

MM1301

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

DISERTAČNÍ PRÁCE

Soukromoprávní rámec distančních smluv uzavíraných
elektronickými prostředky

Autor: Mgr. Petr Kočí

Vedoucí práce: Prof. JUDr. Jiří Švestka, DrSc.

Praha, 2008

Knihovna UK PF

3125091226

strana: 2

Prohlašuji, že jsem svou disertační práci napsal samostatně
a výhradně s použitím citovaných pramenů.

V Praze dne 1. února 2008

Mgr. Petr Kočí

Název práce: Soukromoprávní rámec distančních smluv uzavíraných elektronickými prostředky

Autor: Mgr. Petr Kočí

Katedra: Katedra občanského práva

Vedoucí disertační práce: Prof. JUDr. Jiří Švestka, DrSc.

Obsah: Tato disertační práce se zaměřuje na soukromoprávní aspekty distančních smluv, které jsou uzavírány s využitím elektronických prostředků. Distanční smlouvy jsou uzavírány bez současné fyzické přítomnosti smluvních stran při použití prostředků komunikace na dálku – tradičně dopisem zasílaným poštou, stále častěji pak elektronickými prostředky, jakými jsou například telefon, telefax, telegraf, ale zejména veřejná komunikační síť internet. V práci se zaměřuji především na náležitosti elektronicky činěných právních úkonů, na proces vzniku závazkového právního vztahu ze smlouvy, jeho změny a zánik a na smlouvy spotřebitelské. Dále se věnuji odpovědnostním vztahům, některým aspektům distančního uzavírání rozhodčí smlouvy a též související problematice mezinárodního práva soukromého.

Title: The private-law regulation of distance contracts concluded by electronic means

Author: Mgr. Petr Kočí

Department: Civil Law Department

Supervisor: Prof. JUDr. Jiří Švestka, DrSc.

Summary: This dissertation focuses on the private law aspects of distance contracts, where these contracts are concluded by electronic means. Distance contracts are contracts concluded between contractual parties who are not simultaneously physically present at the time of the conclusion. These contracts are thus traditionally concluded by means of a letter sent by post, and more and more often by telephone, fax, telegraph, and particularly the internet. The paper examines the required elements of legal acts carried out electronically, the process of inception, modification and discharge of contractual obligations and consumer contracts. I further explore the area of liability, certain aspects of distance conclusion of arbitration agreements, and related issues of private

Titel der Dissertation: Der zivilrechtliche Aspekt der mit der elektronischen Fernkommunikationstechnik abgeschlossenen Verträge

Autor: Mgr. Petr Kočí

Lehrstuhl: Lehrstuhl für Bürgerliches Recht

Dissertationsleiter: Prof. JUDr. Jiří Švestka, DrSc.

Zusammenfassung: Die vorliegende Dissertationsarbeit behandelt zivilrechtliche Aspekte von Distanzverträgen, deren Abschluss unter Verwendung von elektronischen Fernkommunikationsmitteln zustande kommt. Die Distanzverträge werden ohne gleichzeitige körperliche Anwesenheit der Vertragsparteien via Fernkommunikationsmittel abgeschlossen. Der Vertragsabschluss kommt typisch mit einem per Post zugesandten Schreiben zustande, immer öfter werden hierbei allerdings elektronische Mittel eingesetzt wie z.B. Telefon, Telefax, Telegraf und insbesondere das öffentliche Kommunikationsnetz Internet. In der vorliegenden Arbeit richte ich mein Augenmerk insbesondere auf die Erfordernisse der unter Einsatz von elektronischen Kommunikationsmitteln vorgenommenen Rechtshandlungen, auf den Prozess der Begründung eines Schuldverhältnisses aus einem Vertrag, auf dessen Änderungen und Erlöschen sowie auf die Verbraucherverträge. Ferner behandle ich in meiner Dissertationsarbeit die Haftungsverhältnisse, einige Aspekte der unter Verwendung von Fernkommunikationsmitteln abgeschlossenen Schiedsverträge sowie die damit zusammenhängende Problematik des Internationalen Privatrechts.

1. OBSAH

1. Obsah.....	6
2. Seznam použitých zkratk	10
3. Úvod	13
4. Právní úkony	16
4.1. Náležitost osoby	16
4.2. Náležitost vůle.....	18
4.2.1. Svoboda vůle	19
4.2.2. Vážnost vůle.....	19
4.2.3. Omyl.....	20
4.2.4. Tíseň.....	22
4.3. Náležitosti projevu.....	22
4.3.1. Srozumitelnost.....	22
4.3.2. Určitost.....	23
4.3.3. Forma	24
4.4. Náležitosti předmětu	25
4.5. Výklad právních úkonů	25
4.6. Písemný právní úkon.....	26
4.6.1. Písemnost právního úkonu	27
4.6.2. Podpis jednající osoby	28
4.7. Elektronický podpis.....	31
5. Vznik závazkových právních vztahů ze smluv	39
5.1. Návrh na uzavření smlouvy	39
5.2. Přijetí návrhu.....	42
5.3. Uzavření smlouvy	43
5.4. Zvláštní způsoby uzavírání smluv	44
5.4.1. Uzavírání spotřebitelské smlouvy	44
5.4.2. Veřejná soutěž	44
5.4.3. Veřejný příslib	45
5.4.4. Veřejný návrh na uzavření smlouvy.....	46
5.4.5. Obchodní veřejná soutěž	47

5.5.	Použití obchodních podmínek a formulářů k určení obsahu smlouvy	48
5.6.	Konkrétní modely uzavírání smlouvy.....	50
5.6.1.	Clickthrough smlouvy	50
5.6.2.	Shrinkwrap smlouvy	52
5.6.3.	Internetové aukce.....	53
5.6.4.	Licenční smlouva dle autorského zákona k počítačovému programu	56
5.6.4.1.	Krabicový software	57
5.6.4.2.	Uzavření licenční smlouvy clickthrough	58
5.6.5.	Registrace doménového jména – uzavírání smlouvy s CZ.NIC.....	61
5.6.5.1.	Vztah mezi sdružením CZ.NIC a registrátorem ...	64
5.6.5.2.	Vztah mezi držitelem doménového jména a registrátorem.....	65
5.6.5.3.	Vztah mezi držitelem doménového jména a sdružením CZ.NIC.....	67
5.6.5.4.	Další okolnosti registrace doménového jména	70
5.6.6.	Uzavírání smlouvy dle Vídeňské úmluvy o mezinárodní koupi zboží.....	70
6.	Změna závazkových právních vztahů ze smluv.....	75
6.1.	Forma změny závazkového vztahu dohodou	75
6.2.	Mlčení jako souhlas a změna jednostranným právním úkonem.....	75
6.3.	Změna závazkových právních vztahů z kupní smlouvy dle Vídeňské úmluvy.....	77
7.	Zánik závazkových právních vztahů	79
7.1.	Způsoby poskytování peněžitého plnění	79
7.1.1.	Neinternetové platby	80
7.1.1.1.	Bankovní převod	80
7.1.1.2.	GSM banking	81
7.1.2.	Internetové platby.....	81
7.1.2.1.	Přímé bankovníctví	81
7.1.2.2.	Platební karty	82

7.1.2.3.	Mikroplatby	83
7.1.2.4.	Elektronické peníze	84
7.1.2.5.	Další způsoby a bezpečnost internetových plateb	84
7.2.	Způsoby poskytování nepeněžitého plnění	85
7.2.1.	Smlouva o poskytování připojení k internetu	86
7.2.2.	Smlouva o poskytování služeb hostingu	88
8.	Spotřebitelské smlouvy	90
8.1.	Základní pojmy	91
8.2.	Smlouvy sjednávané na dálku	97
8.2.1.	Uzavírání smlouvy	97
8.2.2.	Odstoupení od spotřebitelské smlouvy	107
8.2.3.	Plnění bez objednávky	111
8.2.4.	Další práva a povinnosti stran	113
8.2.5.	Výjimky použití ustanovení o spotřebitelských smlouvách sjednávaných na dálku	114
8.2.6.	Nedostatky zapracování předpisů Evropských společenství	116
8.3.	Smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku	117
8.3.1.	Odstoupení od smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku	120
8.3.2.	Další práva a povinnosti stran	121
8.4.	Závěr	123
9.	Odpovědnost za škodu	126
9.1.	Odpovědnost dle zákona o elektronickém podpisu	126
9.1.1.	Odpovědnost podepisující osoby	126
9.1.2.	Odpovědnost dalších subjektů	127
9.2.	Odpovědnost poskytovatelů zprostředkovatelských služeb	128
9.2.1.	Odpovědnost poskytovatele služby za obsah přenášených informací	128
9.2.2.	Odpovědnost poskytovatele služby za obsah automaticky dočasně meziukládaných informací	129
9.2.3.	Odpovědnost poskytovatele služby za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem	129

10. Některé aspekty uzavírání rozhodčí smlouvy.....	131
10.1. Možnost uzavřít rozhodčí smlouvu prostřednictvím elektronických prostředků komunikace na dálku.....	132
10.2. Možnost uzavření rozhodčí smlouvy ve spotřebitelských věcech	134
10.3. Rozhodčí veřejná nabídka	139
11. Mezinárodní prvek v právních vztazích z distančně uzavíraných smluv	143
11.1. Závazkové právní vztahy.....	144
11.2. Výhrada veřejného pořádku	146
11.3. Kupní smlouva	147
11.3.1. Sídlo (bydliště, nebo místo podnikání) prodávajícího v době uzavření smlouvy jako hraniční určovatel	148
11.4. Smlouva o dílo	149
11.5. Licenční smlouva dle autorského zákona k počítačovému programu	149
12. Závěr	151
Seznam použité literatury	153
12.1. Monografie, učebnice a komentovaná znění zákonů	153
12.2. Odborné práce a články	155
12.3. Další zdroje informací	159

2. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Občanský zákoník – zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Obchodní zákoník – zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o rodině – zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o advokacii – zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

Autorský zákon – zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákoník práce – zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o veřejných dražbách – zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o elektronickém podpisu – zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů

Zákon o elektronických komunikacích – zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů

Zákon o mezinárodním právu soukromém – zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o některých službách informační společnosti – zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti), ve znění pozdějších předpisů

Zákon o rozhodčím řízení – zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o ochraně hospodářské soutěže – zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů

Zákon o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru – zákon 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání

spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Zákon o ochraně spotřebitele – zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů

Směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku – směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku

Směrnice o elektronickém obchodu – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu)

Směrnice o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách – směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách

Směrnice o zásadách Společenství pro elektronické podpisy – směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/93/ES ze dne 13. prosince 1999 o zásadách Společenství pro elektronické podpisy

Směrnice o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/46/ES ze dne 18. září 2000 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností

Směrnice o postupu při poskytování informací – směrnice Evropského Parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů

Směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory – směrnice Rady 85/577/EHS ze dne 20. prosince 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory

Směrnice o ochraně nabyvatelů ve vztahu k některým aspektům smluv o nabytí práva k užívání nemovitostí na časový úsek – směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/47/ES ze dne 26. října 1994 o ochraně nabyvatelů ve vztahu k některým aspektům smluv o nabytí práva k užívání nemovitostí na časový úsek

Směrnice o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na

trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES

Směrnice o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru – směrnice Rady 87/102/EHS ze dne 22. prosince 1986 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru

Vídeňská úmluva o mezinárodní koupi zboží – Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb.)

Římská úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy – Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 64/2006 Sb.m.s.)

3. ÚVOD

V této disertační práci se zaměřuji na soukromoprávní aspekty distančních smluv, které jsou uzavírány s využitím elektronických prostředků. Distanční smlouvy jsou uzavírány bez současné fyzické přítomnosti smluvních stran při použití prostředků komunikace na dálku – tradičně dopisem zasílaným poštou, stále častěji pak elektronickými prostředky, jakými jsou například telefon (s lidskou obsluhou či automatický volací přístroj), telefax, telegraf, ale zejména veřejná komunikační síť internet.

S takto uzavíranými smlouvami se setkáváme u vztahů uzavíraných navzájem mezi podnikateli¹, mezi podnikateli a spotřebiteli² i mezi nepodnikateli³, a do budoucna lze očekávat rozvoj, i v rámci České republiky, užívání elektronických prostředků ve vztazích pracovního práva.⁴ Smlouvy jsou uzavírány jak výhradně v rámci českého právního řádu, tak i s obsahem tzv. mezinárodního prvku, a je tedy nutné se věnovat i aspektům mezinárodního práva soukromého.

Využívání prostředků výpočetní techniky, a zejména internetu, podnikatelskými i nepodnikatelskými subjekty v souvislosti s nabízením hmotných i nehmotných statků je možné označit obecným pojmem elektronický obchod.^{5 6} Tento pojem zahrnuje celý proces od oslovení možné budoucí smluvní strany (reklama,

---

¹ Tzv. vztahy B2B z anglického Business-to-business.

² Tzv. vztahy B2C z anglického Business-to-consumer.

³ Tzv. vztahy C2C z anglického Consumer-to-consumer.

⁴ Tzv. vztahy B2E Business-to-employee.

⁵ Electronic commerce, eCommerce, e-commerce, e-obchod.

⁶ Některými autory (Svoboda P. a kol: Právní a daňové aspekty e-obchodu, 1.vydání, LINDE 2002, str. 58) bývá pojem eCommerce chápán úžeji než podobný pojem eBusiness (e-biz, E-business), pod kterým rozumí kromě elektronického obchodu i „jiné specifické procesy a vztahy realizované prostřednictvím elektronických médií, jako např. eProcurement, eChannels, eBilling, eSettlement, eLearning, EGovernment atd.“, jinými autory (Turban, E.: Electronic Commerce 2002 – A Managerial Perspective, PEARSON EDUCATION 2002, USA, str. 5) je chápán synonymicky.

výzva k uzavření smlouvy), přes vznik závazkového právního vztahu uzavřením smlouvy, plnění závazku (či jiné způsoby zániku vztahu), vztahy odpovědnostní, až po další kontakt smluvních stran po zániku závazkového právního vztahu apod.

Uvedené komunikační technologie umožňují rychlou výměnu sdělení mezi komunikujícími subjekty a přinášejí nové pohledy na kontraktaci a následné trvání závazkového právního vztahu. S těmito novými pohledy na tradiční instituty smluvního práva souvisejí četné otázky, které však v České republice nejsou doposud judikaturou příliš reflektovány, a výklad takových otázek je tak zejména dílem právní teorie (příčemž ani její závěry nejsou proti jiným právním oblastem příliš rozsáhlé). Při hledání odpovědi je tak třeba vycházet i ze zahraniční doktríny, rozhodnutí zahraničních soudů a využívat, kromě běžných výkladových metod, v oblastech upravených právem Evropských společenství rovněž výkladu eurokonformního.

V této práci se zaměřuji především na náležitosti elektronicky činěných právních úkonů, na proces vzniku závazkového právního vztahu ze smlouvy, jeho změnu a zánik a na smlouvy spotřebitelské sjednávané na dálku. Dále se věnuji odpovědnostním vztahům, některým aspektům distančního uzavírání rozhodčí smlouvy a též související problematice mezinárodního práva soukromého.

Elektronicky uzavírané smlouvy nepředstavují pochopitelně samostatný smluvní typ a aplikují se na ně obecné instituty práva. Tyto instituty vysvětluji pouze v míře nezbytné pro další výklad s tím, že se hlavně snažím věnovat právě objasnění specifik (věcných i právních), vznikajících užitím prostředků elektronické komunikace.

Tato práce vychází z právních předpisů platných a účinných ke dni 31. ledna 2008.

Jako zajímavý příklad potřeby stále nalézat řešení aktuálních otázek, vznikajících ze vztahu nových technologií a tradičních právních institutů, lze uvést výklad přípustnosti formy rozvodu dle islámského práva šaría. Forma „zapuzení (což je jedna z forem rozvodu dle práva šaría) pomocí zprávy SMS, ... je podle dostupných informací přípustná v emirátu Dubaj. Na druhou stranu

je zakázána např. v Singapuru; v Malajsii se vedou o přípustnosti velké diskuze“.⁷

---

⁷ Čihula T.: Německý případ „koránové soudkyně“ aneb Jak je to s použitím práva šaría v Evropě, Bulletin advokacie 7-8/2007, str. 65.

4. PRÁVNÍ ÚKONY

Právní úkon je projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují⁸. Zamýšlené právní následky vznikají tedy pouze z „projevů vůle, které jsou platnými právními úkony, to znamená z projevů vůle, které mají všechny zákonem stanovené (aprobované) náležitosti právních úkonů.“⁹ K náležitostem právního úkonu se řadí náležitosti subjektu, vůle, projevu a předmětu. V následujících částech se věnuji těmto jednotlivým náležitostem zejména se zaměřením na specifika právních úkonů činěných elektronicky.

4.1. Náležitost osoby

Pro platnost právního úkonu je nezbytná způsobilost jednající osoby k právním úkonům. Pokud ten, kdo právní úkon učinil, nemá způsobilost k právním úkonům, jde o neplatný právní úkon. Rovněž je neplatný právní úkon osoby jednající v duševní poruše, která ji činí k tomuto právnímu úkonu neschopnou.¹⁰ Zatímco v případě osobního kontaktu má osoba, vůči níž je právní úkon adresován, mnohdy možnost dle objektivních skutečností posoudit podmínky způsobilosti k právním úkonům (věk, možnost zbavení či omezení způsobilosti k právním úkonům) či duševní poruchy, která jednající osobu činí osobu k právnímu úkonu neschopnou (např. jednání pod vlivem návykových látek), u právních úkonů činěných distančně tuto možnost nemívá.

U distančně činěných právních úkonů je třeba se zabývat rovněž možnostmi a způsoby zjišťování totožnosti (identity) a jejího ověření. Tento problém je omezen v případě, kdy již osoby spolu jednaly a smluvily si způsob vzájemné identifikace (např. přidělení uživatelského jména a hesla, přidělení PINu¹¹, přidělení

---

⁸ Ustanovení § 34 občanského zákoníku.

⁹ Knapp V., Švestka J. a kol.: Občanské právo hmotné, Codex, Praha 1997, str. 100.

¹⁰ Ustanovení §38 občanského zákoníku.

¹¹ „PIN je akronym z anglického personal identification number, což znamená osobní identifikační číslo. Jedná se o jedinečný identifikátor,

SIM¹² karty, výměna šifrovacích klíčů, používání hardwarových prostředků) či pokud využívají služeb třetí důvěryhodné osoby, která jim totožnost vzájemně ověří. Nejsložitější je situace v případě, kdy budoucí smluvní strany poprvé vstupují do vzájemného kontaktu. K identifikaci může dojít například zasláním údajů elektronickou poštou, vyplněním registračního formuláře a jeho odesláním prostřednictvím telefaxu či prostřednictvím webového rozhraní jedné za stran apod.

Často bývá při identifikaci strany, která provozuje aplikaci určenou pro uzavírání distančních smluv, využíváno údajů o držiteli domény, na které je tato aplikace umístěna, neboť informace o držiteli domény jsou veřejně dostupné v databázích vedených registrátory doménových jmen (které lze považovat za poměrně důvěryhodné subjekty).¹³ Nutno však upozornit, že držitel domény a provozovatel webové aplikace na této doméně nemusí být shodným subjektem.¹⁴

V případě nepravdivého uvedení údajů jednou ze stran bude přicházet v úvahu využití ustanovení právních předpisů upravujících omyl (viz níže) či odpovědnost (a to jak odpovědnost

---

pomocí kterého je možné se autorizovat např. platební karty, mobilní telefony, vstupní kódy apod.“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/PIN>

¹² „SIM karta (SIM je zkratka z anglického subscriber identity module) je účastnická identifikační karta která slouží pro identifikaci účastníka v mobilní síti.“ - http://cs.wikipedia.org/wiki/SIM_karta

¹³ Mnohdy však ani ze strany subjektu provádějícího registraci doménového jména nedochází ke kontrole údajů zadávaných žadatelem o registraci.

¹⁴ Novelou obchodního zákoníku č. 344/2007 Sb., která nabývá účinnosti dne 1. března 2008, byla provedena změna ustanovení § 13a obchodního zákoníku. Toto ustanovení ukládá podnikatelům povinnost uvádět vyžadované informace (údaj o firmě, jménu nebo názvu, sídle nebo místu podnikání a identifikačním čísle a u podnikatelů zapsaných v obchodním rejstříku též údaj o tomto zápisu, včetně spisové značky, u podnikatelů nezapsaných v obchodním rejstříku údaj o zápisu do jiné evidence, v níž jsou zapsáni) nejen na všech objednávkách, obchodních dopisech a fakturách, jako doposud, ale nově také na smlouvách a v rámci informací zpřístupňovaných veřejnosti prostřednictvím dálkového přístupu. Pro pojem informací zpřístupňovaných veřejnosti prostřednictvím dálkového přístupu zavádí zákon legislativní zkratku „internetové stránky“. Porušení uvedených povinností je přestupkem.

soukromoprávní, tak veřejnoprávní, včetně odpovědnosti trestněprávní).

U (přímého) jednání právnických osob prostřednictvím statutárního orgánu je dále nutné ještě ověřovat, zda osoba (fyzická či právnická) vystupující jako statutární orgán právnické osoby tímto skutečně je. Situace je jednodušší v případě veřejně dostupných evidencí právnických osob a jejich statutárních orgánů,¹⁵ naopak v případě, kdy tato evidence vedena není (či v případě, kdy v této evidenci nejsou uváděny statutární orgány¹⁶), bude pro jednatelů tuto okolnost složitější prokazovat.

I v případě zastoupení bývá s ohledem na charakter distančně činěných právních úkonů obtížnější pro adresáta právního úkonu z objektivních skutečností posuzovat, zda zástupce je skutečně oprávněn jednat za jiného jeho jménem, tedy zda byly splněny podmínky pro vznik zastoupení, ať smluvního (udělení plné moci), či zákonného (např. posouzení, zda jednatel osoba je pracovníkem nebo členem právnické osoby, za kterou jedná, posouzení pracovního zařazení, pověření určitou činností při provozování podniku, apod.¹⁷).

S obdobnými problémy jako při identifikaci osoby se lze setkat i při zjišťování okolností, které jsou důležité pro určení, zda se bude daný závazkový právní vztah řídit občanským zákoníkem, obchodním zákoníkem, či zda půjde např. o vztah spotřebitelský.

4.2. Náležitost vůle

Náležitost vůle jsou především její svoboda, vážnost a absence omylu a tísně.

---

¹⁵ Např. obchodní rejstřík, rejstřík obecně prospěšných společností, nadační rejstřík apod.

¹⁶ Např. seznam občanských sdružení vedený Ministerstvem vnitra.

¹⁷ Dle ustanovení § 20 odst. 2 občanského zákoníku „Za právnickou osobu mohou činit právní úkony i jiní její pracovníci nebo členové, pokud je to stanoveno ve vnitřních předpisech právnické osoby nebo je to vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé.“; srov. též ustanovení § 15 a § 16 obchodního zákoníku.

4.2.1. Svoboda vůle

Svoboda vůle zahrnuje svobodu vzniku vůle (volního rozhodnutí) a svobodu projevu vůle. Při procesu utváření vůle tak nesmí působit vnější vlivy (násilí a strach¹⁸), které by jednajícimu zabraňovaly v možnosti se volně rozhodnout, zda právní úkon učinit či nikoliv. Teorie občanského práva rozeznává dva druhy nátlaku, a to přímé fyzické donucení (*vis absoluta*) a bezprávnou výhrůžku (*vis compulsiva*).

Fyzickým donucením se nerozumí hrozba fyzickým násilím, dokonce ani použití fyzického násilí k donucení k utvoření určité vůle, ale pouze použití fyzického násilí k vykonání takového pohybu, který by jinak byl projevem vůle.¹⁹ Je otázkou, zda v takovém případě nejde kromě vady vůle i o vadu projevu, neboť i projev je v této situaci činem nikoliv jednající osoby, ale té osoby, která používá fyzického donucení. S ohledem na svůj charakter není *vis absoluta* shledávána teorií jako příliš praktická a jinak tomu není ani u distančních právních úkonů. Je jistě možné si teoreticky představit donucení osoby fyzickým násilím např. ke zmačknutí určité klávesy na klávesnici počítače či tlačítka myši, avšak pro donucující osobu je mnohem jednodušší takovýto úkon učinit sama, než k tomu donucovanou osobu přimět. V případě, kdy by došlo fyzickým násilím např. k odebrání určitého autentizačního prostředku (SIM karta, hardwarový klíč, certifikát na hmotném nosiči apod.) donucované osobě a následnému jednání donucující osoby, kdy tato by se vydávala za osobu donucovanou, nešlo by již vůbec o jednání donucované osoby, ale výhradně o jednání osoby donucující.

Bezprávná výhrůžka je donucením psychickým. Vyhrožující osobou může být jak druhá smluvní strana (toto je představitelné i u distančně uzavíraných smluv), tak třetí osoba.

4.2.2. Vážnost vůle

Právní úkon není učiněn vážně, je-li (objektivně posuzováno) zřejmé, že jednající nechtěl svým úkonem způsobit právní

---

¹⁸ *vis ac metus*

¹⁹ Jako příklad *vis absoluta* je právní teorií nejčastěji uváděn příklad, kdy by se ohrožovanému vedla ruka při podpisu listiny.

následky. Právní teorie uvádí, že „jestliže druhé smluvní straně se zřetelem na okolnosti konkrétního případu, tj. objektivně posuzováno, nebylo a nemohlo být zřejmé, že projev vůle není vážný, je třeba v zájmu ochrany dobré víry této druhé strany považovat učiněný projev za právní úkon s příslušnými právními následky, ačkoliv vůle jako základ právního úkonu chybí“²⁰. Tím je zdůrazněna ochrana právní jistoty občanskoprávního styku.

U právních úkonů činěných elektronickými prostředky může být projev vůle jednající osoby často omezen na např. pouhé stisknutí tlačítka. I v případě připojení elektronického podpisu půjde, oproti učinění podpisu vlastnoručního, o akt jednoduše prováděný, a je tedy „pravděpodobnější, že může být učiněn mimoděk nebo bez hlubšího rozmyslu, aniž by jednající osoba skutečně chtěla způsobit ty právní následky, které právo s příslušným projevem vůle spojuje... Je nutno presumovat, že jednající osobě je technický způsob připojení elektronického podpisu a jeho právní následky znám. S ohledem na to bude záhodno na nedostatek vážnosti vůle soudit pouze za takových zvláštních okolností, které budou objektivně nasvědčovat tomu, že jednající osoba v konkrétním případě nemohla chtít způsobit příslušné právní následky.“^{21 22} V praxi je při uzavírání smlouvy prostřednictvím elektronických prostředků komunikace na dálku častý, zejména ze strany spotřebitele, přístup, kdy je souhlas s obsahem smlouvy (určený převážně odkazem na obchodní podmínky) vyjadřován bez seznámení se s ním. Nicméně s obdobnou (z právního pohledu nežádoucí, ale běžnou) situací se ze setkat i v případě uzavírání formulářových smluv nedistanční cestou.

4.2.3. Omyl

Vůle musí být prosta omylu. Právní úkon je neplatný, jestliže jej jednající osoba učinila v omylu, vycházejícím ze skutečností, jež

---

²⁰ Švestka, J., Jehlička O., Škárová, M., Spáčil, J. a kol: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání. Praha, C.H. Beck 2006, str. 246.

²¹ Čermák K.: Elektronický podpis: pohled soukromoprávní, Bulletin advokacie 11-12/2002, str. 71.

²² K odstranění pochyb o vážnosti vůle a k tzv. principu dvojího kliknutí blíže viz část této práce nazvaná Clickthrough smlouvy.

je pro jeho uskutečnění rozhodující, a osoba, které byl právní úkon určen, tento omyl vyvolala nebo o něm musela vědět.²³ Musí jít o omyl podstatný, tedy musí se týkat takové okolnosti, že by bez omylu k právnímu úkonu nedošlo. Právní úkon je rovněž neplatný (a to bez dalších podmínek), jestliže omyl byl druhou stranou vyvolán úmyslně. Omyl pouze v pohnutce právní úkon neplatným nečiní.

Při distančních právních úkonech bude (vzhledem ke shora naznačeným možnostem problémů při identifikaci stran) v úvahu přicházet zejména úmyslně vyvolaný omyl v osobě,²⁴ kdy jedna ze stran může úmyslně uvádět nepravdivé osobní údaje, aby tak svému spolukontrahentovi znesnadnila (z procesního hlediska) uplatňování případných nároků z uzavřené smlouvy.

Německý Spolkový soudní dvůr řešil problematiku omylu v souvislosti s kupní smlouvou uzavřenou prostřednictvím internetového obchodu. Při zadávání nabídky na stránky internetového obchodu jeho provozovatelem došlo v důsledku chyby software k chybnému zadání ceny 245,- EUR namísto správně částky ve výši 2.650,-EUR. Zákazník na základě této nabídky zboží koupil a následně byla zprávou zaslánou systémem internetového obchodu prostřednictvím elektronické pošty jeho objednávka potvrzena. Zboží bylo zákazníkovi dodáno, a teprve poté zjistil provozovatel obchodu chybu v ceně. Zákazník zboží nevrátil, ani nedoplatil rozdíl v ceně, když vycházel z toho, že kupní smlouva byla platně uzavřena, a provozovatel se domáhal svých nároků soudní cestou.

Soud došel k názoru, že kupní smlouva vznikla zasláním potvrzení objednávky na adresu elektronické pošty zákazníka. Smlouva však byla prohlášena za neplatnou pro omyl z důvodu, že při zadávání údajů do nabídky bylo vůlí provozovatele prodáno zboží za cenu ve výši 2.650,-EUR. K následné změně projevu vůle došlo bez vědomí žalobce v důsledku chyby počítačového programu. Provozovatel obchodu neměl možnost při obvyklé péči svou chybu zjistit, neboť proces následující po uzavření smlouvy byl plně automatizovaný.²⁵

---

²³ Srov. ustanovení § 49a občanského zákoníku.

²⁴ Error in persona.

²⁵ Blíže viz Otevřel P.: Neplatnost kupní smlouvy uzavřené na internetu pro omyl prodávajícího, server pravoit.cz,

4.2.4. Tíseň

Tíseň je stav omezující svobodu rozhodování. Jde o objektivní stav, který žádný z účastníků právního úkonu nemusel způsobit, vyvolat, či o něm vědět. Samotná tíseň nezpůsobuje neplatnost právního úkonu ani nedává účastníkům možnost od smlouvy odstoupit. Pokud účastník uzavřel smlouvu v tísní a zároveň za nápadně nevýhodných podmínek, má právo od smlouvy odstoupit²⁶ (nelze vyloučit ani situaci, kdy by smlouva uzavřená v tísní za nápadně nevýhodných podmínek byla neplatná pro rozpor s dobrými mravy).

Možnost odstoupení od smlouvy uzavřené v tísní za nápadně nevýhodných podmínek není účastníkům dána v obchodněprávních²⁷ závazkových vztazích.

4.3. Náležitosti projevu

Projev vůle musí být srozumitelný, určitý, a pokud to právní předpisy vyžadují, musí být učiněn v náležité formě. Vůle může být projevována rovněž prostřednictvím počítače, různých druhů automatů či elektronických prostředků. Vzhledem k tomu, že tyto automaty nemohou projevovat vlastní vůli, je jejich „jednání“ třeba považovat za projevy vůle subjektů, které je ke své činnosti využívají.

4.3.1. Srozumitelnost

Nesrozumitelný je právní úkon, pokud se nelze (ani při použití výkladu) seznámit s tím, co je v něm vyjádřeno. „Právní relevanci však nemá neschopnost pouze určitého konkrétního adresáta právnímu úkonu porozumět.“^{28 29}

<http://www.pravoit.cz/view.php?navezclanku=neplatnost-kupni-smlouvy-uzavrene-na-internetu-pro-omyl-prodavajiciho&cisloclanku=2006110001>.

²⁶ Ustanovení § 49 občanského zákoníku.

²⁷ Ustanovení § 267 odst. 2 obchodního zákoníku.

²⁸ Švestka, J., Jehlička O., Škárová, M., Spáčil, J. a kol: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání. Praha, C.H. Beck 2006, str. 246.

Nesrozumitelnost právního úkonu může být způsobena použitím určitého nesrozumitelného jazyka, nesmyslných pojmů. Při činění právních úkonů elektronickou formou bude též přicházet v úvahu nesrozumitelnost v důsledku poškození dat, způsobeného jejich přenosem, v důsledku šifrování obsahu dokumentu v případě, kdy není k dispozici šifrovací klíč apod.

4.3.2. Určitost

Neurčitý je právní úkon, nelze-li (ani výkladem) zjistit jednoznačně jeho obsah. Jde-li o právní úkon, který musí být učiněn v písemné formě, musí určitost obsahu právního úkonu vyplývat z písemnosti, ve které je právní úkon zaznamenán.³⁰

Některé způsoby uzavírání smluv s využitím prostředků komunikace na dálku, například vyplňování registračního formuláře u tzv. clickthrough smluv (viz níže), bývají zejména ze strany spotřebitelů náchylnější (oproti např. uzavírání písemných smluv nedistanční formou) k uvádění zjednodušených či nepřesných údajů (např. zkomolená podoba obchodní firmy či názvu právnické osoby, hovorová podoba křestního jména, zkrácené názvy ulic v adrese sídla či místa bydliště apod.). Vada v označení osoby, která je účastníkem smlouvy, nezpůsobuje sama o sobě neplatnost této smlouvy, pokud lze z celého obsahu právního úkonu jeho

---

²⁹ Někteří autoři rozlišují naopak rozlišují absolutní a relativní nesrozumitelnost právního úkonu: „Bude-li neadresovaný právní úkon absolutně nesrozumitelný, nebude ... právním úkonem vůbec. Bude-li nesrozumitelný relativně ... bude platný.“ a dále „U adresovaného projevu absolutní nesrozumitelnost rovněž způsobí, že právní úkon vůbec nevznikne. Naproti tomu bude-li adresovaný projev relativně nesrozumitelný vůči tomu, komu byl adresován, bude vůči němu ... neplatný“ – Knapp V., Knappová M. in Knapp V., Švestka J. a kol.: Občanské právo hmotné, Codex, Praha 1997, str. 104. Právě uvedené subjektivní hledisko relativní nesrozumitelnosti částečně objektivizuje Čermák K., když uvádí, že „Situace tu bude obdobná jako u jiných právních úkonů, s jejichž obsahem se lze seznámit za pomoci speciálních pomůcek. Právní úkon bude třeba považovat za platný vždy tehdy, když adresát těmito pomůckami disponuje, nebo má možnost a lze na něm spravedlivě požadovat, aby si je opatřil“ – Čermák K.: Elektronický podpis: pohled soukromoprávní, Bulletin advokacie 11-12/2002, str. 71.

³⁰ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 30/2002.

výkladem, popřípadě objasněním skutkových okolností, za nichž byl právní úkon učiněn, zjistit, kdo byl účastníkem smlouvy.³¹

4.3.3. Forma

Občanské právo vychází ze zásady neformálnosti právních úkonů, právní úkony lze tedy činit, není-li právními předpisy stanoveno jinak, v jakékoliv formě. Zákon či dohoda účastníků³² však mohou stanovit nutnost určité formy, ať již formy písemné³³ či formy notářského zápisu.³⁴ Obecně lze říci, že určitá forma je zákonem vyžadována v případě, kdy má zamýšlený právní úkon pro účastníky závažnější důsledky či kdy je třeba klást důraz na právní jistotu účastníků. Nedodržení požadované formy činí právní úkon neplatným.³⁵

---

³¹ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky publikované v Soudní judikatuře č. 9/1998 a obdobně též rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky publikované v časopise Právní rozhledy č. 11/2002: „Označil-li se účastník smlouvy správným příjmením, ale nepřesným jménem tak, že užil jméno hovorové, jinou jeho podobu či jméno dřívější, nezpůsobuje tato skutečnost sama o sobě neplatnost smlouvy, zejména když další uvedené údaje sloužící k jeho identifikaci nezbuzují pochybnosti o jeho identitě.“

³² U obchodních závazkových vztahů vyžaduje smlouva k platnosti písemnou formu i v případech, kdy alespoň jedna strana při jednání o uzavření smlouvy projeví vůli, aby smlouva byla uzavřena v písemné formě.

³³ Typicky smlouvy o převodech nemovitostí (srov. ustanovení § 46 odst. 1 občanského zákoníku), dále např. postoupení pohledávky (srov. ustanovení § 524 odst. 1 občanského zákoníku), ručení (srov. ustanovení § 546 občanského zákoníku).

³⁴ Např. smlouvy modifikujících rozsah společného jmění manželů (srov. ustanovení § 143a odst. 1 občanského zákoníku), závěť (srov. ustanovení § 476 odst. 1 občanského zákoníku), společenská smlouva společnosti s ručením omezeným a zakladatelská smlouva akciové společnosti (srov. ustanovení § 57 odst. 1 obchodního zákoníku).

³⁵ Při nedodržení formy stanovené zákonem jde o neplatnost absolutní, u smluvené formy o neplatnost relativní.

4.4. Náležitosti předmětu

Náležitostmi předmětu právního úkonu se rozumí jeho možnost a dovolenost. Právní úkon, jehož předmětem je plnění nemožné, je neplatný.³⁶ Neplatný je rovněž právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přičí dobrým mravům.³⁷ V případě distančních kontraktů dochází často ke vzniku vztahů s cizím prvkem (viz níže), a je tak třeba posuzovat soulad se zákonem v dotčeném právním řádu.

4.5. Výklad právních úkonů

Právní úkony vyjádřené slovy je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem.³⁸ Právní úkony vyjádřené jinak než slovy se vykládají podle toho, co způsob jejich vyjádření obvykle znamená. Přitom se přihlíží k vůli toho, kdo právní úkon učinil, a chrání se dobrá víra toho, komu byl právní úkon určen.³⁹ Tato obecná výkladová pravidla občanského zákoníku jsou doplňována zvláštními pravidly, ať již pravidly občanského zákoníku pro určité specifické právní vztahy⁴⁰ či zvláštními pravidly danými jinými soukromoprávními předpisy.⁴¹

Vzniká-li tedy pochybnost o obsahu právního úkonu (či o obsahu právní normy), je třeba tuto odstranit výkladem za použití různých výkladových metod (výklad gramatický, logický, systematický, historický, teleologický). K použití jednotlivých výkladových metod se opakovaně vyjadřoval i Ústavní soud.⁴²

---

³⁶ Ustanovení § 37 odst. 2 občanského zákoníku.

³⁷ Ustanovení § 39 občanského zákoníku.

³⁸ Ustanovení § 35 odst. 2 občanského zákoníku.

³⁹ Ustanovení § 35 odst. 3 občanského zákoníku.

⁴⁰ Např. výkladové pravidlo pro spotřebitelské smlouvy dle § 55 odst. 3 občanského zákoníku: „V pochybnostech o významu spotřebitelských smluv platí výklad pro spotřebitele příznivější“.

⁴¹ Např. ustanovení § 266 obchodního zákoníku.

⁴² Dle rozhodnutí Ústavního soudu sp.zn. III. ÚS 258/03 „K otázce napětí mezi doslovným a teleologickým výkladem se Ústavní soud vyslovil v řadě

Na významu nabývá rovněž výklad srovnávací (komparativní) a (v oblastech upravených rovněž právem Evropských společenství) výklad eurokonformní.⁴³

Vyjádřený obsah právního úkonu lze výkladem zjišťovat, nelze však doplňovat, měnit či nahrazovat.⁴⁴

4.6. Písemný právní úkon

Písemný právní úkon je platný, je-li podepsán jednající osobou (srov. ustanovení § 40 odst. 3 občanského zákoníku). V teorii nevznikají pochybnosti o tom, že pro zachování písemné formy právního úkonu musí být splněny kumulativně dvě náležitosti – písemnost právního úkonu a podpis osoby, která jej činí.⁴⁵

---

nálezů, příp. stanovisek (viz stanovisko sp. zn. Pl. ÚS-st-1/96, nález sp. zn. Pl. ÚS 33/97). Východí tezi v této souvislosti zformuloval přitom v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 33/97. Konstatoval, že neudržitelným momentem používání práva je jeho aplikace, vycházející pouze z jazykového výkladu. Jazykový výklad představuje toliko prvotní přiblížení se k aplikované právní normě, je východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu (k čemuž slouží i řada dalších postupů, jako logický a systematický výklad, výklad e ratione legis atd.). V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 21/96 pak již v kontextu obdobném posuzované věci uvedl: „Soud není absolutně vázán doslovným zněním zákonného ustanovení, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit v případě, kdy to vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku. Je nutno se přitom vyvarovat libovůle, rozhodnutí soudu se musí zakládat na racionální argumentaci.“

⁴³ Např. oblast spotřebitelských smluv, elektronického obchodu, elektronického podpisu.

⁴⁴ Srov. též rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky publikované v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu č. 21 - C 1627.

⁴⁵ Jehlička O., Švestka, J., Škárová, M. a kol: Občanský zákoník. Komentář. 8. vydání. Praha, C.H. Beck 2003, str. 206.

4.6.1. Písemnost právního úkonu

Písemnost spočívá v tom, že obsah právního úkonu je zachycen v textu listiny – jde tedy o zaznamenání informace písmem na listině. Listinou je pak třeba rozumět určitý hmotný nosič umožňující nejen záznam informace, ale i její uchování v čase a následně možné přečtení třetí osobou.⁴⁶ V historii lidstva se lze setkat s různým technickým provedením listiny - kámen, kůra, pálená hlína, papyrus, kov, kůže, provaz (při uzlovém písmu), papír apod. Hmotný základ listiny byl určován tím, co bylo v příslušném historickém období a v příslušné zeměpisné oblasti považováno za dostatečně rozšířené a vhodné k uchování obsahu po požadovanou dobu. Určení hmotného základu listiny záleželo do značné míry na technologickém vývoji lidstva.

V současné době vzniká otázka, zda požadavek písemnosti je naplněn i v případech, kdy je právní úkon učiněn elektronickými prostředky. Dle ustanovení § 40 odst. 4 občanského zákoníku je písemná forma zachována, je-li právní úkon učiněn telegraficky, dálnopisem⁴⁷ nebo elektronickými prostředky, jež umožňují

---

⁴⁶ Shodně k pojmu listina např. Švestka, J., Jehlička O., Škárová, M., Spáčil, J. a kol: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání. Praha, C.H. Beck 2006, str. 264, Frimmel, M: Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002, str. 30, odlišně např. Smejkal V. a kol: Právo informačních a telekomunikačních systémů, Praha, C.H.Beck, 2004, str. 76, dle kterého listina je písemnost zachycená na papírovém nosiči (písemnost je pak chápána jako „výsledek procesu zaznamenání informace jejím zapsáním na jakémkoliv nosiči trvalým způsobem, umožňujícím tuto informaci uchovat nebo s ní nakládat“).

⁴⁷ K zachování písemné formy u úkonu učiněného prostřednictvím telefaxu v pracovním právu (za účinnosti zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů) srov. Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2708/2000, kdy soud shledal jako neplatné okamžité zrušení pracovního poměru učiněné druhým účastníkem pracovního poměru v podobě telefaxového dokumentu, když argumentoval následovně: „Telefaxovým dokumentem o právním úkonu může být zachována písemná forma právního úkonu, jen jestliže mu takovou vlastnost přiznává zákon nebo jiný obecně závazný právní předpis (srov. například § 40 odst. 4 obč. zák. ve znění účinném od 1. 1. 1992). Pro oblast pracovněprávních vztahů však taková právní úprava doposud nebyla přijata. S názorem odvolacího soudu, že v pracovněprávních vztazích nemůže být analogicky aplikováno ustanovení § 40 odst. 4 obč. zák., dovolací soud souhlasí.

zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila.

U jednotlivých elektronických prostředků je tedy třeba vždy nutné zkoumat, zda umožňují zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila (k podpisu jednající osoby viz níže). Podmínka zachycení obsahu je splněna i v případě, kdy informace je uložena s využitím elektronických prostředků formou elektronického zápisu na určitém paměťovém nosiči (záznamovém médiu) využívaném výpočetní technikou, ať již optickém (např. disky CD, DVD), elektromagnetickém (např. pevné disky počítačů, paměťové karty, pásky), či jiném.⁴⁸ Text nemusí být napsán výlučně vlastní rukou, strojem, tiskem apod., ale i s využitím výpočetní techniky.

Neobstojí v této souvislosti, dle mého názoru, protiargument tvrdící, že písemná forma není zachována, neboť seznámit se s obsahem právního úkonu uloženého elektronickým záznamem na paměťovém nosiči není možné bez pomoci dalších technických zařízení (počítače). Při srovnání např. s telefaxem (u kterého písemná forma není zpochybňována) docházíme k závěru, že současný stav techniky umožňuje telefaxový přenos informací i v případě, kdy neexistuje „původní“ papírová listina (a to jak na straně odesílatele, tak příjemce). S ohledem na výše uvedené se domnívám, že požadavky pro písemnou formu jsou naplněny i v případě elektronické pošty.⁴⁹

4.6.2. Podpis jednající osoby

Pro platnost písemného právního úkonu je nutné, aby byl podepsán jednající osobou. Není právními předpisy výslovně stanoveno, jak úplný podpis je z hlediska práva dostatečný (např. nečitelný vlastnoruční podpis, uvedení pouze křestního jména apod.). Domnívám se, že z podpisu a z obsahu listiny by mělo být jednoznačně určitelné, kdo (jaká osoba) písemný právní úkon učinil (tedy by mělo být možné určit identitu jednající osoby).

---

⁴⁸ Musí jít o zachycení obsahu trvalejšího charakteru, dočasné zachycení pouze v paměti počítače tuto podmínku splňovat nebude.

⁴⁹ K obdobnému závěru dochází i Frimmel. M in Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002, str. 30.

V právních předpisech se lze setkat rovněž s dalšími pojmy obsahující slovo podpis, zejména vlastnoruční podpis, ověřený podpis či elektronický podpis.

Vlastnoruční podpis je pro platnost právního úkonu nutný, pokud to právní předpisy výslovně požadují použitím pojmů jako vlastnoruční podpis, vlastnoručně podepsána apod.⁵⁰ V některých případech⁵¹ vyžadují předpisy ověření podpisu, které provádějí notáři,⁵² krajské, obecní a újezdní úřady,⁵³ konzulární úřady a diplomatické mise České republiky⁵⁴ či velitel lodi.⁵⁵ Úřední ověření vyžadované zvláštními právními předpisy je oprávněn nahradit advokát svým prohlášením se stejnými účinky, pokud advokát listinu sám sepsal nebo ji jednající osoba před advokátem vlastnoručně podepsala⁵⁶. Určitá „vyšší“ forma podpisu je vyžadována i u prvopisů smluv, ze kterých příslušný katastrální úřad zjišťuje v řízení o povolení vkladu práva projevy vůle osob.⁵⁷ Elektronickým podpisem se zabývám dále.

---

⁵⁰ Např. vlastnoruční podpis u holografní závěti dle ustanovení § 476a občanského zákoníku či (pro oblast práva veřejného) ustanovení § 10 odst. 1 písm. f) zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů.

⁵¹ Srov. např. ustanovení § 24a odst. 1 písm. a) zákona o rodině, ustanovení § 32 odst. 1 obchodního zákoníku apod.

⁵² Dle ustanovení § 74 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

⁵³ Dle ustanovení § 10 zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁴ Ověření příslušným úřadem cizího státu se uznává za předpokladu, že je s tímto státem uzavřena smlouva o právní pomoci. V opačném případě musí být veřejná listina cizího státu opatřena apostilační doložkou (ve smyslu Úmluvy o apostilaci, publikované pod č. 45/1995 Sb.) nebo superlegalizována.

⁵⁵ Dle ustanovení § 35 odst. 1 zákona č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁶ Dle ustanovení § 25a zákona o advokacii.

⁵⁷ Srov. ustanovení § 37 odst. 6 vyhlášky č. 26/2007 Sb., kterou se provádí zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 344/1992 Sb.,

Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky (otisk razítka, reprodukce podpisu tiskem apod.) v případech, kdy je to obvyklé. Je-li právní úkon učiněn elektronickými prostředky, může být podepsán elektronicky podle zvláštních předpisů⁵⁸ (viz níže).

Podpis by měl kromě uvedené identifikační funkce mít i funkci autentizační⁵⁹ (měl by tedy sloužit k ověření, „že subjekt je tím, za koho se prostřednictvím identity vydává“⁶⁰). Míra spolehlivosti autentizace je různá u různých druhů podpisu (od nízké míry spolehlivosti, např. u mechanické náhrady podpisu otiskem razítka, přes podpis vlastnoruční, podpis úředně ověřený až po zaručený elektronický podpis). Různá míra spolehlivosti autentizační funkce však nemá vliv na platnost podpisu, a tedy i písemného právního úkonu.

Shodují se tak s Jánem Matejkou,⁶¹ že „tam, kde není požadován výslovně podpis vlastnoruční (příp. notářsky či jinak ověřený), lze vystačit i se strojovým či jinak mechanicky na listině vytištěným podpisem. Je ovšem třeba respektovat omezení náhrady podpisu mechanickými prostředky pouze na případy, kdy je to obvyklé.“ U příkladu písemné zprávy zaslané prostřednictvím elektronické pošty je zřejmé, že uvedení označení osoby, která činí právní úkon obsažený v textu zprávy, je postup zcela obvyklý.

---

o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů, (katastrální vyhláška).

⁵⁸ Ustanovení § 40 odst. 3 občanského zákoníku.

⁵⁹ Kromě dvou uvedených funkcí podpisu (identifikační či označovací a autentizační či důkazní) bývá podpisu přiřazována i třetí, a to deklarační. „potvrzení, že ten, kdo příslušný právní úkon učinil, tento právní úkon skutečně učinit chtěl, a že se jedná o projev jeho vlastní vůle (z tohoto hlediska je podpis součástí obsahu samotné - samozřejmě projevené - vůle; projev této vůle nemá za cíl pouhou identifikaci osoby, které má být právní úkon přičten, nýbrž má i deklarovat obsah právního úkonu jako projev vůle právě té osoby, která právní úkon učinila a připojením svého podpisu se k němu sama hlásí)“ - Čermák K.: Elektronický podpis: pohled soukromoprávní, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=114821>

⁶⁰ Smejkal V. a kol: Právo informačních a telekomunikačních systémů, Praha, C.H.Beck, 2004, str. 79.

⁶¹ Matejka, J.: K pojmu „listina“, „písemnost“ a jejich „podpis“, server ITpravo.cz, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=105166>.

Nutnou náležitostí písemného právního úkonu není uvedení data, kdy byl právní úkon proveden.⁶²

4.7. Elektronický podpis⁶³

Elektronickým podpisem se rozumí údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené a které slouží jako metoda k jednoznačnému ověření identity podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě. Tímto způsobem je definován pojem elektronického podpisu zákonem o elektronickém podpisu.⁶⁴

Tímto (obyčejným, prostým⁶⁵) elektronickým podpisem tedy může být nejen např. skenovaný vlastnoruční podpis, speciální kód (PIN, heslo apod.), kterým osoba disponuje, atd.⁶⁶, ale i řetězec

---

⁶² Srov. též Baudyš P.: K úsilí o co nejvíce neplatných smluv, Bulletin advokacie 6/2007, str. 38: „Především tu máme judikaturu soudů, ze které vyplývá, že datum, kdy byla smlouva uzavřena, nemusí být ve smlouvě uvedeno (např. rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 19 Ca 538/94 z 15. 12. 1994). K tomu přistupuje okolnost, že k uzavření smlouvy nedochází v okamžiku jejího podpisu všemi účastníky. ... Z toho, že jsou na smlouvě podpisy všech jejích účastníků, se tedy nepozná ani to, zda byla smlouva uzavřena, natož aby se z toho dalo poznat, kdy se tak stalo. Tato nejistota o okamžiku vzniku smlouvy platí i tehdy, jsou-li v závěru smlouvy nějaká data uvedena.“

⁶³ V angloamerické literatuře je rozlišován pojem elektronický podpis (electronic signature) a digitální podpis (digital signature). Zatímco elektronickým podpisem se myslí právě jen napsání svého jména a tím potvrzení, že daný text psal jeho pisatel, digitálním podpisem (digital signature) se myslí vyjádření formy autorizované komunikace, tedy podepsání a autorizace dokumentu. Tím se pojem digitálního podpisu blíží zákonnému pojmu zaručeného elektronického podpisu.

⁶⁴ Ustanovení § 2 písm. a) zákona o elektronickém podpisu a obdobně též čl. 2 odst. 1 Směrnice o zásadách Společenství pro elektronické podpisy.

⁶⁵ General electronic signature, Elektronische Signatur.

⁶⁶ Nelze se tak v tomto ohledu ztotožnit se závěry Jana Mejzlíka uvedenými v Mejzlík J.: Elektronický podpis a jeho současné a budoucí uplatnění Bulletin advokacie 1/2001, str. 17-34.

jednotlivých znaků tvořících jméno a příjmení v textu zprávy zaslané z určité adresy elektronické pošty.

Do účinnosti novely zákona o elektronickém podpisu č. 440/2004 Sb.⁶⁷ se elektronickým podpisem rozuměly údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené a které umožňují ověření totožnosti podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě. Předmětnou novelou byla slova „umožňují ověření totožnosti“ nahrazena slovy „slouží jako metoda k jednoznačnému ověření identity“. O této změně přidáním slova „jednoznačný“ důvodová zpráva k novele nehovoří.⁶⁸ Domnívám se, že předmětnou novelou je sice zdůrazněno, že i prostý elektronický podpis musí být vzhledem k držiteli podpisu jednoznačný (a musí tak umožňovat jednoznačnou identifikaci oprávněné osoby v souvislosti s datovou zprávou), avšak nelze ani nadále na prostý elektronický podpis klást další požadavky (zaručení integrity zprávy, nepopíratelnost, možnost vytvoření a připojení k datové zprávě pomocí prostředků, které podepisující osoba může udržet pod svou výhradní kontrolou apod.), které typicky splňuje zaručený elektronický podpis. K tomuto výkladu se přiklání i Ministerstvo informatiky ČR.⁶⁹ Názory právní teorie však nejsou zcela jednoznačné.⁷⁰

---

⁶⁷ Zákon č. 440/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů nabyt účinnosti dne 26. července 2004.

⁶⁸ Dle důvodové zprávy k novele „Pojem totožnost právní řád České republiky v některých předpisech sice užívá, avšak bez toho, že by byl obsahově definován. Jediným zákonem, který pro své účely stanoví rozsah údajů zjišťovaných pro prokázání totožnosti, je zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (§ 13). Uvedenou definici však vzhledem k odlišnému charakteru sledovaného účelu nelze použít v kontextu příslušných ustanovení návrhu zákona. Z tohoto důvodu se pojem totožnost nahrazuje pojmem identita.“

⁶⁹ Ministerstvo informatiky ČR uvádí v sekci Často kladené otázky k e-podpisu (<http://www.micr.cz/epodpis/default.htm>), že „Elektronický podpis představují podle zákona o elektronickém podpisu údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené, a které slouží jako metoda k jednoznačnému ověření identity (totožnosti) podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě. V tomto

Zaručený elektronický podpis⁷¹ je zákonem o elektronickém podpisu vymezen jako elektronický podpis, který splňuje vyjmenované požadavky. Musí být jednoznačně spojen s podepisující osobou, musí umožňovat identifikaci podepisující osoby ve vztahu k datové zprávě, musí být vytvořen a připojen k datové zprávě pomocí prostředků, které podepisující osoba může udržet pod svou výhradní kontrolou, a musí být k datové zprávě, ke které se vztahuje, připojen takovým způsobem, že je možno zjistit jakoukoliv následnou změnu dat.⁷² Zaručený elektronický podpis tak plní nejen funkci identifikace a autentizace jednatelky osoby, ale lze ověřit i neporušenost obsahu (integritu) zprávy.

Pro vytvoření zaručeného elektronického podpisu se využívá metoda digitálního podpisu založená na asymetrické kryptografii. Metoda digitálního podpisu využívá poznatků kryptologie.⁷³ Rozlišujeme dvě základní šifrovací metody: metodu symetrické a asymetrické kryptografie. Metoda symetrické šifry znamená, že stejný klíč, který byl užit k zašifrování zprávy na straně

---

pojetí se může elektronickým podpisem rozumět i podpis v textu e-mailové zprávy“.

⁷⁰ Shodně s mým názorem se k možnosti považovat za elektronický podpis i podpis v textu zprávy zasílané elektronickou poštou zprávy vyjádřil např. Loebel Z. na přednášce nazvané „IT právo – pravidla hry“ konané dne 10. dubna 2007 na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Odchylně se vyjadřuje např. Hulmák M. in Švestka, J., Jehlička O., Škárková, M., Spáčil, J. a kol: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání. Praha, C.H. Beck 2006, str. 268, když uvádí, že předmětná novela „připojila v definici elektronického podpisu požadavek jednoznačného ověření. To lze chápat jako odpověď na diskuzi, zda prostý e-mail a k němu připojené jméno a příjmení splňuje požadavek elektronického podpisu.“

⁷¹ Advanced electronic signature, Fortgeschrittene elektronische Signatur.

⁷² Ustanovení § 2 písm. b) zákona o elektronickém podpisu a obdobně též čl. 2 odst. 2 Směrnice o zásadách Společenství pro elektronické podpisy.

⁷³ Kryptologie je vědní disciplínou aplikované matematiky, která se zabývá šifrováním - převodem zpráv z čitelné do nečitelné formy a naopak. Jejími hlavními disciplínami jsou kryptografie a kryptoanalýza. „Kryptografie studuje šifrovací algoritmy, kryptografické nástroje, hardwarové implementace šifrovacích algoritmů, kryptografické protokoly apod. Kryptoanalýza se zabývá luštěním šifer.“ - Bitto, O: Historie Kryptologie - <http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2003/xbitto.htm>.

odesílatele, bude užít i na straně příjemce pro dešifrování. Je tedy nutné ještě před začátkem komunikace předat šifrovací klíč druhé straně – příjemci. Známe-li šifrovací klíč odesílatele, je možné dešifrovat zprávu téměř v reálném čase. Pokud však klíč neznáme, budeme schopni zprávu přečíst jen za relativně dlouhé časové období a s velkými finančními náklady, a to i při použití nejmodernější výpočetní techniky.

Na rozdíl od kryptografie symetrické se při asymetrické metodě užívá dvojice klíčů. Princip spočívá v tom, že data šifrovaná jedním z klíčů lze v rozumném čase dešifrovat pouze se znalostí druhého z dvojice klíčů a naopak. Jeden z klíčů je klíč soukromý (a měl by být jeho uživatelem chráněn s maximální bezpečností), zatímco druhý klíč je veřejný. I když jsou soukromý a veřejný klíč navzájem matematicky jednoznačně svázané, je početně obtížné odvodit soukromý klíč ze znalosti veřejného klíče. Proto, i když každý může znát veřejný klíč daného podpisovatele a používá jej k ověření jeho digitálního podpisu, nelze objevit soukromý klíč a použít jej k padělání podpisu (tzv. princip nereverzibility).

Známe-li tedy vlastníka veřejného klíče, kterým jsme zprávu dešifrovali, známe odesílatele. Protože je veřejný klíč obecně znám všem, nelze zprávu zašifrovanou podle výše popsaného postupu považovat za zašifrovanou *stricto sensu* (tedy za důvěrnou, nečitelnou při přenosu), ale pouze za podepsanou. Tímto způsobem lze za pomoci asymetrické kryptografie řešit integritu dat a neodmítnutelnost odpovědnosti na straně odesílatele.

Není tak ovšem – jak bylo výše uvedeno – vyřešena otázka nečitelnosti zprávy pro neautorizované subjekty (neboť každý může zprávu rozšifrovat veřejně přístupným klíčem). K zašifrování lze využít veřejného klíče adresáta. Při zašifrování zprávy tímto klíčem máme jistotu, že ji přečte pouze adresát se svým privátním klíčem.

Nevýhodou používání asymetrických algoritmů je výrazně delší doba šifrování a dešifrování než při užití algoritmů symetrických.⁷⁴ To je dáno matematickou podstatou asymetrických algoritmů. Často se proto při tvorbě podpisu nešifruje privátním klíčem odesílatele celá zpráva, ale nejprve se na data použije takzvaná

---

⁷⁴ Asymetrické šifry jsou obvykle tisíckrát pomalejší než šifry symetrické – Pinkava, J.: Úvod do Kryptologie, AEC, spol. s r.o., 1998, str. 3.

hašovací funkce.⁷⁵ Hašovací funkce je jednosměrná transformace, která z proměnných vstupních dat vypočte tzv. haš hodnotu. Haš hodnota pak představuje zhuštěnou hodnotu dlouhé zprávy, ze které byla vypočtená. Výpočet haš hodnoty zprávy je rychlý. Nejprve se tedy při podpisu zprávy vypočte haš hodnota zprávy (která bývá výrazně kratší než podepisovaná zpráva) a ta se zašifruje asymetrickým algoritmem s použitím privátního klíče. Výsledkem je takzvaný digitální podpis, který je potom odeslán jako příloha zprávy.

Kontrola digitálního podpisu zprávy u příjemce probíhá tak, že ke zprávě je podle dohodnutého algoritmu samostatně dopočítána nová haš hodnota, a ta je potom srovnávána s dešifrovanou (pomocí veřejného klíče předpokládaného odesílatele) haš hodnotou obsaženou v dodatku zprávy. Obě hodnoty si musí být rovny.

Jakákoli změna v dokumentu (pokud by tato nastala v průběhu přenosu) by vedla ke změně haš výsledku při použití stejné haš funkce. Při použití bezpečné haš funkce, tedy tzv. jednosměrné haš funkce, je početně nemožné zpětně z haš výsledku vytvořit nebo obnovit originální dokument.

Často se při šifrované komunikaci využívá model, kdy je asymetrická kryptografie použita pouze ke tvorbě digitálního podpisu (při využití funkce haš) a symetrická kryptografie (po předchozí bezpečné vzájemné výměně šifrovacího klíče) je užita k vlastnímu šifrování (znečitelnění) přenášených dat. Tím je zpráva digitálně podepsána a převod zprávy z čitelné podoby do nečitelné a naopak je možné provádět v krátké době.⁷⁶

K přiřazení veřejného klíče určitému subjektu slouží certifikát. Certifikátem zaručuje poskytovatel certifikačních

---

⁷⁵ Hash function, hash algorithm.

⁷⁶ Podrobněji se dále technickými aspekty zaručeného elektronického podpisu nezabývám. V tomto ohledu lze odkázat na literaturu uvedenou v seznamu použité literatury. V této souvislosti uvádím, že zákon o elektronickém podpisu i Směrnice o zásadách Společenství pro elektronické podpisy jsou formulovány poměrně obecně a nestanoví konkrétní technické postupy (i když naprostou technickou neutralitu konstatovat nelze, je možné shledat upřednostňování metody dvou klíčů).

služeb⁷⁷ třetím osobám, že veřejný klíč náleží tomu, kdo je označen jako jeho uživatel. Certifikát může být prostý či kvalifikovaný.

Prostý certifikát⁷⁸ je datová zpráva, která je vydána poskytovatelem certifikačních služeb, spojuje data pro ověřování elektronických podpisů s podepisující osobou a umožňuje ověřit její identitu.⁷⁹ Kvalifikovaný certifikát⁸⁰ musí splňovat určité zvláštní zákonné požadavky⁸¹ a musí být vydán kvalifikovaným poskytovatelem certifikačních služeb.⁸²

Poskytovatelem certifikačních služeb⁸³ je fyzická osoba, právnická osoba nebo organizační složka státu, která vydává certifikáty a vede jejich evidenci, případně poskytuje další služby spojené s elektronickými podpisy.⁸⁴ Kvalifikovaným poskytovatelem certifikačních služeb⁸⁵ je poskytovatel certifikačních služeb, který vydává kvalifikované certifikáty či poskytuje další kvalifikované certifikační služby a splnil zákonnou ohlašovací povinnost.⁸⁶ Akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb⁸⁷ je poskytovatel certifikačních služeb, jemuž byla udělena akreditace.⁸⁸

---

⁷⁷ Poskytovatelem certifikačních služeb, označovaným též jako certifikační autorita (Certificate authority - CA), je důvěryhodná třetí strana (Trusted third party - TTP).

⁷⁸ Certificate, Zertifikat.

⁷⁹ Ustanovení § 2 písm. k) zákona o elektronickém podpisu a obdobně též čl. 2 odst. 9 Směrnice o zásadách Společenství pro elektronické podpisy.

⁸⁰ Qualified certificate, Qualifiziertes Zertifikat.

⁸¹ Tyto požadavky jsou uvedeny v ustanovení § 12 zákona o elektronickém podpisu; srov. též přílohu č. 1 Směrnice o zásadách Společenství pro elektronické podpisy.

⁸² Ustanovení § 2 písm. l) zákona o elektronickém podpisu; srov. též čl. 2 odst. 10 Směrnice o zásadách Společenství pro elektronické podpisy.

⁸³ Certification-service-provider, Zertifizierungsdiensteanbieter.

⁸⁴ Ustanovení § 2 písm. h) zákona o elektronickém podpisu; srov. též čl. 2 odst. 11 Směrnice o zásadách Společenství pro elektronické podpisy.

⁸⁵ Ustanovení § 2 písm. i) zákona o elektronickém podpisu.

⁸⁶ Ustanovení § 6 zákona o elektronickém podpisu.

⁸⁷ Ustanovení § 2 písm. j) zákona o elektronickém podpisu.

⁸⁸ Ustanovení § 9 zákona o elektronickém podpisu.

„Nejvyšší formou“ elektronického podpisu je tak zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb. Pro tuto formu elektronického podpisu je zavedena legislativní zkratka „uznávaný elektronický podpis“⁸⁹

Datovou zprávou se podle zákona o elektronickém podpisu rozumí elektronická data, která lze přenášet prostředky pro elektronickou komunikaci a uchovávat na záznamových médiích, používaných při zpracování a přenosu dat elektronickou formou.⁹⁰ Podepisující osobou se rozumí fyzická osoba, která je držitelem prostředku pro vytváření elektronických podpisů a jedná jménem svým nebo jménem jiné fyzické či právnické osoby.⁹¹

V souladu s ustanovením § 3 odst. 1 zákona o elektronickém podpisu je zpráva podepsána, pokud je opatřena elektronickým podpisem. Pokud se neprokáže opak, má se za to, že se podepisující osoba před podepsáním datové zprávy s jejím obsahem seznámila.

Podepsáním právního úkonu učiněného elektronickými prostředky (ve smyslu ustanovení § 40 odst. 3 občanského zákoníku) elektronickým podpisem ve smyslu zákona o elektronickém podpisu⁹² se rozumí připojení údajů v elektronické podobě k datové zprávě, které jsou s ní logicky spojené a které slouží jako metoda k jednoznačnému ověření identity podepsané osoby. Dodržení těchto podmínek je dostačující pro naplnění písemné formy právního úkonu.⁹³

Právní řád doposud žádným způsobem neřeší vztah mezi úředně ověřeným podpisem a elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu dle zákona o elektronickém podpisu. „I přes logickou argumentaci, že elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu poskytuje daleko vyšší míru bezpečnosti

---

⁸⁹ Ustanovení § 11 odst. 1 zákona o elektronickém podpisu.

⁹⁰ Ustanovení § 2 písm. d) zákona o elektronickém podpisu.

⁹¹ Ustanovení § 2 písm. e) zákona o elektronickém podpisu a obdobně též čl. 2 odst. 3 Směrnice o zásadách Společenství pro elektronické podpisy.

⁹² Tedy podle zvláštního předpisu, na který odkazuje ustanovení § 40 odst. 3 občanského zákoníku.

⁹³ Jinými slovy je požadavek písemné formy splněn již při použití „obyčejného“ elektronického podpisu.

proti zneužití než běžný úředně ověřený podpis, nelze jejich vztah vykládat v tom smyslu, že elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu nahrazuje úředně ověřený podpis.“⁹⁴

---

⁹⁴ Aujezdský, J.: Proč nelze se soudy komunikovat v elektronické podobě?, server lupa.cz, <http://www.lupa.cz/clanky/proc-nelze-se-soudy-komunikovat-v-elektronicke-podobe>.

5. VZNIK ZÁVAZKOVÝCH PRÁVNÍCH VZTAHŮ ZE SMLUV

Smlouva je dvoustranný, popřípadě vícestranný právní úkon, který vzniká vzájemnou shodou vůle subjektů (konsenzem), „tj. úplným a bezpodmínečným přijetím (akceptací) návrhu na uzavření smlouvy (nabídky, oferty)“.⁹⁵ Návrh na uzavření smlouvy i jeho přijetí jsou jednostranné adresované právní úkony. Tato část práce se podrobněji zaměřuje na proces uzavírání distanční smlouvy prostřednictvím elektronických prostředků.

5.1. Návrh na uzavření smlouvy

Návrh na uzavření smlouvy je projev vůle směřující k uzavření smlouvy, jenž je určen jedné nebo více určitým osobám, jestliže je dostatečně určitý a vyplývá z něj vůle navrhovatele, aby byl vázán v případě jeho přijetí.⁹⁶ Aby šlo o návrh na uzavření smlouvy v zákonném smyslu, musí být naplněn, vedle náležitostí vyžadovaných občanským zákoníkem pro všechny právní úkony,⁹⁷ každý z těchto uvedených předpokladů.

Návrh musí směřovat vůči jedné či více individuálně určeným osobám.⁹⁸ Pokud by projev vůle směřoval vůči neurčitému okruhu osob, šlo by pouze o výzvu k podávání návrhů na uzavření smlouvy.⁹⁹ ¹⁰⁰ Aby byl návrh dostatečně (obsahově) určitý, musí obsahovat alespoň podstatné náležitosti dané zákonem pro smlouvu, která má být uzavřena. Vůle navrhovatele být vázán v případě přijetí návrhu na uzavření smlouvy nemusí být vyjádřena výslovně, postačí, pokud ji lze dovodit z okolností, za kterých je návrh učiněn.

---

⁹⁵ Knapp V., Švestka J. a kol.: Občanské právo hmotné, Codex, Praha 1997, str. 97.

⁹⁶ Ustanovení § 43a odst. 1 občanského zákoníku.

⁹⁷ Srov. ustanovení § 37 občanského zákoníku.

⁹⁸ Zvláštní právní úpravy návrhu na uzavření smlouvy viz dále.

⁹⁹ Tzv. *invitatio ad offerendum*, invitation to treat.

¹⁰⁰ Tzv. propagační nabídka – Polčák R., Štědroň B.: K některým právním otázkám e-kontraktace, Právních rozhledy 18/2004.

Návrh, jako adresovaný právní úkon, působí od doby, kdy dojde osobě, které je určen.¹⁰¹ Právní následky návrhu učiněného ústně v přímém styku navrhovatele a osoby, které je návrh směřován (oblát), tak nastávají neprodleně (návrh se stává perfektním právním úkonem). Vůči subjektu nepřítomnému¹⁰² působí okamžikem, kdy jí dojde,¹⁰³ tj. kdy se ocitne „ve sféře jeho dispozice“,¹⁰⁴ a má tak konkrétní objektivní možnost se seznámit s obsahem projevu vůle (není rozhodující, zda se oblát s obsahem právního úkonu skutečně seznámil či nikoliv a ani, zda o dojití návrhu ví). Za okamžik, kdy oblát má možnost se s obsahem seznámit, je považováno např. doručení úkonu do jeho bytu, uložení do poštovní schránky, uložení u provozovatele poštovních služeb a oznámení tohoto uložení.

Rovněž při uzavírání distančních smluv je nutné rozlišovat případy, kdy projev vůle směřuje vůči přítomné či nepřítomné osobě. I v případě, že osoby nejsou přítomné současně na jednom místě, nemusí jít o osoby nepřítomné ve výše uvedeném smyslu. Pro posouzení přítomnosti je rozhodující hledisko možnosti vzájemné komunikace bez časové prodlevy. Projev vůle je tak činěn vůči osobě přítomné nejen při osobní komunikaci za (fyzické) přítomnosti obou subjektů, ale též při komunikaci telefonické,¹⁰⁵ či komunikaci psané, prováděné v reálném čase (např. internetová služba chat). O projev vůle vůči nepřítomné osobě půjde při využití prostředků jako telefax, elektronická pošta, uložení sdělení ve webovém rozhraní apod. Každý z těchto prostředků má svá technická specifika, která je třeba brát v úvahu při posouzení okamžiku dojití projevu vůle, tedy okamžiku, kdy má adresát tento projev ve sféře své dispozice. U telefaxu tomu tak dle mého názoru bude v okamžiku přijetí zprávy koncovým zařízením adresáta (ať již k přijetí dojde uložení zprávy do paměti telefaxového

---

¹⁰¹ Ustanovení § 43a odst. 2 občanského zákoníku.

¹⁰² Tzv. distanční nabídka.

¹⁰³ Srov. též ustanovení § 45 občanského zákoníku.

¹⁰⁴ Jehlička O., Švestka, J., Škárová, M. a kol: Občanský zákoník. Komentář. 8. vydání. Praha, C.H. Beck 2003, str. 232; srov. též rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn.: 28 Cdo 72/2004.

¹⁰⁵ Není v tomto ohledu právně významné, zda je přenášen pouze zvuk či i obraz a jaká je zvolena technika přenosu hlasu či obrazu (bezdrátový přenos, přenos po lince, využití datových služeb apod.).

přístroje či vytištěním zprávy na papír), u elektronické pošty uložení zprávy na server příchozí pošty,¹⁰⁶ při využití webového rozhraní uložení zprávy na příslušný server apod.

Návrh na uzavření smlouvy může být za určitých okolností návrhatelem zrušen či odvolán.¹⁰⁷ Návrh (i když je neodvolatelný) může návrhatel zrušit (a to do okamžiku jeho perfekce), dojde-li projev o zrušení oblátovi nejpozději současně se samotným návrhem¹⁰⁸. Odvolán může být návrh (již perfektní) v případě, kdy smlouva nebyla doposud uzavřena, jestliže odvolání dojde oblátovi dříve, než tato osoba odeslala přijetí návrhu.¹⁰⁹ Návrh však nemůže být odvolán během lhůty, která je v něm stanovena pro přijetí¹¹⁰ (ledaže z jeho obsahu vyplývá právo jej odvolat i před uplynutím této lhůty), nebo je-li v něm vyjádřena neodvolatelnost.¹¹¹ Odvoláním návrhu zaniknou jeho již nastalé právní účinky.

Návrh na uzavření smlouvy nepůsobí po časově neomezenou dobu, a to ani pokud není zrušen či odvolán (to i v případě, kdy jde o návrh neodvolatelný). Ústní návrh zaniká,¹¹² jestliže nebyl přijat ihned a jestliže z jeho obsahu nevyplývá, že má působit delší dobu. Návrh zaniká rovněž okamžikem, kdy návrhovateli dojde projev obláta o odmítnutí návrhu. Dále zaniká uplynutím lhůty, která v něm byla určena pro přijetí, či lhůty přiměřené (s přihlédnutím k povaze navrhované smlouvy – např. složitost a význam návrhu apod. – a k rychlosti prostředků, které návrhatel použil pro zaslání návrhu). Z důvodu předcházení nejasnostem zákon obecně vymezuje běh některých akceptačních lhůt.

---

¹⁰⁶ Někteří autoři rozlišují okamžik, kdy se zpráva zasláná prostřednictvím elektronické pošty ocitne ve sféře příjemce, dle použité metody připojení k internetu: (i) komutované – vytáčené – dial-up“ připojení, (ii) připojení pevnou linkou (fixed line) a (iii) mobilní připojení. – viz Svoboda P. a kol: Právní a daňové aspekty e-obchodu, 1.vydání, LINDE 2002, str. 158.

¹⁰⁷ Vzat zpět, revokován.

¹⁰⁸ Ustanovení § 43a odst. 2 občanského zákoníku.

¹⁰⁹ Ustanovení § 43a odst. 3 občanského zákoníku.

¹¹⁰ Tzv. akceptační lhůta.

¹¹¹ Ustanovení § 43a odst. 4 občanského zákoníku.

¹¹² Ustanovení § 43b občanského zákoníku.

Lhůta pro přijetí návrhu určená navrhovatelem v telegramu počíná běžet od okamžiku, kdy je telegram podán k odeslání, a lhůta určená v dopisu od data v něm uvedeného, a není-li v něm datum uvedeno, od data uvedeného na obálce. Lhůta pro přijetí návrhu určená navrhovatelem telefonicky, dálnopisně nebo jinými prostředky umožňujícími okamžité sdělení začíná běžet od okamžiku, kdy návrh dojde osobě, které je určen. Tato lhůta se uplatní „také při využití moderních technických prostředků pro doručování zpráv, např. při uzavírání smluv prostřednictvím e-mailové pošty, internetu apod.“¹¹³

5.2. Přijetí návrhu

Přijetím návrhu je včasné prohlášení učiněné osobou, které byl návrh určen, nebo jiné její včasné jednání, z něhož lze dovodit její souhlas.¹¹⁴ Jde tedy o jednostranný právní úkon adresovaný navrhovateli, kterým akceptant vyjadřuje svou vůli uzavřít smlouvu. Přijetí musí být včasné a bezvýhradné. Pozdní přijetí má účinky včasného přijetí v případě, kdy navrhovatel o tom bez odkladu vyrozumí (ústně nebo odesláním zprávy) adresáta návrhu.¹¹⁵ Přijetí návrhu, které obsahuje dodatky, výhrady, omezení nebo jiné změny, je odmítnutím návrhu a považuje se za nový návrh.¹¹⁶ Přijetím návrhu může být nejen prohlášení, ale i jiné jednání (opět za podmínky včasnosti a bezvýhradnosti), např. dodání zboží, poskytnutí služby, úhrada ceny.¹¹⁷

Účinnost přijetí návrhu nastává okamžikem, kdy vyjádření souhlasu s obsahem návrhu dojde zpět navrhovateli. Přijetí může být odvoláno, pokud odvolání dojde navrhovateli nejpozději současně s přijetím. Specifické stanovení okamžiku, kdy dochází k přijetí návrhu, je stanoveno pro obchodně závazkové vztahy

---

¹¹³ Fiala, J., Hurdík, J., Korecká, V.: Občanský zákoník – komentář k ustanovení § 43b – citace dle ASPI.

¹¹⁴ Ustanovení § 43c odst. 1 občanského zákoníku.

¹¹⁵ Ustanovení § 43c odst. 3 občanského zákoníku.

¹¹⁶ Ustanovení § 44 odst. 2 občanského zákoníku. Jde o tzv. protinávrh, kdy při dalším procesu směřujícím k uzavření smlouvy dochází k výměně úloh navrhovatele a obláta.

¹¹⁷ Tzv. reálná akceptace.

v případě, kdy s přihlédnutím k obsahu návrhu na uzavření smlouvy nebo v důsledku praxe, kterou strany mezi sebou zavedly, nebo s přihlédnutím ke zvyklostem, vyjádří oblát souhlas s návrhem provedením určitého úkonu (např. odesláním zboží nebo zaplacením kupní ceny) bez vyrozumění navrhovatele. V tomto případě je přijetí návrhu účinné v okamžiku, kdy byl tento úkon učiněn, došlo-li k němu před uplynutím lhůty rozhodné pro přijetí návrhu.¹¹⁸ „V tom je určitý posun oproti obecné zásadě, že rozhodující je, kdy projev dojde tomu, komu je určen, a rozhodující je v tomto případě okamžik, kdy ke konkludentnímu jednání došlo.“¹¹⁹ Přijetím však není mlčení či nečinnost obláta.¹²⁰

Jestliže z dopisu nebo jiné písemnosti, jež vyjadřují přijetí návrhu, vyplývá, že byly odeslány za takových okolností, že by došly navrhovateli včas, kdyby jejich přeprava probíhala obvyklým způsobem,¹²¹ má pozdní přijetí účinky včasného přijetí, ledaže navrhovatel bez odkladu vyrozumí ústně osobu, které byl návrh určen, že považuje návrh za zaniklý, nebo jí v tomto smyslu odešle zprávu.

5.3. Uzavření smlouvy

Je-li smlouva uzavřena, platí zásadně, že vzniklý závazkový vztah nelze měnit bez souhlasu jeho (všech) stran.¹²² Smlouva je uzavřena okamžikem, kdy přijetí návrhu na uzavření smlouvy nabývá účinnosti, tedy okamžikem, kdy se střetly dva jednostranné adresované právní úkony – návrh na uzavření smlouvy a jeho přijetí. Smlouva je uzavřena okamžikem, kdy navrhovatel smlouvy dostal přijetí své nabídky od obláta (tzv. teorie příjemce). U některých smluv (tzv. reálné smlouvy)¹²³ je k uzavření smlouvy

---

¹¹⁸ Ustanovení § 275 odst. 4 obchodního zákoníku.

¹¹⁹ Štenglová I., Plíva S., Tomsa M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 8. vydání. Praha, C.H. Beck 2003, str. 969.

¹²⁰ Ustanovení § 44 odst. 1 občanského zákoníku.

¹²¹ Např. technické potíže způsobí zdržení zprávy odeslané elektronickou poštou.

¹²² Zásada pacta sunt servanda, srov. ustanovení § 493 občanského zákoníku.

¹²³ Např. půjčka, výpůjčka, úschova, neformální darování movité věci – srov. ustanovení § 657, § 659, § 747, § 628 odst. 2 občanského zákoníku.

třeba kromě konsenzu ještě další právní skutečnost – poskytnutí věci, tj. „vyžadují, aby jedna ze smluvních stran skutečně splnila to, co bylo s druhou ujednáno, a to s úmyslem zavázat si druhou stranu k protiplnění, a druhá strana s tímto vědomím plnění přijala“.¹²⁴

5.4. Zvláštní způsoby uzavírání smluv

V této části práce se zaměřím na odchylky od obecné úpravy uzavírání smlouvy.

5.4.1. Uzavírání spotřebitelské smlouvy

Aspektům spotřebitelských smluv ve smyslu ustanovení § 51a a násl. občanského zákoníku je věnována zvláštní část této práce – část 8.

5.4.2. Veřejná soutěž¹²⁵

„Veřejná soutěž vzniká jednostranným právním úkonem vyhlášovatele soutěže, který je adresován bližší neurčenému okruhu osob“¹²⁶ a který obsahuje výzvu k účasti na soutěži a stanoví podmínky pro tuto soutěž. Tímto právním úkonem je uveřejněné prohlášení vyhlášovatele, že poskytne ceny vyhlášené veřejnou soutěží těm, kteří podle provedeného ocenění splnili podmínky soutěže určené pro udílení cen. Účelem soutěže je zapojení širokého okruhu osob do uskutečňování díla či výkonu. Pro vyhlášení nestanoví zákon požadavek písemné formy, a je tak možné vyhlášení provést neformálně, např. prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků či internetu (obsah vyhlášení bude při uveřejnění prostřednictvím internetu zachycen zaznamenáním informace na hmotném podkladu a půjde o písemnost; zda půjde o písemný právní úkon pak bude záviset na tom, zda bude právní úkon podepsán).

---

¹²⁴ Kincl, J., Urfus V.: Římské právo, Panorama, Praha, 1990, str. 305.

¹²⁵ Ustanovení § 847 a násl. občanského zákoníku.

¹²⁶ Jehlička O., Švestka, J., Škárová, M. a kol: Občanský zákoník. Komentář. 8. vydání. Praha, C.H. Beck 2003, str. 1131.

V podmínkách veřejné soutěže musí být přesně vymezen předmět soutěže (dílo nebo výkon), lhůty soutěže, výše cen, posouzení splnění soutěžních podmínek a případné další soutěžní podmínky. Veřejnou soutěž lze odvolat jen ze závažných důvodů (vyhlašovatel není ani oprávněn měnit podmínky soutěže, nevymění-li si toto právo při vyhlášení soutěže). Případné odvolání soutěže ze závažných důvodů se musí provést stejným způsobem, jakým došlo k vyhlášení soutěže, nebo jiným stejně účinným způsobem. Dojde-li k odvolání veřejné soutěže, vyhlašovatel soutěže je povinen poskytnout přiměřené odškodnění soutěžícím, kteří před odvoláním soutěže její podmínky převážně nebo zčásti již splnili.

Samotným uveřejněním soutěžních podmínek nevzniká závazkový právní vztah, a nezavazuje tak žádného z účastníků soutěže (nikdo nemá pochopitelně povinnost se soutěže zúčastnit). Určité specifické povinnosti vznikají pouze na straně vyhlašovatele (např. povinnost předmět soutěže vyhodnotit, soutěž neměnit, neodvolávat apod.).

5.4.3. Veřejný příslib¹²⁷

Veřejným příslibem se zavazuje ten, kdo veřejně prohlásí, že zaplatí odměnu nebo poskytne jiné plnění jednomu nebo několika z blíže neomezeného počtu osob, které splní podmínky stanovené ve veřejném příslibu. Veřejný příslib tak vzniká jednostranným právním úkonem – veřejným prohlášením slibujícího – adresovaným blíže neurčenému okruhu osob a jeho účelem je, stejně jako u veřejné soutěže, vyvolat zájem širokého okruhu osob k určitému chování. Na rozdíl od veřejné soutěže není předmět veřejného příslibu omezen pouze na dílo nebo výkon a nárok na odměnu mohou mít, stanoví-li tak příslib, všechny osoby, které splní stanovené podmínky. Nestanoví-li však podmínky veřejného příslibu jinak, obdrží odměnu ten, kdo je nejdříve splní. Splní-li podmínky veřejného příslibu současně několik osob a z jejich obsahu vyplývá, že odměnu má dostat jenom jedna osoba, rozdělí se odměna mezi ně rovným dílem.

Pro veřejný příslib nestanoví zákon požadavek zvláštní formy, a platí tak informace uvedené v části pojednávající o veřejné

---

¹²⁷ Ustanovení § 847 a násl. občanského zákoníku.

soutěži. Možnost změnit nebo odvolat veřejný příslib zákon výslovně neupravuje a použije se analogicky právní úprava uvedená u veřejné soutěže.

Stejně jako v případě veřejné soutěže nevzniká uveřejněním veřejného příslibu závazkový právní vztah, a nikdo proto nemá povinnost plnit podmínky v příslibu stanovené.

5.4.4. Veřejný návrh na uzavření smlouvy¹²⁸

Návrh na uzavření smlouvy musí být podle obecné úpravy občanského zákoníku určen jedné nebo více určitým osobám. Úprava veřejného návrhu na uzavření smlouvy v obchodním zákoníku představuje zvláštní způsob vedoucí k uzavření smlouvy. Jedná se však o návrh smlouvy, a musí tak nejen být dostatečně určitý a srozumitelný, ale musí i obsahovat podstatné náležitosti (podstatné části) navrhované smlouvy (u smluv nepojmenovaných pak dostatečné určení závazků budoucích stran).

Na základě veřejného návrhu je smlouva uzavřena s osobou, která v souladu s obsahem veřejného návrhu a ve lhůtě v něm stanovené (není-li tato lhůta stanovena, tak ve lhůtě přiměřené), nejdříve navrhovateli oznámí, že návrh přijímá. Přijme-li veřejný návrh současně několik osob, může navrhovatel zvolit, kterému příjemci uzavření smlouvy potvrdí. „K uzavření smlouvy na základě veřejného návrhu nestačí jen přijetí návrhu. Navrhovatel musí osobě, která návrh nejdříve přijala, popř. kterou si zvolil, uzavření smlouvy potvrdit“.¹²⁹ Je tak povinen učinit bez zbytečného odkladu poté, kdy mu přijetí návrhu došlo.¹³⁰ Veřejný návrh může též stanovit, že smlouva je uzavřena se všemi osobami, které veřejný návrh přijaly ve lhůtě v něm určené.

---

¹²⁸ Ustanovení § 276 a násl. obchodního zákoníku.

¹²⁹ Pelikánová a kol.: Obchodní právo, Codex Bohemia, Praha 1998, II. díl, str. 173.

¹³⁰ Jestliže navrhovatel nepotvrdí příjemci uzavření smlouvy bez zbytečného odkladu poté, kdy mu přijetí návrhu došlo, smlouva nevznikne, odmítne-li příjemce uzavření smlouvy a zprávu o tom zašle navrhovateli bez zbytečného odkladu poté, kdy mu došlo opožděné potvrzení navrhovatele o uzavření smlouvy.

Veřejný návrh lze, tak jako „běžný“ návrh, odvolat, s ohledem na ochranu osob, které zvažují jeho přijetí, se tak však musí stát způsobem, kterým byl veřejný návrh zveřejněn.¹³¹

Pro možnost použití úpravy veřejného návrhu dle obchodního zákoníku budou muset být splněny předpoklady dle ustanovení § 261 obchodního zákoníku. Ustanovení § 262 obchodního zákoníku není dle mého názoru použitelné. Dle tohoto ustanovení si strany sice mohou dohodnout, že jejich závazkový vztah se řídí obchodním zákoníkem i v případech, kdy nejsou splněny podmínky dle ustanovení § 261 obchodního zákoníku, avšak je zřejmé s ohledem na povahu a smysl veřejného návrhu, že v době, kdy bude veřejný návrh činěn, nebude takováto dohoda mezi stranami existovat (neboť není zřejmé, zda k uzavření smlouvy vůbec dojde a případně, kdo bude druhou smluvní stranou).¹³²

5.4.5. Obchodní veřejná soutěž¹³³

Obchodní veřejná soutěž představuje zvláštní způsob uzavírání smluv. Jde o výzvu k podávání návrhů na uzavření smlouvy (jednostranný právní úkon) určenou neurčitému okruhu adresátů, jejíž účelem je následné uzavření co nejvýhodnější smlouvy. Vyhlášení soutěže musí být písemné a musí vymezovat (alespoň obecným způsobem) předmět požadovaného závazku, zásady ostatního obsahu zamýšlené smlouvy, na kterém vyhlášovatel trvá, dále musí určovat způsob podávání návrhů, stanovit lhůtu, do které lze návrhy podávat, a lhůtu pro oznámení vybraného návrhu.

---

¹³¹ V souvislosti s použitím pojmu „zveřejnění“ v ustanovení upravujícím možnost odvolání veřejného návrhu mohou vznikat výkladové problémy, zda odvolání návrhu (nebo i samotný návrh) musí být zveřejněno v Obchodním věstníku, a to s ohledem na znění ustanovení § 769 obchodního zákoníku, které stanoví, že povinnost zveřejnění údajů stanovená tímto zákonem je splněna jejich zveřejněním v Obchodním věstníku. Ustanovení § 769 obchodního zákoníku se však použije jen v případě, kdy jde o povinnost zveřejnění stanovenou obchodním zákoníkem, která u veřejného návrhu dána není; shodně např. Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku, 3. díl, 2. upravené vydání, Linde Praha a.s., Praha 1998, str. 118.

¹³² Shodně též Frimmel, M. in Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002, str. 121.

¹³³ Ustanovení § 281 a násl. obchodního zákoníku.

Obsah podmínek soutěže musí být uveřejněn (vhodným způsobem dle volby vyhlášovatele).

Změnu vyhlášených podmínek soutěže může vyhlášovatel provést či soutěž zrušit, jen pokud si tuto možnost v uveřejněných podmínkách soutěže vyhradil. Změna nebo zrušení soutěže musí být v takovémto případě uveřejněna způsobem, kterým došlo k vyhlášení soutěže. Předložený návrh nelze odvolat po uplynutí lhůty stanovené v podmínkách soutěže pro předkládání návrhů (nestanoví-li podmínky jinak). Podmínky soutěže mohou dále stanovit, že návrh nelze odvolat již od jeho předložení.

Vyhlášovatel musí vybrat a přijmout nejvhodnější z předložených návrhů (právo odmítnout všechny předložené návrhy má vyhlášovatel pouze v případě, kdy si to vyhradil v podmínkách soutěže) a oznámit jeho přijetí způsobem a ve lhůtě, jež stanoví podmínky soutěže. Pokud by vyhlášovatel přijetí návrhu sdělil po lhůtě stanovené v podmínkách soutěže, smlouva by nevznikla, jestliže vybraný účastník soutěže by sdělil vyhlášovateli bez zbytečného odkladu po dojití sdělení o přijetí návrhu, že odmítá smlouvu uzavřít.

Pro možnost použití úpravy veřejného návrhu dle obchodního zákoníku budou muset být splněny předpoklady dle ustanovení § 261 obchodního zákoníku (blíže viz výklad u veřejného návrhu na uzavření smlouvy).

5.5. Použití obchodních podmínek a formulářů k určení obsahu smlouvy

Část obsahu smlouvy lze z důvodů usnadnění a zrychlení procesu kontraktace určit i odkazem na smluvní podmínky či lze použít tzv. formulářových smluv. Tato možnost je výslovně připuštěna ustanovením § 273 obchodního zákoníku, dle kterého lze část obsahu smlouvy určit také odkazem na všeobecné obchodní podmínky vypracované odbornými nebo zájmovými organizacemi nebo odkazem na jiné obchodní podmínky, jež jsou stranám uzavírajícím smlouvu známé nebo k návrhu přiložené. Citované ustanovení tak rozlišuje obchodní podmínky dvojího druhu. Za prvé jde o podmínky vypracované odbornými nebo zájmovými organizacemi. Obchodní zákoník blíže neurčuje tyto organizace, lze však výkladem dovodit, že musí být dostatečným garantem odbornosti i právní kvality vytvořených podmínek. Za druhé jde o podmínky vypracované jinými subjekty (včetně např. jednou ze

stran navrhované smlouvy). Takovéto obchodní podmínky musí být stranám známy (např. z předchozí vzájemné obchodní činnosti stran) či musí být ke smlouvě přiloženy.

K uzavření smlouvy lze rovněž užít smluvních formulářů, kdy text obchodních podmínek je přetištěn přímo do textu smlouvy a v tomto textu jsou doplňovány údaje konkrétního případu.

Občanský zákoník problematiku obchodních podmínek a formulářových (adhezních) smluv výslovně neřeší, ovšem i v režimu občanského zákoníku je možné, aby obchodní podmínky tvořily součást smluvního ujednání.¹³⁴ „Lze říci, že předpokladem jejich platného použití je, že jsou ke smlouvě připojeny anebo že byly tomu, kdo smlouvu uzavírá, předem sděleny“.¹³⁵

Při případném obsahovém rozporu ujednání ve smlouvě a v obchodních podmínkách platí, že odchýlná ujednání ve smlouvě mají přednost před zněním obchodních podmínek.

Technické provedení seznámení protistrany s podmínkami či jejich přiložení ke smlouvě v případě distančních smluv uzavíraných elektronickými prostředky by mělo být v rámci právní jistoty obou stran takové, aby umožňovalo zachycení a možnost prokázání obsahu obchodních podmínek v době uzavření smlouvy, jakož i skutečnosti, že podmínky byly ke smlouvě přiloženy či že s nimi byla protistrana seznámena. Lze se tak v praxi např. setkat s řešením, kdy se celé znění obchodních podmínek umístí „na konec“ smlouvy a oblát s jejich obsahem vysloví souhlas stejným způsobem jako s obsahem smlouvy, či s řešením, kdy se do textu smlouvy umístí pouze hypertextový odkaz na znění obchodních podmínek a oblát vysloví souhlas s jejich zněním např. zaškrtnutím políčka před uzavřením smlouvy.

Pro oblast spotřebitelských smluv stanoví občanský zákoník v ustanovení § 53a, že všeobecné obchodní podmínky¹³⁶ musí být

---

¹³⁴ Srov. např. ustanovení § 53a odst. 3 občanského zákoníku.

¹³⁵ Jehlička O., Švestka, J., Škárová, M. a kol: Občanský zákoník. Komentář. 8. vydání. Praha, C.H. Beck 2003, str. 230.

¹³⁶ Ustanovení § 53a občanského zákoníku používá pouze pojem „všeobecné obchodní podmínky“, který zahrnuje jak všeobecné obchodní podmínky (vypracované odbornými nebo zájmovými organizacemi), tak jiné obchodní podmínky ve smyslu ustanovení § 273 odst. 1 obchodního zákoníku.

spotřebiteli poskytnuty ve formě, která umožňuje archivaci a reprodukci.¹³⁷

5.6. Konkrétní modely uzavírání smlouvy

V této části jsou uvedeny některé konkrétní modely uzavírání distančních smluv elektronickými prostředky, které se nejčastěji vyskytují v praxi. U jednotlivých modelů se již nezaměřuji na obecné náležitosti prováděných právních úkonů, neboť tyto byly podrobně vyloženy výše.

5.6.1. Clickthrough smlouvy

Clickthrough¹³⁸ smlouvami se nazývají smlouvy, které „byly uzavřeny kliknutím, to znamená „stisknutím“ virtuálního tlačítka nebo jiného ovládacího prvku (například hyperodkazu) zobrazeného na monitoru“¹³⁹ či na jiném zobrazovacím zařízení.

Modelový proces uzavírání clickthrough smlouvy probíhá následovně. Ve webovém prostoru jedné z budoucích stran smlouvy (dále ji nazývejme strana A) je umístěn formulář. Tento formulář není pro svou neadresnost návrhem na uzavření smlouvy, ale pouze výzvou k podávání návrhů. Teprve poté, kdy druhá smluvní strana (strana B) tento formulář dotvoří (zejména doplní údaje o své osobě) a „odešle“ jej (nejčastěji uložením do webového rozhraní), stává se tento návrhem na uzavření smlouvy^{140 141}. Tento je poté

---

¹³⁷ Shodně též čl. 10 odst. 3 Směrnice o elektronickém obchodu.

¹³⁸ Též tzv. click-on smlouvy, clickwrap smlouvy, webwrap smlouvy.

¹³⁹ Vučka J.: Elektronické smlouvy - část II: Click-through smlouvy, server itpravo.cz, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=72344>, Wikipedia.org - http://en.wikipedia.org/wiki/Clickwrap#_note-1.

¹⁴⁰ Obsah návrhu na uzavření smlouvy bude tvořen velice často kromě obsahu formuláře i obsahem obchodních podmínek, které budou stranou A straně B v průběhu vyplňování formulářem předloženy k seznámení se s nimi a k vyslovení souhlasu s jejich obsahem.

¹⁴¹ Navrhovatelem v právním smyslu je tak strana B, i když si toto často nebude uvědomovat a za navrhovatele bude považovat stranu A, neboť ta stanovila podstatné a další náležitosti smlouvy bez možnosti, aby je strana B změnila.

přiját stranou A ve většině případů vyslovením souhlasu projeveného prostřednictvím automatického prostředku strany A (strana A nastaví informační systém tak, aby po obdržení formuláře od strany B s tímto vyslovil souhlas), např. formou zaslání zprávy elektronickou poštou či umístěním zprávy do webového rozhraní.

K odstranění pochyb o vážnosti vůle a k vyloučení možnosti omylu je důležité klást důraz i na grafické provedení formuláře a technické náležitosti procesu uzavírání smlouvy. Často tak je po straně B vyžadováno nejen odkliknutí virtuálního tlačítka, ale např. i prolístování celého obsahu smlouvy a obchodních podmínek a zaškrtnutí potvrzení, že se strana seznámila se smlouvou apod.¹⁴²

K formě clickthrough smluv lze uvést, že minimálně s ohledem na uložení obsahu smlouvy na server strany A¹⁴³ je obsah právního úkonu zachycen zaznamenáním informace na hmotném podkladu, a jde tak o písemnost. Zda půjde o písemný právní úkon pak bude záviset na tom, zda budou jednostranné právní úkony – návrh a přijetí – stranami podepsány – k tomu podrobněji viz výše.¹⁴⁴

Modelu clickthrough bývá v praxi pro uzavírání smluv užíváno velice často při různorodé obchodní činnosti v prostředí internetu

---

¹⁴² V této souvislosti bývá rovněž hovořeno o tzv. principu dvojího kliknutí, kdy se (pro odstranění pochyb o vážnosti vůle) považuje za nepřípustné projevení souhlasu jediným kliknutím či stiskem klávesy a kdy projevení souhlasu musí být rozloženo nejméně do dvou významově oddělených úkonů – viz např. Úřad pro ochranu osobních údajů: Poskytnutí informací a získání souhlasu subjektu údajů v elektronické komunikaci (jedná se sice o názor vyslovený ve spojitosti s plněním veřejnoprávní povinnosti, je však použitelný i pro oblast soukromého práva):

<http://www.uoou.cz/index.php?l=cz&m=top&mid=02:02:16&u1=&u2=&t>.

¹⁴³ Často však bude obsah smlouvy uložen i na dalších místech – např. po zaslání obsahu smlouvy elektronickou poštou apod.

¹⁴⁴ Z procesního hlediska může nastat při případném sporu stran problém s unesením důkazního břemene, zejména stranou B – spotřebitelem, která nemusí mít přístup k datům ze serveru strany A týkajících se procesu uzavírání smlouvy a jejího obsahu. Pokud proces uzavírání smlouvy neposkytuje automaticky straně B možnost zaznamenání uvedených údajů (např. zasláním zprávy elektronickou poštou, která potvrzuje obsah uzavřené smlouvy), lze doporučit, aby strana B takovéto údaje uchovávala jiným způsobem (např. uložení obsahu odeslaného formuláře do souboru apod.)

(internetové obchody se zbožím, poskytování služeb, poskytování práv k nehmotným statkům apod.).

5.6.2. Shrinkwrap smlouvy

Smlouvami shrinkwrap¹⁴⁵ jsou nazývány smlouvy, k jejichž uzavření by mělo dojít již protržením průhledného obalu¹⁴⁶ produktu a otevřením krabice. Protržením obalu se má za to, že osoba projevila vůli řídit se smlouvou, jejíž celý obsah je však umístěn (ať již v tištěné či elektronické podobě) teprve uvnitř balení (na samotném průsvitném obalu či na krabici je uvedeno pouze upozornění, že po otevření obalu je uzavřena smlouva).¹⁴⁷

Mělo by jít o proces, při kterém by osoba konkludentním právním úkonem – protržením průsvitného obalu – uzavřela smlouvu (v opačném případě, kdy smlouvu uzavřít nechce, by měla krabici vrátit). I pokud bychom pominuli neadresnost návrhu na uzavření smlouvy, který je uveden na krabici určené neadresovanému okruhu osob, a další aspekty kontraktace (viz výše), je z pohledu zásad soukromého práva zcela nepřijatelné, aby se strana smlouvy seznámila s obsahem uzavírané smlouvy až po jejím „uzavření“, a je tak nutné tento model uzavírání smlouvy v prostředí českého práva odmítnout.¹⁴⁸

---

¹⁴⁵ V angloamerické literatuře označováno pojmy Shrink wrap contracts, Shrinkwrap contracts, Shrink-wrap contracts.

¹⁴⁶ Průhledný obal – shrinkwrap – plastický materiál vyráběný zejména z PVC a směsí polyesterů – <http://en.wikipedia.org/wiki/Shrinkwrap>.

¹⁴⁷ Wikipedia.org - http://en.wikipedia.org/wiki/Shrink_wrap_contract, Ressler M. (edit): Informační věda a knihovnictví: Výkladový slovník české terminologie z oblasti informační vědy a knihovnictví, Vydavatelství VŠCHT Praha, 2006 - Elektronická verze 1.0, 2006 – heslo „shrink“.

¹⁴⁸ Shodně též např. Boháček, M.: Licenční smlouvy ve vztahu ke knihovnám, server Národní knihovny České republiky: „Přestože je shrink-wrap licence velmi rozšířenou formou, má řadu problematických aspektů, které zpochybňují uznání této formy jako platné podle mnoha právních řádů světa včetně českého“ – <http://full.nkp.cz/nkkr/NKKR0104/0104242.html>, či Štědroň, B.: O právu a Open Source, sezver itbiz.cz, <http://www.itbiz.cz/o-pravu-a-open-source>: „Daný postup způsobuje, že některé licence mohou být z hlediska českého práva neplatné v důsledku především rozporu s českým autorským zákoníkem. Typicky neplatné jsou licence u většiny krabicového

I v angloamerické právní kultuře, odkud shrinkwrap smlouvy pocházejí, je tento postup kontraktace sporný¹⁴⁹ a můžeme se setkat s rozhodnutími soudů USA, které shledaly shrink smlouvy platně uzavřenými¹⁵⁰ i naopak.¹⁵¹

5.6.3. Internetové aukce

Aukce a dražby patří mezi rozšířené formy nabízení zboží či služeb prostřednictvím internetu. Přestože nemají pochopitelně všichni provozovatelé internetových aukcí shodné podmínky a jednotlivé modely aukcí se od sebe liší,¹⁵² lze z obecného pohledu hodnotit právní charakter smluv uzavíraných na základě výsledku aukce.

I přes název „dražby“ nepůjde na internetové dražby vztáhnout režim zákona o veřejných dražbách (a to jak režim upravující veřejné dražby nedobrovolné, tak ani dražby dobrovolné), a to z několika důvodů. Již z úvodního ustanovení zákona, kterým se vymezují základní pojmy,¹⁵³ vyplývají některé náležitosti dražby, které nejsou (a z podstaty věci nemohou být) při internetovém prodeji naplněny. Tak např. dle ustanovení § 2 písm. a) zákona se licitátor obrací na předem neurčený okruh osob přítomných (současně) na předem určeném místě (ve spojení

---

softwaru, kde si uživatel přečte licenci až po rozbalení krabice (tzv. Shrink wrap licence).“

¹⁴⁹ Andrew M. St. Laurent: *Understanding OPEN SOURCE & FREE SOFTWARE LICENSING*, O'Reilly Media, Inc., 2004 – str. 149.

¹⁵⁰ Např. *ProCD, Inc. v. Zeidenberg*, 86 F.3d 1447 (7th Cir., 1996) – text rozhodnutí např. zde: <http://caselaw.lp.findlaw.com/cgi-bin/getcase.pl?court=7th&navby=docket&no=961139>.

¹⁵¹ *Specht v. Netscape Communications Corp.*, 150 F. Supp. 2d 585 (S.D.N.Y.2001) – „software license agreement was not binding because a binding contract means that both parties know of the terms and agree to them“, celý text rozhodnutí např. zde:

<http://www.nysd.uscourts.gov/courtweb/pdf/D02NYSC/01-07482.PDF>.

¹⁵² Např. klasická aukce zakončená prodejem nejvyšší nabídky, tzv. holandská aukce se snižující se cenou, omezení aukce časem, možnost okamžité koupě i před ukončením aukce apod.

¹⁵³ Ustanovení § 2 zákona o veřejných dražbách.

s ustanovením § 23 odst. 1 zákona musí jít o přítomnost fyzickou v prostorách, v nichž dražba probíhá). Tuto podmínku není možné při internetové dražbě splnit. Navíc je zde zcela odlišná konstrukce přechodu / převodu práva. Při veřejné dražbě přechází na vydražitele vlastnictví předmětu dražby k okamžiku udělení příklepu (uhradil-li vydražitel cenu dosaženou vydražením ve stanovené lhůtě),¹⁵⁴ naopak při internetové aukci dochází k přechodu vlastnictví na základě uzavřené smlouvy (popř. po splnění dalších ve smlouvě uvedených podmínek).¹⁵⁵

Na internetové aukce je tak třeba aplikovat obecnou úpravu občanského, resp. obchodního zákoníku a dle jejich ustanovení posuzovat právní charakter nabídky učiněné v aukci a navazujících právních úkonů.¹⁵⁶

Internetová aukce začíná jejím tzv. otevřením. Tím „navrhovatel“ vyzývá blíže neurčený okruh osob, aby podávaly cenové nabídky (příhozy). S ohledem na tuto skutečnost neadresnosti (a dále mnohdy i s ohledem na skutečnost, že návrh nemusí být při otevření aukce dostatečně určitý) se nejedná o návrh na uzavření smlouvy.¹⁵⁷ Může tak jít o výzvu k podávání návrhů na uzavření smlouvy, v úvahu dále připadají další zvláštní

---

¹⁵⁴ Ustanovení § 30 odst. 1 a § 53 zákona o veřejných dražbách.

¹⁵⁵ Literatura uvádí podrobněji i další rozdíly mezi veřejnou a internetovou dražbou – např.: Frimmel. M: Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002 – str. 113 a násl.

¹⁵⁶ Dle rozhodnutí Spolkového soudního dvora nebude smlouva uzavřená na internetové dražbě „smlouvou uzavřenou na veřejné dražbě“ ve smyslu ustanovení čl. 3 odst. 1 Směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku. Citovaný článek směrnice stanoví výjimky spotřebitelských smluv uzavřených na dálku, na které se směrnice nevztahuje. Soud tak shledal, že na prodej zboží prostřednictvím internetové aukce (konkrétně aukce e-Bay – <http://www.ebay.com>) se použije úprava spotřebitelských smluv v plném rozsahu. Srov. též ustanovení § 54 písm. e) občanského zákoníku.

¹⁵⁷ V oblasti práva Spolkové republiky Německo se ke vzniku platné kupní smlouvy v rámci internetové aukce (a k otázce odlišení výzvy k podávání návrhů od návrhu na uzavření smlouvy u těchto aukcí) zabýval Spolkový soudní dvůr a Vrchní zemský soud v Hammu v rozhodnutí ze dne 7. listopadu 2001, sp. zn.: VIII ZR 13/01 – text rozhodnutí např. zde: http://netlaw.de/urteile/bgh_14.htm.

právní úkony dle občanského či obchodního zákoníku, jakými jsou veřejná soutěž, veřejný příslib, veřejný návrh na uzavření smlouvy a obchodní veřejná soutěž (viz výše). Na možnost využití těchto institutů při internetové aukci se nyní zaměřím podrobněji.

Využití úpravy veřejné soutěže v občanském zákoníku na internetové aukce nebude ve většině jejich případů možné, a to s ohledem na zákonem umožněný předmět veřejné soutěže. Tím může být pouze určité dílo nebo výkon. „Dílo představuje určitý hmotný výsledek činnosti ... nebo nehmotný výsledek činnosti zachycený v určitém hmotném podkladu ... Výkon zahrnuje výsledek činnosti, který není zachycen v tomto hmotném podkladu“.¹⁵⁸ V internetové aukci však bude nejčastěji cílem zadavatele aukce získání nejvyššího peněžitého plnění od protistrany a nikoliv získání díla či výkonu.

Využití úpravy veřejného příslibu v občanském zákoníku na internetové aukce sice připadá v úvahu, avšak nebude ve většině případů praktické. Jak bylo uvedeno výše, odměnu obdrží ten, kdo nejdříve splní podmínky veřejného příslibu, a to v případě, že podmínky příslibu nestanoví jinak.¹⁵⁹ S ohledem na dispozitivnost uvedeného ustanovení je možné stanovit podmínky příslibu (aukce) tak, že odměnu (tj. předmět aukce) získá ten, kdo splní podmínku příslibu učinit nejvyšší podání v dané lhůtě, na kterou je aukce otevřena. Tato podmínka (včetně případných dalších podmínek – např. úhrada ceny určené nejvyšším podáním apod.) musí být uvedena již při vyhlášení příslibu. Vzhledem k tomu, že tato „právní konstrukce klade mimořádné nároky na formulaci podmínek stanovených ve veřejném příslibu při otevření aukce“¹⁶⁰, nebývá uvedené možnosti v praxi využíváno.

Při úvahách o využití veřejného návrhu na uzavření smlouvy dle obchodního zákoníku musíme vycházet ze skutečnosti, že, jak bylo uvedeno výše, veřejný návrh musí obsahovat podstatné náležitosti (podstatné části) navrhované smlouvy – nejčastěji kupní smlouvy a smlouvy o dílo. Tyto nezbytné údaje však nebudou při otevření aukce známy, neboť právě určení ceny až na konci

---

¹⁵⁸ Knapp V., Švestka J. a kol.: Občanské právo hmotné, Codex, Praha 1997, II. díl. – str. 289.

¹⁵⁹ Ustanovení § 851 občanského zákoníku.

¹⁶⁰ Frimmel. M: Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002 – str. 120.

procesu je smyslem aukce.¹⁶¹ Využívání veřejného návrhu při většině internetových aukcích se tak také nejeví jako možné.

Na rozdíl od předchozích zvláštních způsobů uzavírání smluv bude právní úprava veřejné obchodní soutěže dle obchodního zákoníku na internetové aukce poměrně snadno aplikovatelná. Subjekt, který otevírá aukci (vyhlášovatel soutěže), bude muset pouze dodržet písemnou formu vyhlášení a uvést zákonem požadované náležitosti (viz výše). Nevýhodou však zůstává možné použití jen pro závazkové vztahy, které se řídí obchodním zákoníkem.

5.6.4. Licenční smlouva dle autorského zákona k počítačovému programu

K uzavírání licenční smlouvy dle autorského zákona k počítačovému programu dochází v praxi velice často distančně, a proto se tomuto smluvnímu typu a zejména okolnostem procesu kontraktace budu věnovat podrobněji.

Dle ustanovení § 12 odst. 1 autorského zákona má autor právo své dílo užít a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva. Jiná osoba může dílo užít bez udělení takového oprávnění pouze v případech stanovených autorským zákonem. Autorský zákon tedy předpokládá, že ke vzniku oprávnění k výkonu práva užít autorské dílo (vzniku licence) bude docházet zejména na základě smlouvy či na základě zákona.¹⁶²

Základním titulem pro vznik oprávnění určité osoby k výkonu práva užít počítačový program je licenční smlouva uzavřená mezi nabyvatelem a autorem (vykonavatelem autorských práv) dle ustanovení § 46 a násl. autorského zákona. Licenční smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva dílo užít (licenci) k jednotlivým způsobům nebo ke všem způsobům užití,

---

¹⁶¹ Nebude možná ani nahrazení dohody o určité části smlouvy (určení ceny) dohodou o způsobu umožňujícím dodatečné určení obsahu závazku, neboť toto tento způsob by byl v aukci závislý jen na vůli jedné strany.

¹⁶² Rozbor možnosti oprávnění užít počítačový program na základě jiného právní důvodu než smlouvy přesahuje zaměření této práce, lze však odkázat na Aujezdský J.: Autorskoprávní problematika volně šiřitelných počítačových programů, rigorózní práce, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, část 2.6

v rozsahu omezeném nebo neomezeném, a nabyvatel se zavazuje, není-li sjednáno jinak, poskytnout autorovi odměnu. Smlouva vyžaduje písemnou formu jen v případě, že se poskytuje licence jako výhradní.

5.6.4.1. Krabicový software

Jednou z tradičních a stále užívaných metod šíření počítačových programů je jejich „prodej“ v provozovnách tzv. kamenných obchodů¹⁶³ ve formě tzv. krabicového software.¹⁶⁴ Krabicové balení programu obsahuje hmotné medium, na kterém je uložena rozmnoženina počítačového programu, často pak také uživatelskou dokumentací v tištěné či elektronické podobě (popř. i další předměty – reklamní apod.). Případný budoucí uživatel programu má možnost seznámit se s textem licenční smlouvy nejčastěji až při samotné instalaci počítačového programu (někdy se část licenčních podmínek či odkaz na ně nachází na obalu krabice – viz výše v části shrinkwrap smlouvy).

Problém při distribuci krabicového software spočívá ve skutečnosti, že budoucí nabyvatel licence nemá většinou možnost se seznámit s návrhem na uzavření licenční smlouvy před tím, než „prodejci“ uhradí cenu za „koupi“ krabice. Na toto finanční plnění lze hledět jako na zálohu ve smyslu ustanovení § 498 občanského zákoníku. Dojde-li následně k uzavření licenční smlouvy, bude poskytnutá záloha započtena na plnění závazku nabyvatele uhradit licenční odměnu. Pokud k uzavření smlouvy nedojde, posoudí se

---

¹⁶³ Pojem kamenný obchod je používán jako protiklad obchodů elektronických.

¹⁶⁴ Tato metoda distribuce je využívána zejména u tzv. proprietárního software. Toto označení „bývá velmi často používáno zejména příznivci svobodného software jako určitý protiklad k termínu svobodný software, tedy k označování všech těch počítačových programů, jež nelze považovat za svobodný software. Mezi tzv. proprietární software tak bývají řazeny zejména ty počítačové programy, k jejichž zdrojovému kódu nemá uživatel přístup a jehož zdrojový kód tak nelze studovat či počítačové programy, které uživatel nemůže měnit - uživatel proprietárního software tak nemůže ovlivňovat (měnit) jeho funkcionalitu.“ – Aujezdský J.: Autorskoprávní problematika volně šiřitelných počítačových programů, rigorózní práce, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, část 1.2.6

záloha podle ustanovení o bezdůvodném obohacení,¹⁶⁵ neboť záloha přijatá na plnění „podle smlouvy, kterou účastníci zamýšleli, avšak neuzavřeli, se stává bezdůvodným obohacením, a to ve chvíli, kdy právní důvod takového plnění odpadl, tj. kdy je již zřejmé, že k uzavření smlouvy nedojde“.¹⁶⁶

5.6.4.2. Uzavření licenční smlouvy clickthrough

Ať již je software distribuován jako krabicový či prostřednictvím internetu (což je novější a stále více se rozšiřující způsob),¹⁶⁷ dochází k uzavření licenční smlouvy metodou clickthrough. K seznámení se s textem licenční smlouvy a následnému vyslovení (odkliknutí) souhlasu může dojít na webových stránkách poskytovatele před tím, než je nabyvateli umožněno stažení (vytvoření rozmnoženiny) požadovaného počítačového programu prostřednictvím webového rozhraní či jiným způsobem.¹⁶⁸ Tento postup není problematický, dojde k setkání projevů vůle (návrhu a jeho přijetí) a licenční smlouva je uzavřena (blíže viz výše).

Z právního pohledu je problematičtější situace, kdy k odkliknutí souhlasu s licenční smlouvou dochází až v průběhu instalace předmětného počítačového programu (tento způsob uzavírání licenčních smluv v praxi převládá). Až do účinnosti novely provedené zákonem č. 216/2006 Sb.¹⁶⁹ neobsahoval autorský zákon žádná zvláštní ustanovení upravující proces uzavírání licenční smlouvy, a bylo tak nutné na proces uzavírání smluv v oblasti počítačových programů (a samozřejmě i jiných předmětů chráněných autorským právem) aplikovat obecnou právní úpravu

---

¹⁶⁵ Ustanovení § 451 a násl. občanského zákoníku.

¹⁶⁶ Jehlička O., Švestka, J., Škárová, M. a kol: Občanský zákoník. Komentář. 8. vydání. Praha, C.H. Beck 2003, str. 628.

¹⁶⁷ Nebo jiným způsobem – např. přibalením hmotného media obsahujícího rozmnoženinu počítačového programu k tištěnému periodiku apod.

¹⁶⁸ Např. z ftp serveru apod.

¹⁶⁹ Zákon č. 216/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony nabyt účinnosti dne 22. května 2006.

občanského zákoníku (případně upravenou zvláštními ustanoveními obchodního zákoníku). S ohledem na tuto skutečnost nedocházelo ve velké většině případů vůbec k uzavření smlouvy, a to z důvodu, že poskytovatel licence se vůbec nedozvěděl o zájmu nabyvatele o kontraktaci. Jak je uvedeno výše, text smlouvy, předkládaný nabyvateli licence při instalaci softwarového produktu, není pro svou neadresnost návrhem na uzavření smlouvy, nýbrž tímto návrhem je až úkon nabyvatele, kdy s textem smlouvy vyslovuje souhlas. O tomto návrhu nabyvatele se však poskytovatel nedozví (a proces kontraktace tak nepokračuje), pokud s odkliknutím souhlasu nedochází zároveň k tzv. registraci software¹⁷⁰ či k jinému úkonu, při kterém dochází k distančnímu kontaktu poskytovatele a nabyvatele licence.¹⁷¹ Lze se tak ztotožnit se závěrem, že „velká část těch, kteří si software řádně zakoupili, se nestala jeho oprávněnými uživateli.“¹⁷²

Uvedenou situaci se snažil zákonodárce řešit citovanou novelou autorského zákona, která přinesla, mimo jiné, i nový¹⁷³ způsob kontraktace, který je zvláštní k obecné úpravě v občanském zákoníku. Dle novelizovaného ustanovení § 46 autorského zákona jde o podání návrhu na uzavření smlouvy i tehdy, směřuje-li projev vůle i vůči neurčitému okruhu osob.¹⁷⁴ Začleněním tohoto ustanovení došlo pro oblast předmětů chráněných autorským

---

¹⁷⁰ V některých případech je pro užívání programu technicky nezbytná také registrace počítačového programu nabyvatele počítačového programu prostřednictvím internetu, telefonu, telefaxu, zasláním formuláře běžnou či elektronickou poštou apod., mnohdy je však tato registrace „nepovinná“ a není podmínkou (v technickém smyslu) užívání programu.

¹⁷¹ U některých programů je nutné kromě registrace projít např. i procesem tzv. aktivace programu, kdy jsou (v naprosté většině případů „automaticky“ prostřednictvím internetu) poskytovateli odeslány aktivační údaje a teprve po obdržení aktivace (např. v podobě aktivačního čísla, které nabyvatel zadá do programu, či opět „automaticky“) je možné program užívat.

¹⁷² Aujezdský, J.: Právní aspekty prodeje krabicového software, server [itpravo.cz](http://www.itpravo.cz), <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=156548>.

¹⁷³ „I dle původního znění autorského zákona část právní nauky možnost veřejné nabídky autorskoprávní licence dovozovala výkladem, zejména výkladem účeloslovným (teleologickým).“ - Telec I., Tůma P.: Autorský zákon, komentář, 1. vydání, Praha, C.H.Beck, 2007, str. 491.

¹⁷⁴ Ustanovení § 46 odst. 5 autorského zákona.

právem ke změně zákonných náležitostí návrhu na uzavření smlouvy dle občanského zákoníku, a je tak i pro oblast autorskoprávní možné učinit veřejný návrh na uzavření smlouvy.¹⁷⁵ Navrhovaná licenční smlouva musí být uzavřena se všemi osobami, které tento veřejný návrh přijaly.¹⁷⁶

Ustanovení § 46 odst. 6 autorského zákona dále stanoví, že s přihlédnutím k obsahu návrhu nebo k praxi, kterou strany mezi sebou zavedly, nebo zvyklostem může osoba, které je návrh určen, vyjádřit souhlas s návrhem na uzavření smlouvy provedením určitého úkonu bez vyrozumění navrhovatele tím, že se podle ní zachová, zejména že poskytne nebo přijme plnění. V tomto případě je přijetí návrhu účinné v okamžiku, kdy byl tento úkon učiněn.¹⁷⁷ Lze se domnívat, že předmětná nová dvě ustanovení autorského zákona nelze aplikovat v rámci jednoho procesu kontraktace, neboť § 46 odst. 6 autorského zákona vyžaduje adresnost,¹⁷⁸ kterou naopak ustanovení § 46 odst. 5 postrádá.¹⁷⁹

I přes provedenou novelizaci právní úpravy procesu uzavírání smlouvy dle autorského zákona nejsou uspokojivě řešeny mnohé situace z praxe.¹⁸⁰

---

¹⁷⁵ Autorský zákon nepoužívá, na rozdíl od ustanovení § 276 a násl. obchodního zákoníku, výslovně pojem „veřejný návrh na uzavření smlouvy“.

¹⁷⁶ S ohledem na právní následky vyvolané jednostranným právním úkonem adresovaným neurčitému okruhu osob – veřejným návrhem – by si veřejný návrh zasloužil v autorském zákonu preciznější a obsáhlejší úpravu.

¹⁷⁷ Ve formulaci tohoto ustanovení je zřejmá inspirace ustanovením § 275 odst. 4 obchodního zákoníku (které zase vychází z Vídeňské úmluvy o mezinárodní koupi zboží).

¹⁷⁸ Adresnost je odvoditelná ze zákonné formulace „...může osoba, které je návrh určen...“.

¹⁷⁹ Pokud bychom připustili možnost aplikace obou zmiňovaných ustanovení v rámci jediného procesu uzavírání smlouvy, vznikaly by situace, kdy smluvní strany by nemusely být vůbec informovány o tom, že jsou účastníky smlouvy. S ohledem na požadavek právní jistoty se domnívám, že výklad vedoucí k takovým důsledkům je nutné odmítnout.

¹⁸⁰ Např. situace, kdy uživatel vyslovuje souhlas s licenční smlouvou „odkliknutím“, přičemž není osobou, které byl návrh určen dle § 46 odst. 5 autorského zákona.

5.6.5. Registrace doménového jména - uzavírání smlouvy s CZ.NIC

CZ.NIC, zájmové sdružení právnických osob¹⁸¹ (dále jen „sdružení CZ.NIC“) je zájmovým sdružením právnických osob, jehož hlavní činností je provozování registru doménových jmen .CZ^{182 183 184} a zabezpečení provozu domény nejvyšší úrovně CZ. Existence doménového jména není předvídána právními předpisy (na rozdíl od jiných nehmotných statků), které by upravovaly problematiku jeho vzniku a nakládání s ním, a proto právní povaha doménového jména nemusí být zřejmá. Ztotožňuji se s názorem, že „doménové jméno druhého stupně představuje z právního pohledu primárně smluvní nárok jeho majitele na zřízení a vedení zápisu tohoto doménového jména v databázi... správce doménového jména nejvyššího stupně, pod kterým je doménové jméno druhého stupně zřízeno.“¹⁸⁵

---

¹⁸¹ CZ.NIC, zájmové sdružení právnických osob, se sídlem Americká 525/23, 12000 Praha 2 – Vinohrady, identifikační číslo: 67985726.

¹⁸² Popis právních aspektů doménových jmen překračuje téma této práce, základní pojmy proto vysvětluji jen v rozsahu nezbytném pro další výklad týkající se procesu uzavírání smlouvy s CZ.NIC.

¹⁸³ „Internetová doména (doménové jméno) je jednoznačné jméno (identifikátor) počítače nebo počítačové sítě, které jsou připojené do internetu. Příkladem doménového jména je www.example.com“ „Doménové jméno je tvořeno posloupností několika částí oddělených tečkami. Části jsou seřazeny podle obecnosti: poslední část (např. org) je nejobecnější, popisuje celou velkou skupinu počítačů a sítí. Poslední část se nazývá doména nejvyššího řádu (top-level domain, TLD) a popisuje rozdělení na země a obecné skupiny organizací. Části jsou také někdy číslovány (opět odzadu), takže např. org je doména 1. úrovně, wikipedia.org je doména 2. úrovně atd.“ - http://cs.wikipedia.org/wiki/Internetová_doména.

¹⁸⁴ Pojmem „doménové jméno“ tak, jak je dále používán, rozumím doménu druhého stupně tvořenou povolenou kombinací povolených znaků – srov. čl. 1.2.7. Pravidel registrace doménových jmen v ccTLD .cz, ve znění platném od 1.10.2007.

¹⁸⁵ Frimmel. M: Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002, str. 176.

Právní teorie se shoduje v tom, že doménové jméno není věcí ve smyslu ustanovení § 118 odst. 1 občanského zákoníku.¹⁸⁶ Někteří autoři považují doménové jméno za „jinou majetkovou hodnotu“ ve smyslu citovaného ustanovení,¹⁸⁷ jiní za právo¹⁸⁸ a další se spokojí se závěrem, že „je zřejmé, že takové právo může být předmětem občanskoprávních vztahů ve smyslu § 118 odst. 1 obč. zák., a není tedy nutné dále uvažovat o tom, zda se jedná o jinou majetkovou hodnotu, jejíž povaha připouští, aby byla způsobitelným předmětem občanskoprávních vztahů.“¹⁸⁹ S posledně uvedeným závěrem o tom, že doménové jméno může být předmětem občanskoprávních vztahů, se spokojíme pro další výklad i my, aniž bychom se dále zabývali tím, zda jde o právo či o jinou majetkovou hodnotu.

Registrace jakéhokoliv doménového jména není, na rozdíl např. od registrace ochranné známky (zápisu do rejstříku ochranných známek) či jiných nehmotných statků, aktem veřejné moci. To platí samozřejmě bez ohledu na okolnost, že formulářové smluvní dokumentace sdružení CZ.NIC i některých registrátorů doménových jmen (včetně jejich obchodních podmínek) mohou v některých případech nesprávně asociovat veřejnoprávní charakter jejich činnosti.¹⁹⁰ Pod pojmem „registrace“ se fakticky skrývá

---

¹⁸⁶ Např. Pelikánová, R.: Právní povaha doménových jmen, Linde Praha a.s. 2000 a shodně též autoři uvedení v dalších poznámkách, vztahujících se k právní povaze doménového jména.

¹⁸⁷ Např. Matejka J.: „je třeba říci, že doménové jméno lze nepochybně považovat za jinou majetkovou hodnotu (§ 118 ObčZ) a že především z tohoto důvodu může být předmětem občanskoprávních vztahů. - Matejka J.: Foneticky zaměnitelné domény a související otázky - aktuální vývoj a stav v právu ČR, server itpravo.cz, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=98892>.

¹⁸⁸ Sehnalek D.: „přesto se mi... jeví jako vhodnější, přisoudit mu (doménovému jménu – pozn. aut.) spíše povahu relativního subjektivního práva jeho majitele vůči registrátorovi“ - Sehnalek D.: Právní povaha doménového jména, server itpravo.cz:

<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=132115>.

¹⁸⁹ Frimmel. M: Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002, str. 178.

¹⁹⁰ Někteří autoři hovoří o tzv. soft law: „V oblasti registrace a užívání doménových jmen tak postupně vzniká masa právních pravidel nestátního původu, jež jsou jednak obsažena v dokumentech za tím účelem vydaných

soukromoprávní úkon – uzavření smlouvy se soukromoprávním subjektem.¹⁹¹ Registrace doménových jmen v ČR i v zahraničí probíhá na principu „first come, first served“, tzn. na principu práva přednosti. Každé doménové jméno je jedinečné, a může tak být přiděleno pouze jednou. K registraci doménového jména dochází prostřednictvím tzv. registrátora (doménové jméno není možné registrovat přímo u sdružení CZ.NIC). Registrátor je subjekt oprávněný přistupovat k databázi doménových jmen vedené sdružením CZ.NIC.

Při registraci doménového jména¹⁹² tak vzniká právní vztah mezi (i) registrátorem a sdružením CZ.NIC, (ii) mezi žadatelem o registraci doménového jména (tj. budoucím držitelem doménového jména) a registrátorem a nejspíše také (iii) mezi žadatelem a sdružením CZ.NIC.

Fyzická nebo právnická osoba, která má pro sebe registrováno doménové jméno, je označována jako držitel tohoto doménového jména.¹⁹³ K pojmu „držitel“ lze uvést, že držet lze (dle ustanovení § 129 odst. 2 občanského zákoníku) věci, jakož i práva, která připouštějí trvalý nebo opětovný výkon. Jak jsem již výše uvedl, nelze doménové jméno považovat za věc v právním smyslu, a je tak třeba se zamyslet nad tím, zda doménové jméno je tím právem, které má na mysli předmětné ustanovení. Držba práva je „relevantní zejména tam, kde tato držba vede k vydržení práva. V současné době jde o právo odpovídající věcnému břemeni“.^{194 195} I když připustíme, že doménové jméno je právo (jehož povaha připouští, aby bylo předmětem občanskoprávních vztahů), a nikoliv

---

příslušnými nestátními institucemi, jednak vyplývají z rozhodnutí rozhodčích orgánů... Tato pravidla, jež v této práci souhrnně nazýváme jako soft law...“ - Pelikánová, R.: Právní povaha doménových jmen, Linde Praha a.s. 2000, str. 37 a násl.

¹⁹¹ Shodně např. Smejkal V. in Smejkal V. a kol: Právo informačních a telekomunikačních systémů, Praha, C.H.Beck, 2004, str. 602.

¹⁹² Sdružení CZ.NIC zavedlo nový systém pro registraci a správu domény CZ od 1. října 2007. V této práci je již tato změna zohledněna.

¹⁹³ Srov. čl. 1.2.8. Pravidel registrace doménových jmen v ccTLD .cz, ve znění platném od 1.10.2007.

¹⁹⁴ Švestka, J., Jehlička O., Škárková, M., Spáčil, J. a kol: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání. Praha, C.H. Beck 2006 str. 518.

¹⁹⁵ Srov. též ustanovení § 151o odst. 1 občanského zákoníku.

jiná majetková hodnota, domnívám se, že není možné držet toto právo s ohledem na jeho povahu, a není tak „možné o doménovém jménu uvažovat v intencích věcných práv“.¹⁹⁶ Lze shrnout, že i když pojem držitel¹⁹⁷ doménového jména není zvolen zcela vhodně, je jeho význam zřejmý a výklad nezpůsobuje v praxi problémy.

5.6.5.1. Vztah mezi sdružením CZ.NIC a registrátorem

Registrátor je subjekt oprávněný přistupovat definovaným způsobem k databázi o doménových jménech vedené sdružením CZ.NIC a zadávat do ní požadavky změn vedených záznamů. Registrátor provádí správu domén pro koncové uživatele.

Registrátorem se stane subjekt uzavřením smlouvy o spolupráci při registracích doménových jmen.¹⁹⁸ Tuto smlouvu s registrátorem uzavře sdružení CZ.NIC po splnění podmínek, které si určuje toto sdružení.¹⁹⁹ Smlouva v písemné (tištěné) formě se uzavírá zpravidla distančně prostřednictvím provozovatelů poštovních služeb a s jejím platným uzavřením nejsou problémy.

---

¹⁹⁶ Frimmel. M: Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002, str. 178.

¹⁹⁷ Stejně tak je nutné odmítnout i pojem užívaný sdružením CZ.NIC dříve (a některými registrátory doposud), a to pojem „vlastník doménového jména“.

¹⁹⁸ Text této smlouvy, obchodních podmínek pro registrátory a příloh smlouvy je možné získat na:

http://www.nic.cz/files/nic/doc/balicek_registratori.zip.

¹⁹⁹ Registrátorem může být pouze právnická osoba. Mezi podmínky, které musí registrátor splnit před tím, než s ním CZ.NIC uzavře smlouvu o spolupráci při registracích doménových jmen, patří umístění sídla v některém členském státě EU (či státě tvořícím Evropský hospodářský prostor, nebo v členském státě Evropského sdružení volného obchodu) nebo nutnost být akreditovaným registrátorem Internet Corporation for Assigned Names and Numbers. Na majetek registrátora nesmí být dále prohlášen konkurs, zahájeno proti němu konkursní nebo vyrovnací řízení, návrh na prohlášení konkursu zamítnut pro nedostatek majetku a registrátor nesmí být v likvidaci - blíže viz <http://www.nic.cz/page/309/jak-se-stat-registrátorem-/>.

Na základě uzavřené smlouvy mezi registrátorem a sdružením CZ.NIC je registrátor oprávněn k využívání služeb poskytovaných prostřednictvím databáze o doménových jménech, tzv. centrálního registru, (zejména registrace doménových jmen, prodlužování registrace doménových jmen, správa záznamů o doménových jménech apod.) a služeb DNS (zejména vedení záznamů o delegovaných doménových jménech v primárním jmenném serveru) a je povinen hradit za využívání služeb poskytovaných sdružením CZ.NIC odměnu. Výše této odměny je stanovena v ceníku služeb pro doménová jména, který tvoří přílohu smlouvy o spolupráci při registracích doménových jmen.

Registrátor se dále zavazuje zajistit, aby držitel doménového jména akceptoval pravidla registrace doménových jmen v ccTLD .cz²⁰⁰ vytvářené sdružením CZ.NIC (dále v této části práce jen „Pravidla registrace doménových jmen“), jakož i další související dokumenty.

5.6.5.2. Vztah mezi držitelem doménového jména a registrátorem

Registrátorů je v současné době v České republice přibližně dvacet.²⁰¹ Je pochopitelné, že každý z těchto registrátorů volí jiný způsob uzavírání smlouvy s žadatelem o registraci doménového jména a že smlouvy jednotlivých registrátorů se liší ve svém obsahu. I přesto se pokusím zobecnit proces kontraktace s tím, že upozorním na důležité odchylky, se kterými se lze setkat u některých registrátorů.

Žadatel uzavírá smlouvu s registrátorem nejčastěji distančně elektronickými prostředky s využitím formuláře umístěného ve webovém prostoru registrátora s pomocí metody clickthrough. Žadatel si prostřednictvím aplikace umístěné ve webovém prostoru registrátora ověří, zda jím vybrané doménové jméno není již registrováno pro jiný subjekt. Pokud nikoliv, může přistoupit k samotné kontraktaci. Žadatel vyplní údaje požadované ve

---

²⁰⁰ ccTLD .cz ~ country code Top Level Domain (doména nejvyššího stupně, tzv. národní doména).

²⁰¹ Aktuální seznam registrátorů je uveden na:

<http://www.nic.cz/whois/registrars/>.

formuláři,²⁰² dále se seznámí s obchodními podmínkami registrátora, vyjádří souhlas s jejich obsahem (označením zaškrtačacího políčka a odkliknutím tlačítka se souhlasem), dále obdobným způsobem vyjádří souhlas s Pravidly registrace doménových jmen vydávanými sdružením CZ.NIC a případně s dalšími souvisejícími dokumenty a celý návrh na uzavření smlouvy „odešle“ registrátorovi. Návrh je poté přijat registrátorem vyslovením souhlasu projeveného prostřednictvím automatického prostředku registrátora (registrátor nastaví informační systém tak, aby po obdržení návrhu od žadatele s tímto vyslovil souhlas), nejčastěji formou zaslání zprávy elektronickou poštou.

Uzavíranou smlouvou se registrátor zavazuje provést registraci doménového jména pro žadatele a žadatel se zavazuje uhradit registrátorovi odměnu ve výši sjednané ve smlouvě. Ve smlouvě mohou být jako naturalia negotii sjednána ještě další práva a povinnosti stran související s registrací domény (možnost prodloužení registrace domény, provádění změn v registraci domény, způsob upozorňování na tzv. expiraci domény, certifikát k doméně), popř. i práva a povinnosti s registrací již přímo nesouvisející (např. webhosting).

Na základě smlouvy o spolupráci při registracích doménových jmen uzavřené mezi sdružením CZ.NIC a registrátorem (viz výše) je registrátor je povinen zajistit, aby držitel doménového jména „akceptoval Pravidla, jakož i další související dokumenty, způsobem v nich definovaným.“²⁰³

Proběhne-li uzavření smlouvy výše uvedeným způsobem, lze uvést, že minimálně s ohledem na uložení obsahu smlouvy na server registrátora je obsah právního úkonu zachycen zaznamenáním informace na hmotném podkladu a jde o písemnost. Zpravidla pak bude dodržena i písemná forma právního úkonu (k tomu podrobně viz výše).

---

²⁰² Jak bylo podrobně vysvětlováno v předchozím výkladu, není formulář pro svou neadresnost návrhem na uzavření smlouvy, ale pouze výzvou k podávání návrhů.

²⁰³ Srov. ustanovení čl. 6.2 Obchodních podmínek pro registrátory – Pravidly se rozumí Pravidla – dokumenty vydávané sdružením CZ.NIC, které obsahují popis průběhu registrace doménových jmen a souvisejících záznamů, pravidla užívání doménových jmen, pravidla vedení Centrálního registru, pravidla alternativního řešení sporů, pravidla technické komunikace, popis komunikačního protokolu apod.

Jak jsem však již naznačoval, proces kontraktace s jednotlivými registrátory není jednotný, a lze se tak setkat s procesem uzavírání smlouvy, při němž není postupováno tak, jak je výše uvedeno u „ideálního“ případu. Žadatel mnohdy vyplní údaje požadované ve formuláři, který však obsahuje pouze základní údaje - jde zejm. o údaje, které jsou nezbytné (z technického hlediska) pro provedení registrace (údaje o držiteli, popř. uvedení tzv. jmenných serverů), avšak nevyslovuje svůj souhlas se zněním obchodních podmínek registrátora a s Pravidly registrace doménových jmen (popř. souhlas s obchodními podmínkami formálně vyslovuje, avšak tyto mu nejsou známy ani nejsou k návrhu přiloženy). Bude tak v těchto případech u každého jednotlivého registrátora záležet na konkrétním obsahu (žadatelem odesílaného) formuláře a na tom, zda žadatel vysloví souhlas i s dalším obsahem smlouvy (i např. ve formě obchodních podmínek), a podle toho bude nutné posoudit, zda půjde ještě o návrh na uzavření smlouvy či zda již o návrh nepůjde pro jeho nedostatečnou určitost ve smyslu ustanovení § 43a odst. 1 občanského zákoníku („Formulář obsahující pouze osobní a technické údaje takovým návrhem nepochybně ani být nemůže“²⁰⁴). V případě neurčitého návrhu by pochopitelně nemohlo dojít ani k následnému platnému uzavření smlouvy mezi žadatelem o registraci doménového jména a registrátorem.

5.6.5.3. Vztah mezi držitelem doménového jména a sdružením CZ.NIC

S ohledem na proces registrace doménového jména vyvstává otázka, zda vzniká rovněž přímý právní vztah mezi žadatelem o registraci (resp. následně držitelem doménového jména) a sdružením CZ.NIC. Sdružení CZ.NIC „vydává“ Pravidla registrace doménových jmen, ve kterých je obsažena úprava nejdůležitějších práv a povinností subjektů, která vznikají při registraci a následné správě doménového jména (registrace doménového jména, prodloužení této registrace, převod doménového jména, zánik registrace, pravidla pro tvorbu doménového jména, ochrana osobních údajů držitele, práva a povinnosti sdružení CZ.NIC, odpovědnost za škodu apod.). Tato

---

²⁰⁴ Frimmel. M: Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002, str. 184.

pravidla jsou sdružením CZ.NIC do značné míry koncipována, jako by šlo o určitou formu obecně závazného právního předpisu. S ohledem na výše uvedenou skutečnost, že registrace doménového jména není jistě aktem veřejné moci, nýbrž soukromoprávním úkonem, je zřejmé, že jakýkoliv náznak možné „obecné závaznosti“ Pravidel registrace doménových jmen je třeba jednoznačně odmítnout.

Nemusí být však zcela zřejmé, zda vzniká pouze právní vztah mezi registrátorem a sdružením CZ.NIC a dále mezi žadatelem o registraci doménového jména (tj. budoucím držitelem doménového jména) a registrátorem či také vztah mezi žadatelem a sdružením CZ.NIC.

Domnívám se, že je možné dojít k závěru, že vzniká i smluvní právní vztah mezi žadatelem a sdružením CZ.NIC, a to zejména s ohledem na následující skutečnosti. Pravidla registrace doménových jmen (která tvoří obsah smlouvy) upravují vztahy vznikající přímo mezi držitelem doménového jména a sdružením CZ.NIC. Z těchto vztahů lze uvést např. úpravu odpovědnosti držitele doménového jména za škodu způsobenou sdružením CZ.NIC,²⁰⁵ úpravu řešení sporů mezi držitelem a sdružením CZ.NIC,²⁰⁶ úpravu pravidel vzájemné komunikace mezi sdružením CZ.NIC a držitelem doménového jména²⁰⁷ či úpravu ochrany osobních údajů držitele doménového jména, kdy správcem osobních údajů vedených v databázi o doménových jménech je sdružení CZ.NIC.²⁰⁸

Se závěrem, že vzniká (resp. má vzniknout) i smluvní vztah mezi žadatelem a sdružením CZ.NIC, úzce souvisí otázka, jak je uzavírána smlouva mezi těmito subjekty, když k jejich vzájemné komunikaci při registraci domény dochází pouze prostřednictvím registrátora. Ke vzniku smlouvy musí tak dojít při procesu registrace u registrátora. Registrátor je dle obchodních podmínek

---

²⁰⁵ Srov. článek 13 Pravidel registrace doménových jmen, ve znění platném od 1.10.2007.

²⁰⁶ Srov. článek 15 Pravidel registrace doménových jmen, ve znění platném od 1.10.2007, kde je sjednávána rozhodčí doložka.

²⁰⁷ Srov. článek 14 Pravidel registrace doménových jmen, ve znění platném od 1.10.2007.

²⁰⁸ Srov. článek 11 Pravidel registrace doménových jmen, ve znění platném od 1.10.2007.

pro registrátory povinen zajistit, aby žadatel o registraci doménového jména akceptoval Pravidla registrace doménových jmen, jakož i další související dokumenty.²⁰⁹ Získání takového souhlasu není problematické v případě, že proces kontraktace držitele domény s registrátorem probíhá výše uvedeným způsobem, pracovníě označeným jako „ideální“ případ. „Akceptaci pravidel“ ze strany žadatele pak bude nutné považovat za návrh na uzavření smlouvy, za přijetí návrhu ze strany sdružení CZ.NIC by bylo nejspíše možné považovat konkludentní projev vůle vedení registrace doménového jména v databázi o doménových jménech.

Nedochází-li však k uzavírání smlouvy mezi žadatelem a registrátorem výše uvedeným způsobem, může nastat situace, že žadatel o registraci doménového jména nevysloví souhlas s Pravidly registrace doménových jmen.

Dle ustanovení čl. 2.2 Pravidel registrace doménových jmen se za platný souhlas považuje (i) podání objednávky registrace Doménového jména nebo (ii) zaplacení ceny za registraci Doménového jména, popřípadě ceny jiné služby, se kterou registrátor registraci Doménového jména spojil, nebo (iii) zahájení užívání Doménového jména Držitelem nebo (iv) jakýkoliv další úkon Držitele vůči registrátorovi nebo sdružení CZ.NIC, pokud se takový úkon týká změny záznamů o předmětném Doménovém jménu vedeném v Centrálním registru. Takovouto koncepcí vyslovení souhlasu je však třeba jednoznačně odmítnout. Pokud není ještě mezi stranami žádný právní vztah (založený např. smlouvou, ve které by strany mohly smluvit formu právních úkonů a způsob jejich činění, popř. výkladová pravidla pro porozumění jejich obsahu), není možné jednostranně určit, že s určitým úkonem jiného subjektu jsou spojeny nějaké právní důsledky,²¹⁰ a je třeba postupovat dle obecně závazných právních předpisů. Je tedy

---

²⁰⁹ Srov. ustanovení čl. 6.2 Obchodních podmínek pro registrátory, ve znění platném od 1.10.2007 a též článek 2.2 Pravidel registrace doménových jmen, ve znění platném od 1.10.2007.

²¹⁰ Při využití výkladového argumentu ad absurdum by bylo možné uvést množství nesmyslných příkladů a důsledků, ke kterým by vedlo přijetí uvedené konstrukce – např. by jeden subjekt mohl jednostranným právním úkonem stanovit, že pokud jakýkoliv jiný subjekt (se kterým není doposud v žádném právním vztahu) odešle zprávu elektronickou poštou na určitou adresu elektronické pošty, pak tímto projevuje vůli přijmout návrh smlouvy, o jejímž obsahu však tento jiný subjekt není žádným způsobem informován.

pochopitelně možné přijmout Pravidla registrace doménových jmen i konkludentním způsobem, avšak za podmínek daných zákonem.

5.6.5.4. Další okolnosti registrace doménového jména

S ohledem na shora uvedené skutečnosti lze shrnout, že právní konstrukce zvolená sdružením CZ.NIC není příliš vhodná a přehledná a jistě by si zasloužila změnu či alespoň precizaci mnohých ustanovení.

Závěrem lze v této souvislosti rovněž uvést, že CZ.NIC je soutěžitelem ve smyslu zákona o ochraně hospodářské soutěže²¹¹ a má jednoznačně dominantní postavení na trhu, neboť jeho tržní síla mu umožňuje chovat se ve značné míře nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích.²¹² Tohoto svého dominantního postavení nesmí sdružení CZ.NIC zneužít na újmu jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů.²¹³

Je tedy nutné posuzovat (jednostranně diktované) podmínky sdružení CZ.NIC i z uvedeného hlediska, avšak zabývat se podrobněji jednotlivými ustanoveními dokumentů sdružení CZ.NIC a posuzovat jejich soulad s uvedenou povinností nezneužívat dominantní postavení by bylo již nad rámec této práce, která má za cíl se věnovat teoretickým aspektům distančních smluv uzavíraných elektronickými prostředky.

5.6.6. Uzavírání smlouvy dle Vídeňské úmluvy o mezinárodní koupi zboží

S ohledem na významnost právního institutu kupní smlouvy v mezinárodním obchodním styku se v této části zaměřuji na

---

²¹¹ Dle ustanovení § 2 odst. 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže se soutěžiteli rozumí „fyzické a právnické osoby, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, a to i v případě, že tato sdružení a seskupení nejsou právnickými osobami, pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivňovat, i když nejsou podnikateli.“

²¹² Srov. ustanovení § 10 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži.

²¹³ Příkladný výčet jednání, které je nutno považovat ze zneužití dominantního postavení, je uveden v ustanovení § 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži.

proces uzavírání kupní smlouvy dle Vídeňské úmluvy o mezinárodní koupi zboží (v tomto článku dále též jen jako „Vídeňská úmluva“). Právní úprava procesu uzavírání mezinárodní kupní smlouvy je ve Vídeňské úmluvě obsažena v čl. 14 a násl.

Návrh na uzavření smlouvy je jednostranný právní úkon určený jedné nebo více určitým osobám, musí být dostatečně určitý a projevovat vůli navrhovatele, aby byl zavázán²¹⁴ v případě přijetí. Takovýto návrh Vídeňská úmluva označuje jako nabídku. Návrh je dostatečně určitý v případě, že je v něm označeno zboží a jestliže výslovně nebo nepřímo stanoví množství a kupní cenu zboží nebo obsahuje ustanovení umožňující jejich určení.²¹⁵ Návrh, který není určen jedné nebo několika určitým osobám, se pokládá pouze za výzvu k podávání návrhů na uzavření smlouvy, pokud není jasně navrhovatelem uveden opak.

Nabídka působí od doby, kdy dojde²¹⁶ osobě, které je určena. Nabídka může být odvolána ve dvou případech. Za prvé, pokud

---

²¹⁴ Z návrhu musí být zřejmá vážná vůle uzavřít smlouvu.

²¹⁵ Čl. 14 svým požadavkem, aby návrh stanovil (výslovně nebo nepřímo) kupní cenu zboží nebo obsahoval ustanovení umožňující jejího určení je v rozporu s čl. 55, který stanoví, že pokud smlouva byla platně uzavřena, avšak není v ní výslovně nebo nepřímo stanovena kupní cena a ani ustanovení umožňující její určení, má se za to, že strany, pokud neprojevily jinou vůli, nepřímo určily kupní cenu odpovídající kupní ceně, která se všeobecně účtovala v době uzavírání smlouvy za takové zboží za srovnatelných okolností v příslušném obchodním odvětví. „Zatímco v čl. 14 odst. 1 vyplývá, že určení kupní ceny jako obligatorní složky návrhu kupní smlouvy je eo ipso i podstatnou náležitostí kupní smlouvy, pak čl. 55 zcela jasně podává, že se předpokládá možnost uzavření platné kupní smlouvy i bez určení kupní ceny. Rozpor těchto ustanovení je zjevný“ – viz Kanda A.: Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku (úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží), Linde Praha akciová společnost, 1999, str. 73.

²¹⁶ Dle ustanovení čl. 24 Vídeňské úmluvy dojde nabídka (stejně jako prohlášení o přijetí nebo jakýkoli jiný projev vůle) osobě, které je určena, když jí je sdělena ústně nebo je doručena jakýmkoli jiným způsobem jí do vlastních rukou, do jejího místa podnikání nebo na její poštovní adresu, nebo, nemá-li místo podnikání nebo poštovní adresu, do jejího bydliště (sídla).

odvolání nabídky (i v případě, že tato je neodvolatelná²¹⁷) dojde adresátovi dříve nebo současně s nabídkou,²¹⁸ a za druhé může být nabídka odvolána, jestliže toto odvolání dojde adresátovi dříve než odeslal přijetí nabídky. Nabídka, i když je neodvolatelná, zaniká, jakmile navrhovateli dojde její odmítnutí.

Přijetím nabídky je prohlášení osoby, které byla nabídka určena, nebo její jiné jednání naznačující její souhlas s nabídkou. Mlčení nebo nečinnost samy o sobě nejsou přijetím.²¹⁹ Odpověď na nabídku, která obsahuje změny, se nepovažuje za odmítnutí nabídky, ale za nový návrh (protinabídka). Pokud však odpověď na nabídku sice obsahuje změny, ale tyto změny podstatně nemění podmínky původní nabídky, považuje se za přijetí (s výjimkou případů, kdy navrhovatel bez zbytečného odkladu vznese proti navrženým změnám námitky nebo za tím účelem odešle zprávu).²²⁰ Obsah smlouvy je v tomto případě dán i změnami obsaženými v přijetí nabídky. S ohledem na předpokládané možné výkladové problémy pojmu „podstatné změny podmínek“ uvádí Vídeňská úmluva příkladný výčet těchto podstatných změn. Jsou jimi vždy dodatky nebo odchylky, které se týkají kupní ceny, placení, jakosti a množství zboží, místa a doby dodání, rozsahu odpovědnosti jedné strany vůči druhé straně nebo řešení sporů.

Kupní smlouva je uzavřena okamžikem, kdy přijetí nabídky se stane účinným.²²¹ Přijetí nabídky se stává účinným v okamžiku, kdy vyjádření souhlasu dojde navrhovateli.²²² Přijetí nabídky by nebylo

---

²¹⁷ Nabídka nemůže být odvolána, jestliže z ní vyplývá stanovením určité lhůty pro přijetí nebo jiným způsobem, že je neodvolatelná, nebo jestliže osoba, které byla určena, mohla důvodně spoléhat na její neodvolatelnost, podle toho jednala.

²¹⁸ Vídeňská úmluva, tak jako i český občanský zákoník, vychází z tzv. teorie dojití – srov. ustanovení § 43a odst. 2 občanského zákoníku.

²¹⁹ Shodně s úpravou dle českého občanského zákoníku – srov. ustanovení § 44 odst. 1 věta druhá občanského zákoníku.

²²⁰ Odlišně od úpravy českého občanského zákoníku, dle které je nutno každou změnu považovat za nový návrh na uzavření smlouvy – srov. ustanovení § 44 odst. 2 občanského zákoníku.

²²¹ Shodně s úpravou dle českého občanského zákoníku – srov. ustanovení § 44 odst. 1 věta první občanského zákoníku.

²²² Vídeňská úmluva vychází, shodně s českým občanským zákoníkem (srov. ustanovení § 45 odst. 1), z tzv. teorie přijetí (Receipt Theory). Opakem této

účinné, pokud by akceptace nedošla navrhovateli v době, kterou určil (a není-li tato doba určena, v rozumné době s přihlédnutím k okolnostem obchodu, včetně rychlosti sdělovacích prostředků, které navrhovatel použil). Ústní nabídka musí být přijata ihned, nevyplývá-li z okolností něco jiného.²²³ Z uvedeného principu dojití právního úkonu je umožněna výjimka pro případ, že na základě nabídky nebo v důsledku praxe či zvyklostí, které mezi sebou strany smlouvy zavedly, může oblát vyjádřit souhlas provedením úkonu bez vyrozumění navrhovatele (např. odesláním zboží nebo zaplacením kupní ceny). Přijetí nabídky je v tomto účinné již v okamžiku, kdy byl tento úkon vykonán.²²⁴ I pozdní přijetí nabídky má účinky přijetí včasného v případě, kdy navrhovatel bez odkladu vyrozumí akceptanta.²²⁵

Vídeňská úmluva dále upravuje i případ, kdy dojde sice k pozdnímu přijetí nabídky, avšak z obsahu tohoto přijetí vyplývá, že bylo odesláno za takových okolností, že by došlo navrhovateli včas, kdyby jeho přeprava probíhala obvyklým způsobem. Toto pozdní přijetí má účinky přijetí včasného (ledaže by navrhovatel bez odkladu vyrozuměl obláta, že považuje nabídku za zaniklou).²²⁶ Přijetí může být vzato zpět v případě, že zpětvzetí dojde navrhovateli před okamžikem nebo v okamžiku, kdyby nastaly účinky přijetí.

Vídeňská úmluva obsahuje v čl. 20 i pravidla pro počítání lhůt pro přijetí nabídky.²²⁷

---

teorie je tzv. teorie odeslání (Dispatch Theory) vycházející z toho, že smlouva je uzavřena okamžikem odeslání akceptace.

²²³ Shodné s úpravou dle českého občanského zákoníku – srov. ustanovení § 43b odst. 1 a 2 občanského zákoníku.

²²⁴ Srov. obsahově shodné ustanovení § 275 odst. 4 obchodního zákoníku.

²²⁵ Shodné s úpravou dle českého občanského zákoníku – srov. ustanovení § 43c odst. 3 občanského zákoníku.

²²⁶ Shodné s úpravou dle českého občanského zákoníku – srov. ustanovení § 43c odst. 4 občanského zákoníku.

²²⁷ Lhůta pro přijetí nabídky určená navrhovatelem v telegramu nebo v dopisu počíná běžet od okamžiku, kdy je telegram podán k odeslání nebo od data uvedeného v dopise, a není-li takové datum uvedeno, od data uvedeného na obálce. Lhůta pro přijetí nabídky určená navrhovatelem telefonicky, dálnopisně nebo jinými prostředky umožňujícími okamžité sdělení začíná běžet od okamžiku, kdy nabídka dojde osobě, které je určena.

Vídeňská úmluva vychází ze zásady bezformálnosti uzavírání kupní smlouvy.²²⁸ V čl. 96 je však připuštěna možnost smluvního státu, jehož právní předpisy vyžadují, aby smlouva o koupi byla uzavřena nebo prokazována písemně, učinit kdykoliv prohlášení, že ustanovení Vídeňské úmluvy, která připouštějí, aby smlouva o koupi zboží byla uzavřena, dohodou měněna nebo ukončena nebo aby nabídka, její přijetí nebo jiný projev vůle se uskutečnil v jakékoli jiné formě než písemné, neplatí, jestliže kterákoli strana kupní smlouvy má místo podnikání na jeho území. I přes unifikaci právní úpravy mezinárodní kupní smlouvy zůstává otázka formy nadále rozporná a umožňuje vliv právních řádů jednotlivých států.

Státní svátky a dny pracovního klidu v průběhu lhůty pro přijetí se do ní započítávají při výpočtu její délky. Jestliže však zpráva o přijetí nemůže být doručena na adresu navrhovatele poslední den takové lhůty, poněvadž na tento den připadá státní svátek nebo jiný den pracovního klidu v místě podnikání navrhovatele, prodlužuje se lhůta do prvního následujícího pracovního dne.

²²⁸ Dle ustanovení čl. 11 Vídeňské úmluvy Čl.11 „Smlouva o koupi nemusí být uzavřena nebo prokazována písemně a nevyžadují se u ní žádné jiné formální náležitosti; lze ji prokazovat jakýmikoli prostředky, včetně svědků“.

6. ZMĚNA ZÁVAZKOVÝCH PRÁVNÍCH VZTAHŮ ZE SMLUV

Pokud k právní skutečnosti, která založila závazkový právní vztah, přistoupí další, nová právní skutečnost, může dojít ke změně původního závazkového právního vztahu. Změna může nastat v subjektech závazků a v obsahu závazků. V této části neposkytují ucelený výklad o možnostech a důvodech změn závazkových vztahů, ale zaměřují se pouze na specifické problémy změn (zejména dohodou) související se zaměřením mé práce.

6.1. Forma změny závazkového vztahu dohodou

Pro občanskoprávní vztahy obecně platí,²²⁹ že písemně uzavřená dohoda (ať již tato forma byla dána zákonem nebo dohodou stran), může být změněna pouze písemně.

Zvláštní úpravu pro obchodní vztahy nalezneme v ustanovení § 272 odst. 2 obchodního zákoníku, dle kterého pro změnu obchodní smlouvy je písemná forma nutná jen v případě, kdy písemně uzavřená smlouva, k jejíž změně dochází, obsahuje ustanovení o tom, že může být měněna pouze dohodou stran v písemné formě. Toto ustanovení se jeví jako nelogické pro případ smluv, pro které požadavek písemné formy stanoví zákon. „V literatuře se proto prosazuje výklad, že tam, kde pro platnost smlouvy předepisuje písemnou formu zákon, a to i obchodní zákoník, je možno ji změnit opět jen v písemné formě“²³⁰. Uvedená zvláštní úprava se tak aplikuje jen u smluv, u nichž byla povinnost písemné formy stanovena dohodou nebo z vůle některé ze stran.

6.2. Mlčení jako souhlas a změna jednostranným právním úkonem

Jak bylo uvedeno výše v souvislosti s problematikou uzavírání smlouvy, mlčení neznamená přijetí návrhu na uzavření smlouvy. Lze se však často setkat v praxi se situací, kdy strany smluví

---

²²⁹ Stov. ustanovení § 40 odst. 2 občanského zákoníku.

²³⁰ Štenglová I., Plíva S., Tomsa M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 8. vydání. Praha, C.H. Beck 2003, str. 965.

možnost změny vztahu způsobem, kdy jeden z účastníků předloží²³¹ druhému účastníkovi návrh na změnu závazkového vztahu dohodou s tím, že pokud se tento účastník do určité lhůty nevyjádří (návrh neodmítne nebo nenavrhne jiné změny či doplňky), dojde ke změně obsahu závazku. Dle mého názoru nelze takovýto způsob změny zásadně odmítnout, neboť dle ustanovení § 44 odst. 1 neznamena přijetí návrhu mlčení „samo o sobě“. Z uvedeného znění předmětného ustanovení lze tak dovodit, že pokud k mlčení přistoupí další okolnost (a mlčení tedy nebude působit pouze samo o sobě), v našem případě předchozí dohoda stran, může mlčení či nečinnost znamenat i souhlas.²³² Je možné dojít k „sepětí takové pasivity s právními účinky“ a shledat, že pokud nečinností bude „projevena vůle určitého obsahu, pak tímto způsobem mohou být vyvolány účinky právního úkonu, včetně dvoustranného právního úkonu“.²³³ Vždy však bude nutné vyjít z okolností konkrétního případu (např. i s ohledem na to, zda půjde o vztah spotřebitelský či nikoliv, zda bude možnost změny tímto způsobem dána rovně oběma stranám, jak dlouhá bude lhůta pro vyjádření nesouhlasu apod.).

Je důležité si uvědomit, že i při „souhlasu mlčením“ jde vždy o dvoustranný právní úkon. Odmítnout je třeba možnost jednostranné změny smlouvy, tedy změny způsobené jednostranným právním úkonem (samozřejmě s výjimkou jednostranných právních úkonů, jejichž činění předpokládá zákon). V případě, že smluvní strany dohodnou, že jeden z účastníků je oprávněn svým jednostranným právním úkonem (např. oznámením o změně, změnou obchodních podmínek apod.) měnit obsah závazkového právního vztahu bez možnosti druhé strany tuto změnu nepřijmout (a takové dohody nejsou v praxi rozhodně ojedinělé), jde o dohodu neplatnou, neboť ten z účastníků, který neprovádí jednostrannou změnu, se dohodou o připuštění této možnosti vzdává práv, jež

---

²³¹ Způsob tohoto předložení může být rovněž mezi stranami předem dohodnut, včetně možnosti učinění návrhu distančními elektronickými prostředky – např. umístění návrhu na webové stránky jedné ze stran a vyzoomění druhé strany elektronickou poštou apod.

²³² V této souvislosti lze uvést i římskoprávní zásadu, dle které *qui tacet, consentire videtur, ubi loqui potuit et debet* (kdo mlčí souhlasí tam, kde promluvit mohl a měl) – srov. Kincl, J., *Urfus V.: Římské právo, Panorama, Praha, 1990, str. 126.*

²³³ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn.: 28 Cdo 2072/2002.

mohou v budoucnosti teprve vzniknout.²³⁴ Tuto jednostrannou změnu není možné připustit ani pro oblast obchodních závazků,²³⁵ nestanoví-li zákon výslovně jinak.²³⁶

6.3. Změna závazkových právních vztahů z kupní smlouvy dle Vídeňské úmluvy

Kupní smlouva dle Vídeňské úmluvy o mezinárodní koupi zboží (v tomto článku dále též jen jako „Vídeňská úmluva“) může být změněna nebo ukončena pouhou dohodou stran.²³⁷ Jde o výslovné vyjádření zásady, že strany, které projevily vůli smlouvu uzavřít, mohou tuto smlouvu na základě shodné vůle změnit či zrušit. Písemná smlouva, která obsahuje ustanovení, že její změna

---

²³⁴ Ustanovení § 574 odst. 2 občanského zákoníku.

²³⁵ Dohoda o určité části smlouvy může být sice nahrazena dohodou stran o způsobu umožňujícím dodatečné určení obsahu závazku, avšak tento způsob nesmí záviset jen na vůli jedné strany – srov. ustanovení § 269 odst. 3 obchodního zákoníku.

²³⁶ Dle ustanovení § 709 odst. 2 písm. d) obchodního zákoníku může smlouva o běžném účtu, mimo jiné, obsahovat „výši nebo způsob stanovení výše úplaty a způsob, jakým tuto úplatu majitel účtu bance zaplatí, popřípadě ujednání, že úplata nebude bankou požadována. Výši úplaty lze sjednat i odkazem na ceník banky.“ Úplata tedy může být ve smlouvě sjednána konkrétní částkou, způsobem určení této částky (např. určitým dílem z objemu provedených plateb apod.), ale též odkazem na ceník banky. Tento odkaz na bankovní ceník představuje dohodu stran o způsobu stanovení odměny banky. Pokud by tedy ve smlouvě o běžném účtu byla sjednána konkrétní úplata za služby banky, má tato úprava přednost před ceníkem a banka nemůže měnit jednostranně ustanovení smlouvy o výši poplatků. Pokud však smlouva o běžném účtu obsahuje odkaz na ceník banky (jak je praxí u většiny bank), pak banka může změnou ceníku měnit jednostranně výši bankovních poplatků. Lze tedy říci, že je možné určit stanovení výše úplaty tak, že ji určí banka jednostranným úkonem, který dohodnutým způsobem oznámí majiteli účtu. Samozřejmě jednání banky by nemělo překročit obecné zásady, a to zejména meze poctivého obchodního styku, a dále by jednání banky nemělo být v rozporu s dobrými mravy. Pro jiný typ účtu než běžný není možnost sjednání ceny odkazem na ceník banky přípustná.

²³⁷ Ustanovení čl. 29 odst. 1 Vídeňské úmluvy.

nebo ukončení dohodou stran vyžaduje písemnou formu, může být takto změněna nebo ukončena jen při dodržení této formy. „Strana však může svým chováním ztratit možnost dovolávat se tohoto ustanovení v rozsahu, v jakém druhá strana spoléhala na toto chování“²³⁸. Toto ustanovení se aplikuje v případě, že jedna ze stran dá najevo svým chováním, že netrvá na plnění závazků ze smlouvy, a druhá strana na toto chování spoléhá. Jde o vyjádření „jedné z vědních zásad Vídeňské úmluvy, kterou je ochrana důvěry jednoho ze smluvních partnerů, tzn., že pokud jedna ze smluvních stran vytvoří takovou situaci, která oprávněně vzbuzuje u druhé strany dojem, že takové jednání je i pro ni závazné“.²³⁹

I ohledně ustanovení týkajícího se změny smlouvy platí možnost výhrady dle čl. 96 Vídeňské úmluvy (viz výše).

---

²³⁸ Ustanovení čl. 29 odst. 2 věta druhá Vídeňské úmluvy.

²³⁹ Kanda A.: *Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku (úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží)*, Linde Praha akciová společnost, 1999, str. 76.

7. ZÁNİK ZÁVAZKOVÝCH PRÁVNÍCH VZTAHŮ

„Zánik závazkového právního vztahu nastává, přistoupí-li k původní právní skutečnosti, která tento vztah založila, právní skutečnost další, která ji zbavuje zcela či zčásti právních účinků“.²⁴⁰

Tato práce se věnuje distančním kontraktům, které byly uzavřeny s využitím elektronických prostředků komunikace na dálku. Pro posouzení smlouvy jako „distanční smlouvy uzavírané elektronickými prostředky“ je tedy rozhodujícím hlediskem pouze způsob, jakým dochází k uzavření smlouvy, bez ohledu na to, zda plnění ze smlouvy (peněžitě i nepeněžitě) je poté poskytováno (jednou či oběma stranami) rovněž distančně elektronickými prostředky či nikoliv. V této části se zaměřím na typický a nejčastější právní důvod zániku závazku, při kterém dochází k uspokojení věřitele – splnění, v případě, že k němu dochází elektronicky.

7.1. Způsoby poskytování peněžitého plnění

Možností, které připadají v úvahu při poskytování peněžitého plnění, je větší množství, v praxi však nemusí být použity všech těchto metod v konkrétních případech vhodné či uskutečnitelné. Volba konkrétní platební metody bude záležet na bezpečnosti této metody, na návycích subjektu, který platbu poskytuje, na ceně za danou službu i na rychlosti, jednoduchosti a univerzálnosti jejího používání.

---

²⁴⁰ Knapp V., Švestka J. a kol.: Občanské právo hmotné, Codex, Praha 1997, II. díl, str. 133.

7.1.1. Neinternetové platby

7.1.1.1. Bankovní převod²⁴¹

Převod z účtu na účet (zde je myšlen převod mimo on-line internetový transakční systém peněžních ústavů) nelze považovat za internetovou platební metodu stricto sensu. Příkaz k převodu může být zadán osobně v peněžním ústavu či prostřednictvím distanční komunikace s tímto ústavem, ať již v tištěné či elektronické podobě. Při použití tohoto způsobu platby při on-line obchodování jsou nevýhodou poměrně značné časové prodlevy mezi okamžikem uskutečnění platby a připsáním částky na cílový účet (zejména v případě, kdy dochází k převodu mezi různými peněžními ústavu) a dále nutnost využít další mechanismy (personálního či technického charakteru), které příjemce platby potřebuje k ověření připsání platby na jeho účet. Alternativou k bankovnímu převodu je uhrazení ceny na cílový účet prostřednictvím poštovní poukázky.

---

²⁴¹ S ohledem na stanovení obsahu této části práce ponechávám stranou platbu v hotovosti, i když i této platební metody bývá často využíváno u smluv uzavřených distančně elektronickými prostředky, zejména v rámci tzv. internetových obchodů, kdy k uzavření smlouvy dochází sice elektronicky, následně je však vzájemné plnění stran (nepeněžitě plnění – zboží – poskytované internetovým obchodníkem a peněžitě plnění – kupní cena – zákazníka) předáno osobně v kamenné provozovně obchodníka. Obecně lze říci, že internetoví obchodníci nepreferují tento způsob platby, neboť může být poměrně problematický, obchodník musí zvládnout logistickou zátěž spojenou s nakládáním s hotovostními prostředky a jejich uchováváním a musí rovněž kalkulovat s rizikem ztráty či odcizení. Ze stejných důvodů se nevěnuji ani tzv. platbě na dobírku.

7.1.1.2. GSM banking

Platby pomocí služeb tzv. GSM bankingu²⁴² taktéž nelze označit za internetovou platební metodu, ale lze je spíše přirovnat k předchozím platebním metodám převodu z účtu či prostřednictvím poštovní poukázky. Uživateli jsou sděleny (ať již přímo protistranou či automatickým vygenerováním) informace k předmětné platbě. Tyto informace posléze zákazník využije při zadání příkazu k převodu na účet prostřednictvím mobilního telefonu. Výhodou pro uživatele je rychlost vlastního zadání příkazu, nevýhody jsou shodné jako u bankovního převodu, ke kterému byl dán příkaz jinými prostředky (viz výše).

7.1.2. Internetové platby

7.1.2.1. Přímé bankovníctví

Další možností placení po internetu je využití služeb tzv. přímého bankovníctví, při kterém dochází k převodu finančních prostředků mezi účty téměř v reálném čase. Při příkladu koupě zboží v internetovém obchodě si kupující zvolí (poté co si vybral zboží a uzavřel distanční smlouvu) tento způsob placení a je mu zobrazen formulář s příkazem pro jeho peněžní ústav k převodu kupní ceny na účet prodávajícího. Kupující převod autorizuje²⁴³ (stejným způsobem, jako by autorizoval kterýkoli jiný pokyn peněžnímu ústavu prostřednictvím internetu) a platba okamžitě proběhne. K uskutečnění platby dle tohoto modelu se vyžaduje,

---

²⁴² GSM Banking je bankovní služba, která „umožňuje ovládat běžný účet prostřednictvím mobilního telefonu GSM.“ - <http://www.mesec.cz/texty/gsm-bankovnictvi>. Někdy bývá rozlišováno SMS Banking (SMS - Short message service - Krátká textová zpráva), kdy pokyny bance jsou zadávány odesláním běžné SMS zprávy, a GSM Banking v užším smyslu, kdy komunikace s bankou probíhá s využitím bankovní aplikace provozované v mobilním telefonu.

²⁴³ Autorizace může probíhat zadáním přístupového jména a hesla či PIN kódů, prostřednictvím přístupových certifikátů, bezpečnostních kalkulátorů apod.

aby rozhraní on-line prodejny prodávajícího bylo napojeno na banku kupujícího, která tuto službu umožňuje.²⁴⁴

7.1.2.2. Platební karty

Při běžném placení platebními kartami je oprávněnost transakce zajišťována vlastnoručním podpisem držitele karty na stvrzence o placení. Při platbě prostřednictvím internetu vlastnoruční podpis není možný. Namísto toho musí zúčastněné strany vystačit jen se základními údaji o platební kartě, tj. s jejím číslem, jménem držitele a dobou platnosti.

Potenciálním rizikem je pochopitelně únik údajů o platební kartě do rukou třetí osoby. Tomuto riziku se lze bránit tím, že jejich přenos po síti bude probíhat v chráněném režimu, kdy odposlech je prakticky znemožněn.

Princip zabezpečené platby prostřednictvím platební karty si vysvětlíme na příkladu služby, kdy do průběhu transakce jsou zahrnuty čtyři subjekty: držitel karty, vydavatelská banka držitele karty, internetový obchod a zpracovatelská banka internetového obchodu. Držitel karty zadává údaje o kartě přímo zpracovatelské bance internetového obchodníka. Internetový obchod tedy nedisponuje číslem platební karty zákazníka. Údaje o kartě jsou posílány v zašifrované podobě, čímž je odstraněna možnost zneužití platební karty. Zákazník – držitel karty – si vybere službu u internetového poskytovatele služby a zvolí způsob platby kartou. Jakmile klikne na tlačítko „zaplatit“, je přesměrován na vydavatelskou banku. Údaje o platební kartě vyplní do

---

²⁴⁴ Příkladem banky v České republice, která poskytuje podobný platební systém, je společnost eBanka, a.s. Systém umožňuje přijímat on-line bezhotovostní platby a zároveň okamžitě informuje o příchozích platbách. Platby uskutečněné prostřednictvím platebního systému eBanky jsou připsávány na účet poskytovatele služeb on-line. „Po vytvoření kompletní objednávky klientem a přepočítání výsledné ceny přesměruje systém klienta na platební bránu eBanky prostřednictvím internetového odkazu. Tento odkaz obsahuje několik parametrů, pomocí kterých identifikuje eBanka poskytovatele služeb a sestaví klientovi formulář pro bezhotovostní úhradu objednaných služeb.“ – viz www.ebanka.cz. Dalším příkladem může být i platební brána zavedená společností Živnostenská banka, a.s., nyní UniCredit Bank Czech Republic, a.s.

zabezpečeného formuláře banky. Po zadání informací o platební kartě stiskne tlačítko „potvrdit“. O výsledku transakce obdrží držitel karty od zpracovatelské banky internetového obchodu okamžitě zprávu. Poté je přesměrován zpět na stránky internetového obchodu.

7.1.2.3. Mikroplatby

Pro placení nízkých částek není vhodné využívat výše uvedené platební metody s ohledem na poměrně vysoké transakční náklady. Proto se prosazují nové modely plateb, kterých je možno využívat i při platbách minimálních částek. Mezi tyto metody patří používání elektronických peněz (viz níže) a dále tzv. mikroplatby.

U mikroplateb je využíváno zejména placení prostřednictvím účtu za poskytování telekomunikačních služeb vedeného některým z poskytovatelů těchto služeb (operátorem²⁴⁵). Platba probíhá tak, že zájemce o službu či zboží odešle na poskytovatele této služby (zboží) uvedené telefonní číslo zprávu SMS, o jejíž cenu se navýší platba za poskytnuté telefonní služby. Cenu SMS si nastaví poskytovatel služby po dohodě s poskytovatelem telekomunikačních služeb (popř. se zprostředkovatelem mikroplateb).²⁴⁶ Poskytovatel následně obdrží předmětnou částku od telefonního operátora (popř. prostřednictvím zprostředkovatele).

Mikroplatby jsou využívány zejména pro drobné platby za licence (nabytí oprávnění k výkonu práva užit počítačový program, audiovizuální dílo, hudební dílo, fotografické dílo apod.) a pro zpoplatnění využívání určité služby (zpoplatnění přístupu na internetovou stránku atd.).

---

²⁴⁵ Slov. ustanovení § 2 písm. e) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů.

²⁴⁶ Pro poskytovatele služeb, kteří by chtěli mikroplatby využívat, může být náročné vyjednávat s operátory konkrétní podmínky plateb a dále i technicky sloučit své řešení se systémy všech operátorů. Toto pak pro poskytovatele služeb mohou zajišťovat zprostředkovatelé mikroplateb.

7.1.2.4. Elektronické peníze

Další možností placení po internetu je použití tzv. elektronických peněz. Postupný rozvoj využívání elektronických peněz v České republice byl omezen k 1. lednu 2003, a to účinností zákona č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku). Tento zákon umožnil vydávat elektronické peníze jako hlavní činnost zásadně pouze bankám. Došlo tak prakticky k zániku českých systémů tzv. elektronických peněženek.²⁴⁷

Situaci změnila až novela zákona o platebním styku účinná od 8. března 2006.²⁴⁸ Novela přinesla novou definici elektronických peněz²⁴⁹ a především umožnila vznik institucí elektronických peněz²⁵⁰ se sídlem v České republice, což jsou zvláštní právnické osoby, které za podmínek stanovených zákonem o platebním styku jsou oprávněny vydávat elektronické peníze. Současně zpřesnila podmínky pro vydávání elektronických peněz i jinými osobami.^{251 252}

7.1.2.5. Další způsoby a bezpečnost internetových plateb

Uvedený výčet platebních metod zahrnuje nejrozšířenější možnosti úhrady ceny, nejde však jistě o výčet vyčerpávající.

---

²⁴⁷ Z nichž byly nejrozšířenější systémy I Like Q a Monetka.

²⁴⁸ Zákon č. 62/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku), ve znění zákona č. 257/2004 Sb., a další zákony.

²⁴⁹ Dle ustanovení § 15 odst. 3 zákona o platebním styku je elektronickými penězi peněžní hodnota, která představuje pohledávku za vydavatelem, je uchovávaná na elektronickém peněžním prostředku, je vydávaná proti přijetí peněžních prostředků v hodnotě ne nižší, než je hodnota vydávaných elektronických peněz a je přijímána jako platební prostředek jinými osobami než jejich vydavatelem.

²⁵⁰ Srov. ustanovení § 18a písm. b a § 18b zákona o platebním styku.

²⁵¹ Ustanovení § 19 zákona o platebním styku.

²⁵² Novela plně transponovala do českého právního řádu směrnici o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz.

Dalšími možnostmi jsou například systémy zálohových plateb (předplatného)²⁵³ či systém SET (Secure Electronic Transactions) založený na platbě platebními kartami se zabezpečením pomocí elektronického podpisu a certifikátů.

Ohledně bezpečnostních technik lze říci, že dnes je samozřejmostí využívání dostupných technologií (šifrovaná komunikace SSL, přístup k rozhraním skrze protokol https, komunikace mezi jednotlivými účastníky transakce pomocí přístupových certifikátů, komunikace mezi plátcem a jeho bankou a mezi příjemcem platby a jeho bankou, apod.). Pokud je zanedbávána bezpečnost, neděje se tak na straně internetového obchodníka či banky, ale na straně plátců, kdy je častá nedisciplinovanost v chování při nakládání s přístupovými hesly, PIN kódy, přístupovými certifikáty apod.

7.2. Způsoby poskytování nepeněžitých plnění

Je zřejmé, že pokud jde o hmotné nepeněžitě plnění (zboží dle kupní smlouvy, přenechání věci k užívání dle nájemní smlouvy apod.), nemůže toto být poskytnuto prostřednictvím elektronických prostředků komunikace na dálku. Naopak u nehmotného plnění může být tento způsob praktický, rychlý a hospodárný.

Hojně tak bude využíváno elektronických prostředků například při poskytování oprávnění k výkonu práva užít počítačový program či jiné autorské dílo vyjádřené v elektronické podobě²⁵⁴ (zejm. dílo hudební, dílo fotografické, dílo audiovizuální, dílo malířské a grafické), nebo při poskytování služeb, které nevyžadují současnou osobní přítomnost poskytovatele služby a objednatele.

V oblasti elektronického obchodu se lze setkat také se zvláštním typem smluv, „pro které je charakteristické to, že buď jejich předmět nebo způsob plnění je specifický právě v jejich

---

²⁵³ Z určité předem zaplacené částky je postupně strhávána cena za jednotlivé poskytované služby.

²⁵⁴ Dle ustanovení § 2 odst. 1 autorského zákona je předmětem práva autorského dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické.

souvislosti s elektronickým obchodem“.²⁵⁵ Plnění z těchto smluv tak probíhá eo ipso v elektronické podobě.²⁵⁶ Tyto smlouvy jsou nazývány jako tzv. providerské smlouvy. Jde o smlouvy uzavírané s poskytovateli služeb informační společnosti – providery. Poskytovatelem²⁵⁷ je každá fyzická nebo právnická osoba, která poskytuje některou ze služeb informační společnosti.²⁵⁸ Takovouto službou je jakákoliv služba poskytovaná (zpravidla za úplatu) elektronickými prostředky na individuální žádost uživatele podanou elektronickými prostředky.²⁵⁹ Typicky touto službou bude poskytování připojení k internetu²⁶⁰ či poskytování určitého obsahu nebo služby.

I když providerské smlouvy mohou vykazovat znaky některých pojmenovaných smluvních typů dle občanského či obchodního zákoníku, půjde převážně o smlouvy nepojmenované.²⁶¹

7.2.1. Smlouva o poskytování připojení k internetu

Smlouvou o poskytování připojení k internetu se poskytovatel služby zavazuje umožnit uživateli přístup k internetu²⁶² a uživatel

---

²⁵⁵ Frimmel. M: Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002, str. 84.

²⁵⁶ I přes skutečnost, že plnění probíhá elektronicky, nemusí být tyto smlouvy pochopitelně uzavírány pouze distančně s využitím elektronických prostředků, ale i „tradičnějšími“ cestami.

²⁵⁷ Pro poskytovatele se běžně i v prostředí českého internetu používá pojmu z anglického jazyka internet service provider (ISP).

²⁵⁸ Ustanovení § 2 písm. d) zákona o některých službách informační společnosti a též ustanovení čl. 2 písm. b) směrnice o elektronickém obchodu.

²⁵⁹ Ustanovení § 2 písm. a) zákona o některých službách informační společnosti, srov. též ustanovení čl. 2 písm. a) směrnice o elektronickém obchodu ve spojení s čl. 1 odst. 2 směrnice o postupu při poskytování informací, ve znění směrnice 98/48/ES.

²⁶⁰ Internet access provider (IAP).

²⁶¹ Ustanovení § 51 občanského zákoníku a § 269 odst. 2 obchodního zákoníku.

²⁶² Proces předávání datových paketů z jejich zdroje do určeného cílového místa se nazývá routing. Tento proces je nutný pro využívání internetu,

se obvykle zavazuje zaplatit mu za to úplatu. Další obsahové náležitosti smlouvy uzavírané s podnikatelem, který poskytuje veřejně dostupnou službu elektronických komunikací ve smyslu zákona o elektronických komunikacích²⁶³ jsou stanoveny v ustanovení § 63 tohoto zákona.²⁶⁴

---

neboť umožňuje přenos dat z jednoho počítače do druhého - <http://www.webopedia.com/TERM/R/routing.html>.

²⁶³ Službou elektronických komunikací se rozumí služba poskytovaná obvykle za úplatu, která spočívá zcela nebo převážně v přenosu signálů po sítích elektronických komunikací (nezahrnuje služby informační společnosti, které nespočívají zcela nebo převážně v přenosu signálů po sítích elektronických komunikací) - srov. ustanovení § 2 písm. n) zákona o elektronických komunikacích.

²⁶⁴ Smlouva s uživatelem tak dle ustanovení § 63 odst. 3 musí obsahovat: u podnikatele poskytujícího služby jméno, příjmení, bydliště a identifikační číslo nebo obchodní firmu, jde-li o fyzickou podnikající osobu, nebo obchodní firmu nebo název, sídlo (místo podnikání) a identifikační číslo, jde-li o právnickou osobu; je-li uživatelem (1.) podnikající právnická osoba, obchodní firmu nebo název, sídlo, popřípadě sídlo organizační složky na území České republiky, a identifikační číslo, bylo-li přiděleno, jméno, příjmení a bydliště osoby oprávněné jednat jménem této právnické osoby, (2.) podnikající fyzická osoba, jméno a příjmení, popřípadě obchodní firmu, bydliště, místo podnikání a identifikační číslo, bylo-li přiděleno, (3.) nepodnikající osoba, jméno a příjmení, bydliště, datum narození a rodné číslo fyzické osoby, bylo-li přiděleno, nebo název a sídlo, popřípadě sídlo organizační složky na území České republiky, popřípadě identifikační číslo právnické osoby; popis poskytované služby, zaručenou úroveň její kvality a datum zahájení jejího poskytování; nabídku druhů servisních služeb; údaje o způsobu získávání aktuálních informací o všech platných cenách služeb; informaci o termínech a způsobu vyúčtování ceny a placení; dobu, na kterou je smlouva uzavřena, a výpovědní dobu; podmínky pro obnovení a ukončení služby; způsob uplatnění reklamace vad poskytované služby a reklamace vyúčtování cen za poskytnuté služby, včetně údajů o tom, kde a v jakých lhůtách lze reklamaci uplatnit; smluvní pokuty za nedodržení nebo porušení smluvních povinností; ujednání o náhradě škody a vrácení peněz, která budou použita v případě nedodržení úrovně kvality služby stanovené ve smlouvě nebo v případě přerušování poskytování služby ze zavinění podnikatele poskytujícího službu; informaci o způsobu řešení sporů týkajících se předmětu smlouvy mimo soudní nebo správní řízení; způsob vyrozumění účastníka o změně smluvních podmínek.

Z technického hlediska může být připojení provedeno různě, za nejběžnější metody lze uvést vytáčené připojení prostřednictvím telefonní linky,²⁶⁵ připojení DSL,²⁶⁶ bezdrátové připojení,²⁶⁷ připojení pomocí telefonní linky ISDN²⁶⁸ či pomocí kabelové infrastruktury využívané pro kabelovou televizi. Na způsobu připojení pak budou záviset i základní parametry připojení – rychlost a množství dovoleného objemu přenesených dat.

Svým obsahem (úplatností a povinností vykonat – uskutečnit – činnost) se smlouva o poskytování připojení k internetu může blížit smlouvě příkazní²⁶⁹ či mandátní.²⁷⁰

7.2.2. Smlouva o poskytování služeb hostingu

Smlouvou o poskytování služeb hostingu se poskytovatel služby²⁷¹ zavazuje vyhradit pro uživatele na vlastním severu místo pro uložení dat a zajistit provoz s tím souvisejících internetových služeb a uživatel se obvykle zavazuje zaplatit mu za to úplatu. Souvisejícími službami bude zpravidla možnost provozu www stránek (webhosting), serveru elektronické pošty, FTP. Dalšími službami může být např. podpora některých programovacích jazyků (PHP) a databází (MySQL, MS SQL), zákaznická podpora (nabízená i v rozsahu 24 hodin 7 dní v týdnu), administrační rozhraní pro hosting apod.

Jednotlivé hostingové služby se liší (kromě dostupnosti výše uvedených služeb) zejména velikostí hostingového prostoru,

---

²⁶⁵ Tzv. dial-up připojení.

²⁶⁶ Digital subscriber line; Při využití připojení ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line) je rychlost přenosu dat směrem od uživatele (upload) nižší než rychlost přenosu dat směrem k uživateli (download), u připojení SDSL (Symmetric Digital Subscriber Line) je pak rychlost shodná.

²⁶⁷ Wireless access.

²⁶⁸ Integrated Services Digital Network.

²⁶⁹ Ustanovení § 724 a násl. občanského zákoníku.

²⁷⁰ Ustanovení § 566 a násl. občanského zákoníku.

²⁷¹ Označovaný jako Hosting Services Provider (HSP).

povoleným objemem přenesených dat,²⁷² rychlostí odezvy serveru či garantovanou dostupností.

Svým obsahem (úplatností a přenecháním části věci – serveru – k dočasnému užívání) se smlouva o poskytování připojení k internetu může blížit smlouvě nájemní.²⁷³

Službě webhosting je podobná služba serverhosting, kdy uživateli je umožněno připojit vlastní server na páteční síť providery, a dále dedikovaný serverhosting, kdy uživatel získává možnost užívat server poskytovatele pouze pro sebe a nesdílí jej tak s žádnou další osobou.

---

²⁷² Tzv. traffic.

²⁷³ Ustanovení § 663 a násl. občanského zákoníku.

8. SPOTŘEBITELSKÉ SMLOUVY

Hlava pátá části první občanského zákoníku, nazvaná „Spotřebitelské smlouvy“, zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství a upravuje ochranu spotřebitele ve spotřebitelských smlouvách a některé povinnosti při uzavírání spotřebitelských smluv.²⁷⁴ Těmito zapracovávanými předpisy Evropských společenství je směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory, směrnice o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, směrnice o ochraně nabyvatelů ve vztahu k některým aspektům smluv o nabytí práva k užívání nemovitostí na časový úsek, směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku, směrnice o elektronickém obchodu a směrnice o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku.²⁷⁵

V této části práce se zaměřím na ty aspekty spotřebitelských smluv, které souvisejí s distančními smlouvami uzavíranými elektronickými prostředky. Souvisejícím záležitostí (např. problematika systematického zařazení úpravy spotřebitelských smluv v občanském zákoníku, definice spotřebitele a dodavatele, zákaz odchylek v neprospěch spotřebitele, právní úprava smluv uzavíraných mimo provozovnu, timesharing apod.) se nevěnuji nebo je popisuji pouze v míře nezbytné pro další výklad či v případě, že u odborné veřejnosti není shoda ohledně jejich výkladu.

---

²⁷⁴ Srov. ustanovení § 51a občanského zákoníku.

²⁷⁵ Směrnice nebyly implementovány do českého práva najednou, ale postupně. Novelou občanského zákoníku č. 367/2000 Sb. byla implementována směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory, směrnice o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách a dále směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku. Úpravu právních vztahů při tzv. timesharingu, tedy při nabývání práva k užívání nemovitostí na časový úsek, přinesla novela č. 135/2002 Sb. Zákon o některých službách informační společnosti (jehož část druhá novelizuje i občanský zákoník) provedl směrnici o elektronickém obchodu. Poslední směrnice o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku byla implementována v roce 2006 zákonem č. 56/2006 Sb.

8.1. Základní pojmy

Spotřebitelskými smlouvami jsou dle ustanovení § 52 odst. 1 občanského zákoníku smlouvy kupní, smlouvy o dílo, případně jiné smlouvy, pokud smluvními stranami jsou na jedné straně spotřebitel a na druhé straně dodavatel. Spotřebitelské smlouvy nejsou tedy zvláštním smluvním typem, ale jsou jimi všechny smluvní typy uzavřené zákonem definovanými subjekty – spotřebitelem a dodavatelem.

Až do 8. března 2006 (tj. do účinnosti zákona č. 56/2006 Sb., který novelizoval, mimo jiné, i občanský zákoník) zněla legální definice spotřebitelských smluv tak, že „spotřebitelskými smlouvami jsou smlouvy kupní, smlouvy o dílo, případně jiné smlouvy upravené v části osmé tohoto zákona, pokud smluvními stranami jsou na jedné straně spotřebitel a na druhé straně dodavatel.“ I když při striktně gramatickém výkladu změněného ustanovení by se mohlo zdát, že po novele došlo k rozšíření okruhu spotřebitelských smluv o smlouvy neupravené v části osmé občanského zákoníku, domnívám se, že již před novelizací ustanovení § 52 odst. 1 občanského zákoníku bylo nutné citované ustanovení vyložit tak, že spotřebitelskými smlouvami jsou jakékoliv smluvní typy uzavřené mezi spotřebitelem a dodavatelem. Tento výklad je dán zejména nepřímým účinkem směrnic (povinností členského státu vykládat normy svého vnitrostátního práva tak, aby byl dosažen cíl daný normou komunitární – blíže viz část 10.2 této práce), které jsou zapracovávány v hlavě páté části první občanského zákoníku. Dále takovýto výklad bylo možné dovodit i z dalších ustanovení o spotřebitelských smlouvách – např. z ustanovení § 57 odst. 4 písm. d) občanského zákoníku, upravujícího výjimku pro smlouvy pojistné a o cenných papírech, a z ustanovení § 54 písm. a) občanského zákoníku, týkajícího se výjimky u smluv o finančních službách. Pokud by se ustanovení o spotřebitelských smlouvách nevztahovalo na uvedené vztahy již z definice ustanovení § 52 odst. 1 občanského zákoníku, bylo by uvedení citovaných výjimek zbytečné.

Dodavatelem je osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti.²⁷⁶ S ohledem na ustanovení §3a obchodního zákoníku není povaha právního úkonu dotčena tím, že určité osobě je zakázáno podnikat nebo že nemá oprávnění k podnikání.

---

²⁷⁶ Srov. ustanovení § 52 odst. 2 občanského zákoníku.

Zatímco smysl ustanovení, že jednání v rámci obchodní nebo podnikatelské činnosti musí být uskutečněno „při uzavírání smlouvy“ je zřejmý, není tomu tak již u pojmu „a při plnění smlouvy“. Domnívám se, že je nutné posuzovat charakter jednání právě při uzavírání smlouvy,²⁷⁷ neboť „je jasné, že práva a povinnosti smluvních stran, která smluvním stranám již vznikla při uzavření smlouvy, se nemohou bez dalšího změnit tím, že by dodavatel při plnění smlouvy nejednal v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, ačkoliv tomu tak bylo při uzavírání smlouvy“.²⁷⁸ Rovněž smysl zvláštního oddělení „obchodní činnosti“ od „jiné podnikatelské činnosti“ není patrný a domnívám se, že jde o nadbytečnost, kdy zcela dostatečným pro definici dodavatele by bylo uvedení, že podmínkou je jednání v rámci jeho podnikatelské činnosti.

Spotřebitelem je osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti.²⁷⁹ Spotřebitelem může být dle zákonné úpravy tedy fyzická i právnická osoba. V této souvislosti je nutné uvést, že předmětné směrnice Evropských společenství spojují s postavením spotřebitele pouze osobu fyzickou.²⁸⁰ Vzniká tak otázka, zda není nutné i český právní předpis vykládat restriktivně a za spotřebitele považovat pouze fyzickou osobu. Dle čl. 8 směrnice o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách

---

²⁷⁷ Tak jako činí i obchodní zákoník v ustanovení § 261 odst. 1, kdy rozhodujícím okamžikem pro posouzení, zda se bude závazkový vztah řídit úpravou obchodního zákoníku, je doba jeho vzniku.

²⁷⁸ Frimmel M.: Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002, str. 64.

²⁷⁹ Srov. ustanovení § 52 odst. 3 občanského zákoníku.

²⁸⁰ Srov. čl. 2 písm. b) směrnice o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, dle kterého se spotřebitelem rozumí „fyzická osoba, která ve smlouvách, na které se vztahuje tato směrnice, jedná pro účely, které nespádají do rámce její obchodní nebo výrobní činnosti nebo povolání“, dále srov. čl. 2 odst. 2 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku, dle kterého je spotřebitelem „jakákoli fyzická osoba, která ve smlouvách v oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za jeho podnikatelskou činnost nebo výkon povolání“ a čl. 2 písm. e) směrnice o elektronickém obchodu, dle kterého je „spotřebitelem každá fyzická osoba, která jedná za účelem nespádajícím do její profesní či obchodní činnosti“.

mohou členské státy „přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení, aby zajistily nejvyšší stupeň ochrany spotřebitele“, obdobně dle čl. 8 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory nebrání tato směrnice „členským státům v tom, aby v oblasti její působnosti vydávaly nebo ponechaly v platnosti příznivější ustanovení na ochranu spotřebitele“ a dle čl. 14 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku „členské státy mohou v oblasti působnosti této směrnice zavést nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení slučitelná se Smlouvou za účelem zajištění vyššího stupně ochrany spotřebitele.“ Zmiňovaná ustanovení sice výslovně neřeší, zda jsou členské státy oprávněny rozšířit samotný pojem spotřebitele i na právnické osoby, avšak Evropský soudní dvůr se ve věci Pinto²⁸¹ vyjádřil k výkladu čl. 8 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory tak, že „článek 8 uvedené směrnice, který nebrání členským státům v tom, aby v oblasti její působnosti vydávaly nebo ponechaly v platnosti příznivější ustanovení na ochranu spotřebitele, nemůže být vykládán tak, že zamezuje těmto státům přijímat též opatření ve vztazích, které nejsou dotčeny, jako je ochrana podnikatelů.“²⁸² S ohledem na výše uvedený závěr Evropského soudního dvora se domnívám, že není možné se ztotožnit s názorem, „že by pojem spotřebitele v rámci úpravy spotřebitelských smluv měl být vykládán úžeji, než by nasvědčoval gramatický výklad, a zahrnovat pouze fyzické osoby“,²⁸³ a naopak je dle mého názoru možné považovat za spotřebitele – samozřejmě při splnění dalších zákonných požadavků – i právnickou osobu.²⁸⁴ Naznačenému

---

²⁸¹ Rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci Pinto ze dne 14 března 1991, č. 361/89.

²⁸² „Article 8 of that directive, which leaves Member States free to adopt or maintain more favourable provisions to protect consumers in the field covered by the directive, cannot be interpreted as precluding those States from adopting measures in an area with which it is not concerned, such as that of the protection of traders.“

²⁸³ Hulmák M. in Švestka, J., Jehlička O., Škárová, M., Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání. Praha, C.H. Beck 2006, str. 336.

²⁸⁴ Shodně např. Brodec J.: Spotřebitelské e-smlouvy, server itpravo.cz, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=208030>: „Spotřebitelem může být fyzická i právnická osoba.“, či Frimmel. M: Elektronický obchod/právní

opačnému výkladu brání i omezený rozsah nepřímého účinku směrnic, kdy povinnost použít eurokonformního výkladu nevede až za hranici nutnosti vykládat vnitrostátní právní předpis *contra legem*.²⁸⁵ „Samozřejmě jediným, kdo bude v budoucnu moci dát autoritativní odpověď na tuto konkrétní otázku (tj. na otázku, zda rozšířená definice spotřebitele i o právnické osoby je přípustnou přesahující transpozicí směrnic Evropských společenství – pozn. autora), je ESD.“²⁸⁶

Zvláštní definici spotřebitele pro účely smluv o finančních službách uzavíraných na dálku (ve smyslu ustanovení § 54a a násl. občanského zákoníku) obsahuje ustanovení § 54a odst. 4 písm. c) občanského zákoníku, dle kterého se rozumí „spotřebitelem fyzická osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti.“²⁸⁷ Další definici můžeme najít v ustanovení § 2 písm. b) zákona o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru, kde spotřebitelem je „fyzická osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo

---

úprava, PROSPEKTRUM, 2002, str. 66: „Definice § 52 odst. 3 obč. zák. umožňuje, aby spotřebitelem byla vedle fyzické osoby i právnická osoba.“

²⁸⁵ Blíže k nepřímému účinku viz část 9.2 této práce.

²⁸⁶ Král R.: K přesahující transpozici směrnic ES, Právník č. 9/2001, str. 905. „O náležitou, nicméně přesahující transpozici jde tehdy, kdy je sice obsah směrnice náležitě promítnut do vnitrostátního předpisu, či úpravy, ale kdy zároveň je dopad materiální části úpravy obsažené ve směrnici rozšířen i na ty vztahy a situace, ohledně kterých směrnice nestanoví, že by na ně měla tato úprava obsažená ve směrnici dopadat.“ – tamtéž, str. 904. Uvedený článek se vyjadřuje i k otázce pravomoci Evropského soudního dvora rozhodovat o předběžné otázce výkladu směrnice i v případě, kdy sice dotčená situace nespadá do působnosti směrnice, ale kdy je tato situace v důsledku přesahující transpozice podrobená stejné právní úpravě jako situace do působnosti směrnice spadající, a dále i k otázce povinnosti eurokonformního výkladu ve vztahu k přesahující části transpozičního opatření.

²⁸⁷ Srov. ustanovení čl. 2 písm. d) směrnice o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku: „spotřebitelem se rozumí jakákoli fyzická osoba, která ve smlouvách uzavřených na dálku jedná pro účely ležící mimo její obchodní, podnikatelské nebo profesní zaměření“.

jiné podnikatelské činnosti a v jejíž prospěch je spotřebitelský úvěr sjednáván.^{288 289}

Pro výklad pojmu „při uzavírání a plnění smlouvy“ platí výše uvedené, stejně jako pro pojem „v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti“. K tomu je dále nutné se zaměřit i na otázku, jaký význam má (vedle skutečného jednání či nejednání v rámci vlastní podnikatelské činnosti) skutečnost, zda dodavatel ví o spotřebitelském postavení druhé strany či nikoliv. Právní teorie v odpovědi není jednotná, když uvádí např., že „stačí podle § 52 odst. 3 pouze, aby osoba nejednala v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, tedy pouze objektivní kritérium“²⁹⁰, a naopak „musí být přihlédnuto také k tomu, zda druhá osoba (tedy dodavatel) nemohla rozumně předpokládat na základě jednání objednatele, že nejde o soukromý účel“.²⁹¹ Jde o otázku, jejíž zodpovězení je v praxi často vyžadováno, zejm. ze strany dodavatelů. Lze si pro ilustraci představit situaci, kdy se zákazník elektronického obchodu s informační technikou zaregistruje prostřednictvím webového rozhraní jako podnikatel (např. zákazník – fyzická osoba uvede v registračním formuláři své místo podnikání, identifikační číslo a sdělí skutečnost, že je plátcem daně z přidané hodnoty) a následně dojde k uskutečnění obchodů v režimu obchodního zákoníku (např. nákup kancelářské techniky do provozovny zákazníka). Následně však má zákazník zájem prostřednictvím tohoto elektronického obchodu koupit zboží zcela pro svou osobní potřebu (nákup herního zařízení) a využije k tomu své „podnikatelské“ registrace. Při použití objektivního kritéria

---

²⁸⁸ Srov. ustanovení čl. 1 odst. 2 písm. a) směrnice o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru: „Pro účely této směrnice se rozumí spotřebitelem fyzická osoba, která při transakcích, na něž se vztahuje tato směrnice, jedná za účelem, který nelze považovat za její obchodní nebo profesní činnost.“

²⁸⁹ Srov. též veřejnoprávní definici spotřebitele dle ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele: „pro účely tohoto zákona se rozumí spotřebitelem fyzická nebo právnická osoba, která nakupuje výrobky nebo užívá služby za jiným účelem než pro podnikání s těmito výrobky nebo službami.“

²⁹⁰ Frimmel M.: Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002, str. 66.

²⁹¹ Hulmák M. in Švestka, J., Jehlička O., Škárová, M., Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání. Praha, C.H. Beck 2006, str. 338.

(osoba při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti) bude zákazník jistě spotřebitelem, při přihlédnutí k tomu, zda prodávající mohl či nemohl rozumně předpokládat, že nejde o jednání v rámci podnikatelské činnosti, již takový závěr zřejmý být nemusí.

Na rozdíl od v pořadí druhého citovaného názoru se domnívám, že možnost použití subjektivního kritéria ze zákona nevyplývá, a je tak nutné použít pouze hledisko objektivní. V uvedeném příkladě by tedy byl zákazník spotřebitelem. Případný omyl dodavatele je pak samozřejmě možné řešit dle obecné úpravy omylu v občanském zákoníku.²⁹²

Závěrem uvádím některá rozhodnutí Evropského soudního dvora, týkající se výkladu pojmu spotřebitel. Pojem spotřebitele je Evropským soudním dvorem vykládán restriktivně v rozhodnutí ve věci Bayerische Hypotheken- und Wechselbank AG proti Edgard Dietzinger,²⁹³ kdy soud shledal, že směrnice nedopadá na právní vztahy ze smlouvy o zajištění závazku uzavřené fyzickou osobou nejednající v rámci podnikatelské činnosti, pokud dochází k zajištění závazku jiné osoby, která jedná v rámci podnikatelské činnosti.²⁹⁴ Dále došlo k výkladovému zúžení pojmu spotřebitel rozhodnutím Francesco Benincasa proti Dentalkit Srl.²⁹⁵ Dle tohoto rozsudku je zvláštní postavení spotřebitele neopodstatněné v případě, kdy smlouva je uzavírána v rámci podnikatelské činnosti, a to i pokud jde o podnikatelskou činnost plánovanou do budoucna. Dle rozhodnutí ve věci Johann Gruber proti Bay Wa

---

²⁹² Srov. ustanovení § 49a občanského zákoníku a část této práce pojednávající o úpravě omylu.

²⁹³ Rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci Bayerische Hypotheken- und Wechselbank AG proti Edgard Dietzinger, ze dne 17. března 1998, č. 45/96.

²⁹⁴ „a contract of guarantee concluded by a natural person who is not acting in the course of his trade or profession does not come within the scope of the directive where it guarantees repayment of a debt contracted by another person who, for his part, is acting within the course of his trade or profession“.

²⁹⁵ Rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci Francesco Benincasa proti Dentalkit Srl. ze dne 3. července 1997, č. 269/95.

AG²⁹⁶ osoba, jež uzavřela smlouvu týkající se zboží určeného zčásti k účelu podnikatelskému a zčásti k účelu, jež se netýká její podnikatelské činnosti, nemá právo dovolávat se prospěchu ze zvláštních pravidel, ledaže je podnikatelský účel natolik okrajový, že má zanedbatelnou úlohu v celkovém kontextu dotčené transakce, přičemž skutečnost, že nepodnikatelská stránka převažuje, nemá v tomto ohledu vliv.²⁹⁷ I když se posledně uvedené rozhodnutí týká výkladu pojmu spotřebitel v Bruselské úmluvě o soudní příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 27. září 1968, domnívám se, že obdobný výklad by Evropský soudní dvůr zaujal i v případě výkladu pojmu spotřebitel ve směrnících, které jsou zapracovávány v hlavě páté části první občanského zákoníku.

8.2. Smlouvy sjednávané na dálku

Ustanovení směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku a směrnice o elektronickém obchodu (a částečně též směrnice o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku) jsou provedeny ustanovením § 53, § 53a a § 54 občanského zákoníku. Účelem této úpravy je poskytnutí zvýšené ochrany spotřebiteli při uzavírání distančních spotřebitelských smluv.

8.2.1. Uzavírání smlouvy

Dle ustanovení § 53 odst. 1 občanského zákoníku mohou být pro uzavření smlouvy použity prostředky komunikace na dálku, které umožňují uzavřít smlouvu bez současné fyzické přítomnosti smluvních stran. Prostředky komunikace na dálku se rozumí zejména neadresovaný tisk, adresovaný tisk, typový dopis, reklama

---

²⁹⁶ Rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci Johann Gruber proti Bay Wa AG. ze dne 20. ledna 2005, č. 464/01.

²⁹⁷ „a person who concludes a contract for goods intended for purposes which are in part within and in part outside his trade or profession may not rely on the special rules of jurisdiction ... unless the trade or professional purpose is so limited as to be negligible in the overall context of the supply, the fact that the private element is predominant being irrelevant in that respect“.

v tisku s objednávkovým tiskopisem, katalog, telefon s (lidskou) obsluhou, telefon bez (lidské) obsluhy (automatický volací přístroj, audiotext), rozhlas, videotelefon (telefon s obrazovkou), videotext (mikropočítač a televizní obrazovka), elektronická pošta, faxový přístroj, televize (televizní nákup, teleshopping), veřejná komunikační síť, například internet.

Až do nabytí účinnosti novely občanského zákona č. 56/2006 Sb. (tj. do dne 8. března 2006) bylo znění ustanovení § 53 odst. 1 následující: „Pro uzavření smlouvy mohou být použity prostředky komunikace na dálku, které umožňují uzavřít smlouvu bez současné fyzické přítomnosti smluvních stran. Prostředky komunikace na dálku se rozumí prostředky, s výjimkou písemného styku, provozované podnikatelem, k jehož předmětu činnosti náleží poskytování jednoho nebo více prostředků komunikace na dálku, zejména neadresovaný tisk, adresovaný tisk, typový dopis, reklama v tisku s objednávkovým tiskopisem, katalog, telefon s (lidskou) obsluhou, telefon bez (lidské) obsluhy (automatický volací přístroj, audiotext), rozhlas, videotelefon (telefon s obrazovkou), videotext (mikropočítač a televizní obrazovka), elektronická pošta, faxový přístroj, televize (televizní nákup, teleshopping).“ U ustanovení v původním znění bylo těžké „odhadovat, jakým záměrem byl zákonodárce veden při formulaci tohoto ustanovení, avšak výsledný tvar je zřetelně velmi nešťastný“.²⁹⁸ Formulace definice prostředků komunikace na dálku se jevila „jako velice problematická a její racionální výklad jako velmi obtížný, ne-li nemožný“, jednalo se tak o „jakýsi legislativní paskvil, který se logicky korektnímu výkladu prostě vymyká“.²⁹⁹ Nejvíce problematické bylo vymezení prostředků komunikace na dálku jako „prostředků provozovaných podnikatelem, k jehož předmětu činnosti náleží poskytování jednoho nebo více prostředků komunikace na dálku“. Ustanovení § 53 a § 54 občanského zákoníku by se tak nemělo dle doslovného výkladu použít na spotřebitelské vztahy s dodavateli, kteří prostředky komunikace na dálku sami neprovozovali či poskytování prostředků komunikace na dálku nenáleželo k jejich předmětu podnikání. To by však bylo zcela v rozporu se smyslem úpravy spotřebitelských smluv a se

---

²⁹⁸ Smejkal V. a kol: Právo informačních a telekomunikačních systémů, Praha, C.H.Beck, 2004, str. 383.

²⁹⁹ Frimmel. M: Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002, str. 68 – 69.

směrnicí o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku,³⁰⁰ a uvedený výklad tak byl neudržitelný.

Ustanovení dále obsahovalo omezení prostředků komunikace na dálku o písemný styk. Toto omezení bylo rovněž značně nesrozumitelné, nebylo zřejmé, co mělo být rozuměno pod pojmem písemný styk, zda veškerý písemný styk, zda styk prostřednictvím tištěných prostředků, i v tom případě však bylo ustanovení vnitřně rozporné, neboť samo sice stanovilo výjimku pro písemný styk, avšak dále v příkladném výčtu prostředků obsahovalo i prostředky tištěné (neadresovaný a adresovaný tisk, typový dopis, reklama v tisku s objednávkovým tiskopisem), a dále bylo v rozporu se směrnicí o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku (která žádnou výjimku pro písemný styk neobsahuje). Určitým nedostatkem dále bylo i neuvedení internetu jako prostředku komunikace na dálku (resp. uvedení pouze jednoho z možných způsobů komunikace prostřednictvím internetu – tj. elektronické pošty).

Zásadní význam pro další výklad má zodpovězení otázky, zda citované ustanovení obsahuje zvláštní úpravu k obecné úpravě návrhu na uzavření smlouvy obsažené v ustanovení § 43a odst. 1 občanského zákoníku,³⁰¹ či nikoliv, tedy zda je možné učinit neadresovaný návrh na uzavření spotřebitelské smlouvy (v případě přijetí závěru, že ustanovení § 53 odst. 1 občanského zákoníku je úpravou speciální), či zda je nutné i v případě distančně uzavíraných spotřebitelských smluv trvat na adresnosti takového návrhu. Odpověď na uvedenou otázku výslovně v zákonném textu nenalezneme,³⁰² proto je nutné k ní dojít výkladem.

---

³⁰⁰ Dle ustanovení čl. 2 odst. 4 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku se komunikačními prostředky na dálku rozumí „jakékoli prostředky, které mohou být použity k uzavření smlouvy mezi dodavatelem a spotřebitelem bez jejich současné fyzické přítomnosti.“ Příkladný výčet prostředků spadajících do oblasti působnosti směrnice je uveden v její příloze I.

³⁰¹ „Projev vůle, směřující k uzavření smlouvy, jenž je určen jedné nebo více určitým osobám, je návrhem na uzavření smlouvy (dále jen "návrh"), jestliže je dostatečně určitý a vyplývá z něj vůle navrhovatele, aby byl vázán v případě jeho přijetí.“

³⁰² Tuto otázku nevyřešila ani uvedená novela občanského zákoníku č. 56/2006 Sb.

I když jsem si vědom publikovaných názorů opačných,³⁰³ domnívám se, že ustanovení § 53 odst. 1 občanského zákoníku nepředstavuje zvláštní úpravu k obecné úpravě návrhu na uzavření smlouvy obsažené v ustanovení § 43a odst. 1 občanského zákoníku, a to zejména s ohledem na níže uvedené argumenty.

Za prvé, dle ustanovení § 53 odst. 1 občanského zákoníku „pro uzavření smlouvy mohou být použity prostředky komunikace na dálku, které umožňují uzavřít smlouvu bez současné fyzické přítomnosti smluvních stran.“ Zákon tedy sice uvádí, že prostředky komunikace na dálku mohou být použity pro uzavření smlouvy (s tím, že následuje příkladný výčet takových prostředků), nestanoví však, že úkon učiněný některým z prostředků komunikace na dálku je bez dalšího vždy návrhem na uzavření smlouvy. Toto nevyplývá ani z žádného jiného ustanovení. Pokud chtěl zákonodárce stanovit právní úpravu návrhu na uzavření smlouvy zvláštní k úpravě obecné, učinil tak v právním předpisu výslovně – srov. úpravu veřejného návrhu na uzavření smlouvy dle ustanovení § 276 a násl. obchodního zákoníku³⁰⁴ a úpravu návrhu na uzavření smlouvy dle ustanovení § 46 odst. 5 autorského zákona.³⁰⁵ Zákonodárce tak učinil jak v době předcházející přijetí úpravy uvedené v § 53 občanského zákoníku (v případě úpravy obchodního zákoníku), tak v době následující (v případě úpravy v autorském

---

³⁰³ Srov. zejm. Hulmák M. in Švestka, J., Jehlička O., Škárová, M., Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání. Praha, C.H. Beck 2006, str. 346: „Lze tedy dovodit, že § 53 představuje odchylku (výjimku) z obecného principu, že návrhem na uzavření smlouvy může být pouze projev vůle určený (adresovaný) individuálně určitým osobám, neboť v oblasti spotřebitelských smluv umožňuje uzavření smlouvy i na základě projevu vůle adresovaného neurčitému okruhu osob.“ Srov. též argumentaci tamtéž. Dále tentýž autor in Fiala J., Kindl M. a kol.: Občanské právo hmotné, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2007, str. 415 „návrh musí být určen pouze individuálně určeným osobám...výjimku představuje úprava spotřebitelských smluv uzavíraných prostřednictvím prostředků komunikace na dálku“.

³⁰⁴ Dle ustanovení § 276 odst. 1 obchodního zákoníku „projev vůle, kterým se návrhovač obrací na neurčité osoby za účelem uzavření smlouvy, je veřejným návrhem na uzavření smlouvy...“.

³⁰⁵ Dle ustanovení § 46 odst. 5 autorského zákoníku „O podání návrhu na uzavření smlouvy jde i tehdy, směruje-li projev vůle i vůči neurčitému okruhu osob.“

zákonu), a lze se tedy domnívat, že pokud by bylo jeho úmyslem zavedení zvláštní úpravy, učinil by tak i v ustanovení § 53 občanského zákoníku výslovně způsobem nevzbuzujícím pochybnost.

Za druhé, ustanovení § 53 odst. 1 občanského zákoníku obsahuje nejen prostředky neadresované (např. neadresovaný tisk, reklama v tisku s objednávkovým tiskopisem, rozhlas, televize, katalog), ale též prostředky zásadně adresované (adresovaný tisk, elektronická pošta, telefon s lidskou obsluhou). Domnívám se, že k závěru o zvláštnosti úpravy návrhu a o možnosti učinit neadresovaný návrh by (při splnění dalších předpokladů) bylo možné dojít pouze v případě, kdy by ustanovení obsahovalo v příkladném výčtu prostředků komunikace na dálku pouze prostředky neadresované; tak tomu však není.

Za třetí, dle ustanovení § 53 odst. 3 občanského zákoníku musí být při použití prostředků komunikace na dálku obsahem návrhu podstatné náležitosti smlouvy. Dle ustanovení § 53a odst. 1 občanského zákoníku musí být při použití elektronických prostředků³⁰⁶ součástí návrhu (vedle informací uvedených v ustanovení § 53 odst. 3 občanského zákoníku) rovněž informace o tom, zda je smlouva po svém uzavření dodavatelem archivována a zda je přístupná, informace o jednotlivých technických krocích vedoucích k uzavření smlouvy, informace o jazycích, v nichž lze smlouvu uzavřít, informace o možnosti zjištění a opravování chyb vzniklých při zadávání dat před podáním objednávky a informace o kodexech chování, které jsou pro něj závazné nebo které dobrovolně dodržuje, a jejich přístupnosti při použití elektronických prostředků. Veškeré uvedené náležitosti musí tedy být dle ustanovení zákona přímo součástí návrhu na uzavření smlouvy (nepostačí tedy poskytnutí těchto informací spotřebiteli jinou formou či jiným úkonem), a ve většině případů nebude „návrh“ obsahovat tyto náležitosti a nebude tak návrhem na uzavření smlouvy. Na spotřebiteli by bylo v každém konkrétním případě posuzovat, zda „návrh“ obsahuje všechny zákonem vyžadované náležitosti, a podle toho určovat, zda jde o návrh na

---

³⁰⁶ Pro vymezení pojmu elektronické prostředky odkazuje občanský zákoník na ustanovení § 2 písm. c) zákona o některých službách informační společnosti, dle kterého se elektronickými prostředky rozumí „zejména síť elektronických komunikací, elektronická komunikační zařízení, koncová telekomunikační zařízení a elektronická pošta“.

uzavření smlouvy či o „pouhé“ invitatio ad offerendum. Domnívám se, že toto nebylo úmyslem zákonodárce.

Za čtvrté, ustanovení § 53 odst. 4 občanského zákoníku obsahuje seznam informací, které musí být při jednání prostřednictvím některého prostředku komunikace na dálku spotřebiteli s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy poskytnuty. Zákon nestanoví výslovně, že tyto informace musí být přímo obsahem samotného návrhu (tak jako informace uvedené v předchozím bodě) a z formulace ustanovení by vyplývalo, že postačí jejich sdělení spotřebiteli jiným úkonem. Mezi informacemi jsou však uvedeny i údaje, které musí jistě tvořit část obsahu budoucí smlouvy (např. náklady na dodání, způsob platby, dodání nebo plnění). Pokud bychom připustili, že např. reklama v rozhlasu (která v naprosté většině případů nebude obsahovat např. uvedené určení způsobu dodání) je návrhem na uzavření smlouvy, který spotřebitel přijme, pak se „sjednaný“ způsob dodání zboží nestane součástí obsahu uzavřené smlouvy, a to ani v případě, kdy spotřebiteli byly informace mezitím, mimo proces kontraktace, poskytnuty. Náležitosti, které mají tvořit obsah smlouvy, musí být součástí návrhu na uzavření smlouvy, aby oblat mohl vyslovit souhlas s celým obsahem smlouvy a došlo k úplnému (bezpodmínečnému) přijetí návrhu.

Domnívám se tedy, že i v případě uzavírání spotřebitelských smluv při použití prostředků komunikace na dálku musí být návrh na uzavření smlouvy adresovaný jedné nebo více určitým osobám.³⁰⁷

³⁰⁸

---

³⁰⁷ O připuštění speciality úpravy ustanovení § 53 k ustanovení § 43a občanského zákoníku nehovoří ani Sokol T. a Smejkal V. in Smejkal V. a kol: Právo informačních a telekomunikačních systémů, Praha, C.H.Beck, 2004, str. 382 a násl., Frimmel. M: Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002, str. 61 a násl., Brodec J.: Spotřebitelské e-smlouvy, server itpravo.cz, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=208030>, Dědič J., Čech P.: Obchodní právo po vstupu ČR do EU, 2. vydání, Praha, Bova POLYGON 2005, str. 416 a násl., Holub M. a kol: Občanský zákoník, komentář, Linde Praha 2002, str. 205 a násl., Fiala J. a kol.: Občanská zákoník, Meritum, Aspi, a.s., 2006, str. 200 a násl., či Švestka J. in Knappová M., Švestka J., Dvořák J. a kol.: Občanské právo hmotné 2, 4., aktualizované a doplněné vydání, ASPI, a.s., Praha 2006, str. 41 a násl.

Dle Telec I., Tůma P.: Autorský zákon, komentář, 1. vydání, Praha, C.H.Beck, 2007, str. 491 (komentář k nové úpravě veřejného návrhu na

Další důležitou otázkou je, zda pro možnost aplikace ustanovení o spotřebitelských distančních smlouvách musí být při uzavírání smlouvy použito výhradně prostředků komunikace na dálku, či zda postačí, pokud bylo prostředků komunikace na dálku použito při činění alespoň nějakých právních úkonů v rámci kontraktace. Dle čl. 2 odst. 1 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku se smlouvou uzavřenou na dálku rozumí „jakákoli smlouva týkající se zboží nebo služeb uzavřená mezi dodavatelem a spotřebitelem v rámci systému organizovaného prodeje na dálku nebo systému poskytování služeb prováděného dodavatelem, který pro účely smlouvy používá až do dne uzavření smlouvy výhradně jeden nebo více komunikačních prostředků na dálku“.³⁰⁹

Český zákonodárce však uvádí odlišnou formulaci, když v ustanovení § 53 odst. 1 občanského zákoníku uvádí, že „pro uzavření smlouvy mohou být použity prostředky komunikace na dálku“ a dále v ustanovení § 53 odst. 7 občanského zákoníku uvádí pojem „smlouva uzavřena při použití prostředků komunikace na dálku“. Výklad ustanovení tak opět není jednoznačný. Domnívám

---

uzavření licenční smlouvy dle autorského zákoníku): „Institut veřejného návrhu na uzavření smlouvy zná v současnosti pouze obchodní právo v souvislosti se vznikem obchodních závazkových vztahů (viz § 276 ObchZ).“

Dle Matejky J. in Fiala J., Kindl M. a kol.: Občanské právo hmotné, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2007, str. 502 „Znění § 53 odst. 1 věty první totiž pouze potvrzuje právní stav již před citovanou novelou, kdy samozřejmě bylo možné uzavírat smlouvy bez současné fyzické přítomnosti smluvních stran“; nepřipuštění speciality úpravy vyplývá i z výkladu na str. 499 a 500.

³⁰⁸ Ať se již však v budoucnu judikatura přikloní k jakékoliv variantě, lze se jistě ztotožnit se závěrem, že „Obecným požadavkem při uzavírání smlouvy však zůstává dosažení konsenzu, který vytváří právní základ smlouvy a je jím objektivně seznatelná společná vůle stran nesoucí se k uzavření smlouvy“ - Hulva T.: Ochrana spotřebitele, ASPI, a.s., Praha 2005, str. 197.

³⁰⁹ „distance contract means any contract concerning goods or services concluded between a supplier and a consumer under an organized distance sales or service-provision scheme run by the supplier, who, for the purpose of the contract, makes exclusive use of one or more means of distance communication up to and including the moment at which the contract is concluded“.

se, že při interpretaci je nutné přihlížet pouze k povaze právních úkonů (touto povahou rozumím pro další výklad skutečnost, zda je či není právní úkon činěn distančně ve smyslu ustanovení § 53 odst. 1 občanského zákoníku) souvisejících s procesem kontraktace – tedy právní povaze návrhu na uzavření smlouvy a jeho přijetí, a nikoliv rovněž dalších úkonů (např. poskytování informací ze strany dodavatele apod.). V úvahu přicházejí tři základní možnosti výkladu uvedeného ustanovení.

Za prvé, ustanovení se aplikuje kdykoliv, kdy alespoň jeden z úkonů nabídky či přijetí je činěn distančně. Tento výklad je nejširší a spotřebiteli by poskytl nejvyšší stupeň ochrany. Rozpor se zněním čl. 2 odst. 1 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku není problematický, neboť dle čl. 14 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku „členské státy mohou v oblasti působnosti této směrnice zavést nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení slučitelná se Smlouvou za účelem zajištění vyššího stupně ochrany spotřebitele.“

Za druhé, ustanovení se aplikuje, pokud dojde k poslednímu úkonu v rámci kontraktace distančně. Je zřejmé, že tento výklad je střední cestou mezi prvním a třetím výkladem.

Za třetí, ustanovení se aplikuje pouze v případě, kdy všechny právní úkony v procesu uzavírání smlouvy jsou činěny distančně. I když je tato možnost pro spotřebitele nejméně výhodná, domnívám se, že teleologický a eurokonformní výklad vede právě k této variantě. Třetí výklad není možné zavrhnout ani pro rozpor s ustanovením § 55 odst. 3 občanského zákoníku, dle kterého platí v pochybnostech o významu spotřebitelských smluv výklad pro spotřebitele příznivější, neboť toto výkladové pravidlo se uplatní při interpretaci smyslu znění spotřebitelské smlouvy, a nikoliv při výkladu zákonného textu.³¹⁰

---

³¹⁰ Shodně např. Hulmák M. in Švestka, J., Jehlička O., Škárková, M., Spáčil, J. a kol: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání. Praha, C.H. Beck 2006, str. 345 „vyžaduje se výhradní použití prostředků distanční komunikace až do chvíle, kdy je distanční smlouva uzavřena, včetně jejího uzavření.“ Odlišně např. Frimmel. M: Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002, str. 67: „Na rozdíl od toho (směrnice – pozn. autora) se jednotlivá ustanovení § 53 obč. zák. vztahují na všechny případy, kdy je prostředek komunikace na dálku použit, nerozlišuje se ani, zda ze strany spotřebitele nebo dodavatele...pokud některá ze smluvních stran

I v případě zaujetí výkladu uvedeného ve třetí variantě je však nutno odmítnout praxi mnohých dodavatelů, kteří za distanční spotřebitelskou smlouvu nepovažují (a odmítají tak zejména právo spotřebitele na odstoupení od spotřebitelské smlouvy v souladu s ustanovením § 53 odst. 7 občanského zákoníku) ani smlouvu, pro jejíž uzavření smlouvy byly sice použity výhradně prostředky komunikace na dálku, avšak k převzetí zboží došlo následně spotřebitelem osobně v provozovně dodavatele – tedy cestou nedistanční. „Rozhodným pro právo odstoupit od smlouvy je způsob uzavření smlouvy a nikoliv způsob předání zboží. Je samozřejmé, že k předání zboží musí dojít v každém případě klasickou, tedy neelektronickou cestou. Pro právo spotřebitele od smlouvy odstoupit tak není rozhodné, zda k předání zboží došlo v návaznosti na doručení poštou, využitím třetí osoby jako zasilatele, či tak, že si kupující zboží vyzvedne osobně v provozovně obchodníka.“³¹¹

Spotřebitel je chráněn před obtěžujícími postupy dodavatelů při nabízení zboží nebo služeb.³¹² Prostředky komunikace na dálku umožňující individuální jednání mohou být použity jen tehdy, jestliže spotřebitel jejich použití neodmítá.³¹³ Automatické telefonní systémy bez lidské obsluhy, faxové přístroje a automatické rozesílání elektronické pošty³¹⁴ mohou být použity pouze s předchozím výslovným souhlasem spotřebitele.³¹⁵ Použitím těchto

---

použije prostředek komunikace na dálku, budou se na uzavřenou smlouvu vztahovat bez dalšího zejména ustanovení § 53 odst. 5 a 6 obč. zák. (v účinném znění § 53 odst. 6 a 7 – pozn. autora).“

³¹¹ Aujezdský J.: Právní oběžník Asociace pro elektronickou komerci (APEK) únor 2007.

³¹² Srov. ustanovení § 53 odst. 2 občanského zákoníku a ustanovení čl. 10 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku.

³¹³ Tzv. opt out princip – prvotní úkon může být učiněn dodavatelem i bez souhlasu spotřebitele, a to až do doby, kdy spotřebitel takové jednání odmítne.

³¹⁴ K podmínkám šíření obchodního sdělení elektronickými prostředky srovnej též ustanovení § 2 písm. f) a § 7 zákona o některých službách informační společnosti.

³¹⁵ Tzv. opt in princip – souhlas spotřebitele musí být dán předem.

prostředků komunikace na dálku nesmí spotřebiteli vzniknout žádné náklady.³¹⁶

Při použití prostředků komunikace na dálku musí být obsahem návrhu na uzavření smlouvy informace nutné k uzavření smlouvy, a to podstatné náležitosti smlouvy.^{317 318} Uvedené informace musí být poskytnuty určitým a srozumitelným způsobem s přihlédnutím k zásadám dobré víry a k ochraně osob, zejména nezletilých nebo spotřebitelů. Tímto určitým a srozumitelným způsobem nebude pouhá možnost spotřebitele získat informaci stažením z internetu (např. kliknutím na odkaz umístěný na internetových stránkách dodavatele). Ustanovení § 53 odst. 4 občanského zákoníku obsahuje seznam informací, které musí být při jednání prostřednictvím některého prostředku komunikace na dálku spotřebiteli s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy poskytnuty. Jak jsem již uvedl, zákon nestanoví výslovně, že tyto informace musí být přímo obsahem samotného návrhu a z formulace ustanovení by vyplývalo, že postačí jejich sdělení spotřebiteli jiným úkonem. Pokud jde však o údaje o právech a povinnostech stran, které mají tvořit část obsahu budoucí smlouvy, měly by být obsahem návrhu, aby byly následně pro obě strany závazné a nemohly být měněny bez souhlasu jeho stran. K některým z uvedených informací³¹⁹ musí dodavatel zajistit trvalý

---

³¹⁶ Pokud zákon používá pojem „žádné náklady“, pak těmito náklady bude nutné rozumět i náklady na elektrickou energii či cenu hrazenou spotřebitelem za internetové připojení.

³¹⁷ Dle ustanovení § 53 odst. 3 občanského zákoníku musí být obsahem návrhu informace „ve smyslu obecných náležitostí smlouvy upravených v této části a podstatných náležitostí smlouvy stanovených v části osmé zákona.“ První část věty je nadbytečná, neboť povinnost vyplývá z obecné úpravy návrhu na uzavření smlouvy, a druhá část věty je nepřesná, neboť smlouva, jejíž podstatné náležitosti budou uvedeny v návrhu, nemusí být upravena v části osmé občanského zákoníku – blíže viz obecný výklad ke spotřebitelským smlouvám.

³¹⁸ Srov. ustanovení § 53 odst. 3 občanského zákoníku a ustanovení čl. 4 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku.

³¹⁹ Tj. k informacím o obchodní firmě nebo jménu a příjmení a identifikačním čísle dodavatele, sídle právnické osoby a bydlišti v případě fyzické osoby, u zahraniční osoby rovněž adrese podniku nebo organizační složky na území České republiky, byly-li zřízeny, údaji o zápisu v obchodním rejstříku nebo jiné obdobné evidenci, včetně spisové značky, pokud je

veřejný přístup s tím, že nedodržení této povinnosti má za následek prodloužení lhůty pro odstoupení spotřebitele od spotřebitelské smlouvy (viz níže).

Ustanovení § 53 odst. 5 občanského zákoníku, provádějící čl. 11 směrnice o elektronickém obchodu, stanoví, že v případě, kdy spotřebitel podá objednávku prostřednictvím některého prostředku komunikace na dálku, je dodavatel povinen prostřednictvím některého prostředku komunikace na dálku neprodleně potvrdit její obdržení (doručení). Tato povinnost neplatí při uzavírání smlouvy výlučně výměnou elektronické pošty nebo obdobnou individuální komunikací.³²⁰ Nesplnění povinnosti nemá vliv na platnost uzavřené spotřebitelské smlouvy. V odstavci 6 je pak provedeno ustanovení čl. 5 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku. Při použití prostředků komunikace na dálku musí být nejpozději před plněním ze smlouvy spotřebiteli písemně poskytnuty tyto informace uvedené v tomto ustanovení.³²¹

8.2.2. Odstoupení od spotřebitelské smlouvy

Směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku dává v čl. 6 právo na odstoupení od smlouvy uzavřené na dálku, a to ve lhůtě alespoň sedmi pracovních dnů. V této lhůtě může spotřebitel od smlouvy odstoupit bez sankcí a bez uvedení důvodu. Jedinou platbou, která může být po spotřebiteli požadována, jsou skutečně vynaložené náklady spojené s vrácením zboží. Občanský zákoník provádí toto ustanovení v § 53 odst. 7, dle kterého „byla-li smlouva uzavřena při použití prostředků komunikace na dálku, má spotřebitel právo od smlouvy odstoupit

---

přidělena, a kontaktních údajích, zejména poštovní adrese pro doručování, telefonním čísle, případně adresy pro doručování elektronické pošty a dále o příslušném kontrolním orgánu, podléhá-li činnost dodavatele režimu povolení.

³²⁰ Např. prostřednictvím služeb tzv. instant messagingu.

³²¹ Jde o informace o obchodním jménu a identifikačním čísle dodavatele, sídle právnické osoby a bydlišti v případě fyzické osoby, informace o podmínkách a postupech pro uplatnění práva odstoupit od smlouvy, informace o službách po prodeji a o zárukách, podmínky pro zrušení smlouvy, pokud není určena doba platnosti nebo platnost je delší než 1 rok.

bez uvedení důvodu a bez jakékoliv sankce do 14 dnů od převzetí plnění.“ Uvedená 14 denní lhůta se prodlužuje na lhůtu 3 měsíců v případě, že dodavatel nepředal spotřebiteli informace, které je povinen mu předat písemně nebo jiným obdobným způsobem podle ustanovení § 53 odst. 4 a 6 občanského zákoníku.³²² Obě uvedené lhůty jsou lhůtami hmotněprávními, odstoupení musí být v určené lhůtě tedy adresátovi doručeno, odeslání nepostačí.

Zatímco směrnice stanoví rozdílný počátek lhůty pro případ převodu zboží (lhůta pro uplatnění práva počíná běžet u zboží ode dne převzetí spotřebitelem) a poskytnutí služby (lhůta pro uplatnění práva počíná běžet u služeb ode dne uzavření smlouvy), občanský zákoník počátek běhu lhůty pro zboží i služby sjednocuje (spotřebitel má právo od smlouvy odstoupit do 14 dnů od převzetí plnění). Tato odchylka však způsobuje další výkladové problémy. Ustanovení § 53 odst. 8 (které stanoví výjimky, kdy není spotřebiteli dáno právo od smlouvy odstoupit) se snaží zapracovat ustanovení čl. 6 odst. 3 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku a uvádí v písm. a), že spotřebitel nemůže odstoupit od smluv na poskytování služeb, jestliže s jejich plněním bylo s jeho souhlasem započato před uplynutím lhůty 14 dnů od převzetí plnění. „Těžko si lze z hlediska logické časové posloupnosti představit situaci, ve které bude s plněním smlouvy započato před uplynutím lhůty počítané od převzetí plnění, tj. ukončení tohoto plnění“³²³ a výjimka tohoto se jeví jako „evidentní nesmysl“³²⁴. To je způsobeno právě nesprávností stanovení počátku lhůty u poskytování služeb, kde by lhůta pro odstoupení spotřebitele měla počínat nikoliv od poskytnutí služby, ale od uzavření smlouvy.

Ustanovení § 53 odst. 8 písm. d) občanského zákoníku³²⁵ upravuje výjimku možnosti odstoupení u smluv „na dodávku audio a video nahrávek a počítačových programů“. U „smlouvy na

---

³²² Jestliže však jsou informace řádně předány v jejím průběhu tříměsíční lhůty, dochází k jejímu ukončení a počíná od doby předání běžet opět lhůta čtrnáctidenní.

³²³ Dědič J., Čech P.: Obchodní právo po vstupu ČR do EU, 2. vydání, Praha, Bova POLYGON 2005, str. 419

³²⁴ Tamtéž.

³²⁵ Srov. ustanovení čl. 6 odst. 3 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku.

„dodávku audio a videonahrávek“ půjde nejčastěji o kupní smlouvu.³²⁶ Není však jasné, co rozumět pod pojmem „smlouva na dodávku počítačového programu“. Vzniká otázka, jaký je obsah této smlouvy a jaký je vztah mezi touto smlouvou a případnou licenční smlouvou uzavíranou za účelem užití dodaného počítačového programu spotřebitelem, a to zejména v případě, kdy k uzavření licenční smlouvy po dodání počítačového programu nedojde. Domnívám se, že hospodářským účelem platby spotřebitele za „dodání počítačového programu“ je získání licence k užití tohoto programu, a proto v případě, kdy po dodání počítačového programu k uzavření smlouvy nedojde, měla by být dodavatelem platba spotřebiteli vrácena jako majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu.^{327 328}

Z obecné úpravy odstoupení v občanském zákoníku³²⁹ vyplývá, že odstoupením spotřebitele od smlouvy uzavřené na dálku se závazkový vztah ruší od jeho počátku (ex tunc) a nastává stav, jako by smlouva nikdy nevznikla. Důsledkem je povinnost stran vypořádat se dle zásad o bezdůvodném obohacení,³³⁰ tj. vrátit si veškeré plnění, které dle zrušené smlouvy dostaly.

Ustanovení § 53 odst. 10 upřesnilo (s účinností od 8. března 2006), že pokud spotřebitel uplatnil právo na odstoupení od smlouvy, je dodavatel povinen vrátit spotřebiteli zaplacené finanční částky nejpozději do 30 dnů od odstoupení. Jako určitý nedostatek se jeví, že 30 denní lhůta je stanovena pouze pro dodavatele a pouze pro finanční plnění.

---

³²⁶ Při běžném využívání hudebních či audiovizuálních děl nedochází k jejich užití dle autorského zákona.

³²⁷ Srov. též část této práce pojednávající o krabicovém software.

³²⁸ Aujezdský J. správně poukazuje, že „Poskytovatel licence a dodavatel rozmnoženiny počítačového programu mohou být (a v praxi ve většině případů budou) odlišné subjekty“, což činí výklad předmětného ustanovení ještě obtížnějším – Aujezdský J.: Autorskoprávní problematika volně šiřitelných počítačových programů, rigorózní práce, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, část 2.2.2.

³²⁹ Srov. ustanovení § 48 občanského zákoníku.

³³⁰ Srov. ustanovení § 451 a násl. občanského zákoníku, zejm. ustanovení § 457, dle kterého je-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal.

Spotřebitel má právo od smlouvy odstoupit bez jakékoliv sankce. Toto je výslovně uvedeno v § 53 odst. 7 občanského zákoníku. I bez této výslovné úpravy by dodavatel nemohl sankci uplatňovat, neboť dle teorie i ustálené judikatury „odstoupení od smlouvy...nemůže být porušením smluvní povinnosti. Proto strana, která učiněným jednostranným úkonem platně od smlouvy odstoupila, neporušila žádnou smluvní povinnost, nýbrž pouze vykonala právo“³³¹ a ujednání „o povinnosti zaplatit smluvní pokutu pro případ výkonu práva (odstoupení od smlouvy), a nikoliv pro případ porušení smluvní povinnosti, je v rozporu s účelem institutu smluvní pokuty (§ 544 a násl. ObčZ), a tedy pro rozpor s účelem zákona je neplatné“.³³² Občanský zákoník dále stanovuje, že dodavatel má při odstoupení spotřebitele právo pouze na náhradu skutečně vynaložených nákladů spojených s vrácením zboží.

V praxi často dodavatelé řeší, zda spotřebitel má právo od smlouvy odstoupit i v případě, kdy jím bylo zboží poškozeno. Právo na odstoupení není podmíněno možností vrátit zboží ve stavu, v jakém je spotřebitel převzal. Z povinnosti spotřebitele vrátit po odstoupení od smlouvy vše, co mu bylo plněno, vyplývá povinnost vrátit zboží v takovém stavu, v jakém jej obdržel. Pokud spotřebitel není schopen této povinnosti dostát, nemá to sice vliv na možnost od smlouvy bez uvedení důvodů odstoupit, může to však založit povinnost spotřebitele k náhradě škody. Pokud tedy vrací spotřebitel zboží poškozené, je povinen (při splnění ostatních podmínek vzniku odpovědnosti za škodu) nahradit škodu, která vznikla jeho zaviněním na věci dodavatele. Titulem pro náhradu škody je protiprávní jednání spotřebitele, který svým zaviněným jednáním způsobil škodu na cizí věci. Dodavatel může oproti své povinnosti vrátit spotřebiteli celou kupní cenu započítat povinnost spotřebitele nahradit dodavateli způsobenou škodu.³³³

---

³³¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky uveřejněné v časopise Právní rozhledy (C.H.Beck) v č. 4/1999.

³³² Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky uveřejněné v časopise Právní rozhledy (C.H.Beck) v č. 11/2002.

³³³ „Dodavatel však nese určité „riziko“, že pokud by škodu na zboží přecenil a z vrácené kupní ceny by „strhl“ částku vyšší, než odpovídá skutečně způsobené výši škody, dostal by se tím do prodlení s vrácením části kupní ceny (se všemi důsledky s tím spojenými, včetně povinnosti hradit úroky

Dále se lze setkat i s případy, kdy dodavatelé podmiňují platnost právního úkonu odstoupení tím, že ve lhůtě dané zákonem pro odstoupení vyžadují rovněž vrácení zboží – tedy v případě, že spotřebitel ve 14 denní lhůtě nedoručí spolu s odstoupením³³⁴ též zboží, prohlašují odstoupení za neplatné. Tuto praxi je jistě nutné odmítnout – odstoupení jako jednostranný právní úkon je perfektní jeho dojitím adresátovi a platnost nelze podmínit vrácením plnění.³³⁵

V odst. 8 upravuje § 53 občanského zákoníku případy, kdy nemůže spotřebitel (nebylo-li smlouveno jinak) odstoupit od spotřebitelské smlouvy. K případu uvedenému v písm. a) jsem se vyjadřoval výše, mezi další případy patří smlouvy na dodávku zboží nebo služeb, jejichž cena závisí na výchytkách finančního trhu nezávisle na vůli dodavatele, na dodávku zboží upraveného podle přání spotřebitele nebo pro jeho osobu, jakož i zboží, které podléhá rychlé zkáze, opotřebení nebo zastarání, na dodávku audio a video nahrávek a počítačových programů, porušil-li spotřebitel jejich originální obal, na dodávku novin, periodik a časopisů (nikoliv však knih) a smlouvy spočívajících ve hře nebo loterii.

8.2.3. Plnění bez objednávky

Ustanovení § 53 odst. 9 určuje, že „Poskytne-li dodavatel plnění spotřebiteli bez objednávky, není spotřebitel povinen dodavateli jeho plnění vrátit ani jej o tom vyrozumět.“³³⁶

---

z prodlení apod.)“ - Aujezdský J.: Právní oběžník Asociace pro elektronickou komerci (APEK) únor 2007.

³³⁴ K hmotněprávní povaze lhůty pro odstoupení viz výše.

³³⁵ Tím není dotčeno právo dodavatele odepřít plnění až do té doby, kdy bude poskytnuto nebo zabezpečeno plnění vzájemné ve smyslu ustanovení § 560 občanského zákoníku a obdobě ve smyslu ustanovení § 325 obchodního zákoníku.

³³⁶ Tento odstavec provádí čl. 9 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku. Dle čl. 9 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku „Členské státy přijmou nezbytná opatření pro zákaz dodávky zboží nebo služeb spotřebiteli, aniž byly spotřebitelem předem objednány, zahrnují-li takové dodávky požadavek zaplatit cenu, a pro zproštění spotřebitele povinnosti zaplatit cenu

I v případě tohoto ustanovení není výklad jednoznačný. Domnívám se, že ustanovení § 53 odst. 9 občanského zákoníku představuje zvláštní úpravu k úpravě bezdůvodného obohacení dle ustanovení § 451 a násl. občanského zákoníku. Ohledně dalšího výkladu se lze v teorii setkat s odlišnými názory. Dle Hulmáka M. se spotřebitel „stává vlastníkem, a to na základě jiné právní skutečnosti stanovené zákonem (§ 132)...Je tedy jasné, že spotřebitel může věc zničit, může ji prodat, není přitom povinen k náhradě škody, ani k vydání bezdůvodného obohacení.“³³⁷ Naproti tomu dle Frimmla M.³³⁸ „Spotřebitel nemůže nabýt vlastnické právo k věci, protože to lze podle § 132 odst. 1 obč. zák. kupní, darovací nebo jinou smlouvou, děděním, rozhodnutím státního orgánu nebo na základě jiných skutečností stanovených zákonem, a ustanovení § 53 odst. 8 obč. zák. (v účinném znění § 53 odst. 9 – pozn. autora) nestanoví, že by se spotřebitel stal vlastníkem věci představující poskytnuté plnění.“

S ohledem na absenci výslovné úpravy možnosti nabýt dle ustanovení § 53 odst. 9 občanského zákoníku (ve spojení s ustanovením § 132 odst. 1 občanského zákoníku) a dále s ohledem na okolnost, že ani při eurokonformním výkladu nenajdeme oporu pro tvrzení, že zákon by měl zakládat novou právní skutečnost, na základě které je možné nabýt vlastnické právo,³³⁹ se ztotožňuji s druhým z uvedených názorů, a následně tak docházím k obdobným závěrům, že spotřebitel není povinen činit žádné aktivní úkony k vydání bezdůvodného obohacení (tj. není povinen plnění vracet), není ani povinen dodavatele o plnění vyrozumívát, je však povinen věc vydat (s tím, že nebezpečí nahodilé zkázy a nahodilého zhoršení předmětu plnění nese po celou dobu dodavatel).

---

v případech nevyžádané dodávky, přičemž neexistence akceptace neznamena souhlas.“

³³⁷ Hulmák M. in Švestka, J., Jehlička O., Škárová, M., Spáčil, J. a kol: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání. Praha, C.H. Beck 2006, str. 353.

³³⁸ Frimmel, M: Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002, str. 62.

³³⁹ Smyslem úpravy směrnice je jistě chránit spotřebitele před nátlakem dodavatele, kdy spotřebitel by byl nucen se rozhodnout mezi uzavřením smlouvy či vrácením plnění na jeho náklady. Ani samotná směrnice tedy nehovoří o přechodu vlastnického práva a jejího účelu je možné dosáhnout i bez změny v osobě vlastníka nevyžádaně poskytnutého plnění.

8.2.4. Další práva a povinnosti stran

Ustanovení § 53a občanského zákoníku stanoví některé další povinnosti stran spotřebitelské smlouvy v případě, že smlouvy jsou sjednávány na dálku prostřednictvím elektronických prostředků.³⁴⁰ Dle ustanovení § 53a odst. 1 občanského zákoníku musí být při použití elektronických prostředků součástí návrhu (vedle informací uvedených v ustanovení § 53 odst. 3 občanského zákoníku) rovněž další informace uvedené v tomto ustanovení (to neplatí při jednání výlučně výměnou elektronické pošty nebo obdobnou individuální komunikací).

K dalším povinnostem dodavatele patří umožnit spotřebiteli před podáním objednávky (při použití elektronických prostředků) zkontrolovat a měnit vstupní údaje v ní obsažené, které do objednávky vložil (toto rovněž neplatí při jednání výlučně výměnou elektronické pošty nebo obdobnou individuální komunikací). Smlouva a všeobecné obchodní podmínky^{341 342} musí být spotřebiteli poskytnuty ve formě, která umožňuje archivaci a reprodukci.

Ustanovení posledního odstavce § 53a občanského zákoníku, dle kterého pro odstoupení od smlouvy platí § 53 odst. 7 obdobně, se jeví jako nadbytečné, neboť spotřebitelská smlouva sjednávaná na dálku prostřednictvím elektronických prostředků ve smyslu ustanovení § 53a občanského zákoníku je (dle konstrukce dané českým zákonodárcem) pouze podmnožinou spotřebitelských smluv sjednávaných na dálku ve smyslu ustanovení § 53 občanského zákoníku, a ustanovení § 53 odst. 7 občanského zákoníku (jakož i dalších odstavců § 53 občanského zákoníku) se aplikuje i bez tohoto výslovného odkazu.

---

³⁴⁰ Jak bylo uvedeno výše, pro vymezení pojmu elektronické prostředky odkazuje občanský zákoník na ustanovení § 2 písm. c) zákona o některých službách informační společnosti.

³⁴¹ K možnosti využít všeobecných obchodních podmínek podrobněji viz část této práce nazvaná „Použití obchodních podmínek a formuláří k určení obsahu smlouvy“.

³⁴² Jak jsem již výše upozorňoval, zmiňované ustanovení používá pouze pojem „všeobecné obchodní podmínky“, který zahrnuje jak všeobecné obchodní podmínky (vypracované odbornými nebo zájmovými organizacemi), tak jiné obchodní podmínky ve smyslu ustanovení § 273 odst. 1 obchodního zákoníku.

8.2.5. Výjimky použití ustanovení o spotřebitelských smlouvách sjednávaných na dálku

V ustanovení § 54 občanského zákoníku jsou taxativním výčtem stanoveny výjimky smluv, na které se nepoužije úprava ustanovení § 53 odst. 2 až 9 a § 53a. Ustanovení provádí čl. 3 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku.

Až do účinnosti novely občanského zákoníku č. 135/2002 Sb. dne 1. července 2002 bylo v § 54 občanského zákoníku uvedeno, že na uvedené smlouvy se nepoužije ustanovení celého § 53. Dle původního znění tak byla výslovně vyloučena (na rozdíl od úpravy pozdější) i možnost aplikace ustanovení § 53 odst. 1. I za tohoto původního stavu by však bylo nesprávné dojít k závěru, že pro uzavření smluv vyjmenovaných v ustanovení § 54 není možné použít prostředků komunikace na dálku. Novela tedy přinesla „změnu“ pouze formulační, nikoliv obsahovou, a lze shrnout, že za stavu před uvedenou novelou i po ní bylo a je možné uzavřít smlouvy uvedené v § 54 občanského zákoníku s využitím prostředků komunikace na dálku, další odstavce § 53 se však již neuplatní.³⁴³

Mezi smlouvami vyjmenovanými ustanovením § 54 občanského zákoníku jsou uvedeny vztahy, pro které by aplikace § 53 a § 53a byla nevhodná či fakticky těžko proveditelná. Jde o smlouvy o finančních službách, jejichž úprava je podrobně provedena ustanovením § 54a a násl. (viz níže).^{344 345} Jedná se dále o smlouvy uzavírané prostřednictvím prodejních automatů nebo automatizovaných obchodních provozoven. Pojem automatizovaných obchodních provozoven nelze vykládat tak, že

---

³⁴³ Pro úplnost uvádím, že zákonem o některých službách informační společnosti, který novelizoval i občanský zákoník (účinnost od 7. září 2004) byla v návaznosti na provedené změny slova v § 54 „podle § 53 odst. 2 až 8“ nahrazena formulací „podle § 53 odst. 2 až 9 a § 53a“. Další novelizací (zákonem 56/2006 Sb., účinnost od 8. března 2006) byl do § 53 přidán odstavec 10. I když tento odstavec není výslovně uveden v § 54 u výčtu ustanovení, které se nepoužijí u vyjmenovaných smluv, je přesto zřejmé (s ohledem na návaznost ustanovení § 53 odst. 10 na § 53 odst. 7), že ani toto ustanovení nemůže být použito.

³⁴⁴ Úprava provádí směrnici o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku.

³⁴⁵ Ustanovení § 53 odst. 1 až 3 a 5 a § 53a se však i na tyto smlouvy použijí.

by se jimi rozuměly i automatizované internetové obchody, neboť tímto interpretačním rozšířením by úprava spotřebitelských smluv ztrácela do značné míry smysl.³⁴⁶ Za třetí vyjmenovává § 54 občanského zákoníku „smlouvy uzavírané provozovateli prostředků komunikace na dálku prostřednictvím veřejných telefonů“. Výjimka se nevztahuje na všechny smlouvy na dálku, k jejichž uzavření je využit veřejný placený telefonní přístroj, ale „ustanovení je třeba vyložit v duchu čl. 3 odst. 1 směrnice (o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku – pozn. autora) tak, že dopadá výlučně na smlouvy uzavírané s operátory těchto přístrojů, jejichž předmětem je právě využití tohoto telefonického přístroje“³⁴⁷ vhozením mince, vsunutím karty apod.³⁴⁸ Další výjimky jsou dány pro smlouvy uzavírané na výstavbu či prodej nemovitosti nebo týkající se jiných práv k nemovitosti, s výjimkou nájmu, a pro smlouvy uzavírané na základě dražeb.

Poslední dvě výjimky se vztahují na smlouvy o dodávce potravin, nápojů nebo jiného zboží běžné spotřeby dodávaného stálými doručovateli do domácnosti nebo sídla spotřebitele, a na smlouvy o ubytování, dopravě, stravování nebo využití volného času, pokud dodavatel poskytuje tato plnění v určeném termínu nebo době. Směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku obě uvedené výjimky rovněž obsahuje, nikoliv však v ustanovení čl. 3 odst. 1 (jako výše uvedených pět výjimek), ale v ustanovení čl. 3 odst. 2. U smluv uvedených v druhém odstavci citovaného ustanovení směrnice není vyloučena aplikace směrnice paušálně jako celku, avšak pouze některých uvedených

---

³⁴⁶ Dle čl. 3 odst. 1 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku se směrnice nevztahuje na smlouvy „uzavřené za použití prodejních automatů nebo automatizovaných prostorů pro obchodní účely“, „concluded by means of automatic vending machines or automated commercial premise“, „unter Verwendung von Warenautomaten oder automatisierten Geschäftsräumen geschlossen werden“.

³⁴⁷ Dědič J., Čech P.: Obchodní právo po vstupu ČR do EU, 2. vydání, Praha, Bova POLYGON 2005, str. 417.

³⁴⁸ Srov. znění čl. 3 odst. 1 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku: „uzavřené s provozovateli telekomunikací za použití veřejných placených telefonů“, „concluded with telecommunications operators through the use of public payphones“, „mit Betreibern von Telekommunikationsmitteln aufgrund der Benutzung von öffentlichen Fernsprechern geschlossen werden“.

článků směrnice, a na uvedené smlouvy tak (na rozdíl od české úpravy) dopadá např. ustanovení o plnění spotřebiteli bez objednávky (ustanovení § 53 odst. 9).

8.2.6. Nedostatky zpracování předpisů Evropských společenství

Na některé nedostatky či nepřesnosti zpracování příslušných předpisů Evropských společenství jsem již upozornil při předchozím výkladu, jiným se věnuji v této části.

Dle ustanovení čl. 7 odst. 1 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku musí dodavatel splnit objednávku nejpozději do třiceti dnů ode dne následujícího po dni, v němž spotřebitel zaslal svou objednávku dodavateli (nedohodly-li se smluvní strany jinak). Toto ustanovení nebylo do českého práva zapracováno.

Dle ustanovení čl. 6 odst. 4 směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku přijmou členské státy ve svých právních řádech opatření k zajištění toho, aby v případě, že cena zboží nebo služeb je alespoň zčásti kryta úvěrem poskytnutým dodavatelem či třetí osobou na základě smlouvy mezi takovou třetí osobou a dodavatelem, mohla být smlouva o úvěru bez jakýchkoli sankcí zrušena, uplatní-li spotřebitel své právo odstoupit od spotřebitelské smlouvy. Český zákonodárce sice v ustanovení § 8 odst. 1 zákona o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru stanovil, že v případě, kdy spotřebitelský úvěr poskytuje dodavatel a spotřebitel odstoupí od smlouvy o dodání zboží nebo služeb, je dodavatel povinen vrátit spotřebiteli splacený spotřebitelský úvěr (s tím, že uplatnění tohoto práva nesmí mít za následek zvýšení ceny spotřebitelského úvěru ani uplatnění žádných sankcí),³⁴⁹ avšak na mnohé úvěry se

---

³⁴⁹ Obdobné právo na vrácení spotřebitelského úvěru může spotřebitel uplatnit také u věřitele, jestliže spotřebitel uzavře smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr s osobou jinou než je dodavatel, a mezi věřitelem a dodavatelem byla uzavřena smlouva o výhradním obchodním zastoupení při poskytování spotřebitelského úvěru, na jejímž základě byl poskytnut spotřebitelský úvěr, a oprávněný požadavek spotřebitele na řádné plnění nebo na náhradu škody, který spotřebitel uplatnil u dodavatele, nebyl uspokojen – srov. ustanovení § 9 zákona o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru.

zákon o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru nevztahuje³⁵⁰ a provedení směrnice tak není kompletní.

Rovněž provedení směrnice o elektronickém obchodu je nedostatečné s ohledem na skutečnost, že směrnice neupravuje pouze vztahy mezi dodavatelem a spotřebitelem, ale obecně vztahy mezi poskytovateli služeb informační společnosti a jejich uživateli. Některá z ustanovení jsou však provedena pouze v hlavě páté části první občanského zákoníku a úprava se tak vztahuje³⁵¹ jen na spotřebitelské smlouvy. S tím souvisí i nedostatek způsobený ustanovením § 54 občanského zákoníku, který stanoví výjimky, pro aplikovatelnost některých ustanovení o spotřebitelských smlouvách (včetně ustanovení § 53 odst. 5 a § 53a občanského zákoníku, která směrnici o elektronickém obchodu provádějí) pro vyjmenované smlouvy, ačkoliv obdobné omezení ve směrnici není.

8.3. Smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku

Právní úprava spotřebitelských smluv o finančních službách uzavíraných na dálku je od 8. března 2006, kdy nabyl účinnosti zákon č. 56/2006 Sb., obsažena v ustanoveních § 54a a násl. občanského zákoníku. Tato ustanovení provádějí směrnici o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku. Smlouvami o finančních službách se rozumí dle definice obsažené v ustanovení § 54a odst. 1 občanského zákoníku smlouvy týkající se bankovních, platebních, úvěrových nebo pojistných služeb, smlouvy týkající se penzijního připojištění, smlouvy týkající se poskytování investičních služeb nebo smlouvy týkající se obchodů na trhu s investičními nástroji.^{352 353} Aby došlo k aplikaci zvláštních

---

³⁵⁰ Srov. ustanovení § 2 odst. 1 zákona o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru.

³⁵¹ To lze dovodit systematickým výkladem.

³⁵² Srov. čl. 2 písm. b) směrnice o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku: „finanční službou se rozumí jakákoli služba bankovní, úvěrové, pojistné, osobní důchodové, investiční nebo platební povahy“.

³⁵³ Zákon dále ve větě druhé ustanovení § 54a odst. 1 občanského zákoníku stanoví vyvrátitelnou právní domněnku, dle které se v případě pochybností má za to, „že za smlouvu o finančních službách se pro účely smluv uzavíraných na dálku vždy považuje smlouva uzavíraná v rámci předmětu podnikatelské činnosti podle první věty, kde na straně dodavatele vystupuje

ustanovení provádějících uvedenou směrnicí, musí být pro uzavření smlouvy o finančních službách použity prostředky komunikace na dálku. Další případy vyloučení či omezení těchto ustanovení obsahuje § 54a odst. 3 občanského zákoníku.

Jak již bylo výše uvedeno, obsahuje ustanovení § 54a odst. 4 občanského zákoníku zvláštní definici spotřebitele pro účely smluv o finančních službách uzavíraných na dálku. Spotřebitelem se rozumí fyzická osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti. Citované ustanovení dále pro účely smluv o finančních službách uzavíraných na dálku definuje ještě pojmy „provozovatel prostředku komunikace na dálku“ a „trvalý nosič dat“.³⁵⁴

Spotřebiteli musí být dle ustanovení § 54b odst. 1 občanského zákoníku při jednání prostřednictvím některého z prostředků komunikace na dálku s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku poskytnuty informace o dodavateli, o poskytované finanční službě, o smlouvě o finančních službách uzavírané na dálku a o možných způsobech mimosoudního řešení sporů nebo možných náhradách z garančních fondů. Podrobný rozpis těchto informací, které musí být poskytnuty, obsahuje odstavec druhý až pátý. Z informací poskytnutých spotřebiteli musí být patrné, že slouží k obchodním účelům, musí být v souladu s následně uzavřenou smlouvou, a musí být dány spotřebiteli k dispozici písemně. Vzniká otázka, zda ze zákonné formulace, že informace „musí být dány spotřebiteli

---

banka, pobočka zahraniční banky, devizové místo, instituce elektronických peněz, stavební spořitelna, spořitelní nebo úvěrní družstvo, pojišťovna, pojišťovací zprostředkovatel, pojišťovací makléř, pojišťovací agent, obchodník s cennými papíry, penzijní fond, investiční společnost, investiční fond, organizátor mimoburzovního trhu nebo investiční zprostředkovatel, nebo zahraniční osoba s obdobným předmětem podnikání.“

³⁵⁴ Pro účely smluv o finančních službách uzavíraných na dálku se rozumí provozovatelem prostředku komunikace na dálku fyzická nebo právnická osoba, jejíž podnikatelská činnost zahrnuje zpřístupňování jednoho nebo více prostředků komunikace na dálku dodavatelům, a trvalým nosičem dat se rozumí jakýkoli předmět, který umožňuje spotřebiteli uchování informací určených jemu osobně tak, aby mohly být využívány po dobu přiměřenou účelu těchto informací, a který umožňuje reprodukci těchto informací v nezměněné podobě.

k dispozici písemně“ vyplývá povinnost předat je včetně podpisu dodavatele (neboť dle ustanovení § 40 odst. 1 občanského zákoníku je písemný právní úkon platný, jen je-li podepsán jednající osobou). S ohledem na znění čl. 5 odst. 1 směrnice o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku (dle kterého má poskytovatel sdělit informace „na papíře nebo jiném trvanlivém médiu, které je dostupné a přístupné spotřebiteli“) a s ohledem na skutečnost, že pouhé poskytnutí informace není právním úkonem, se domnívám, že postačí poskytnutí informací i bez podpisu dodavatele.

Pokud by byla smlouva uzavřena na žádost spotřebitele s použitím prostředků komunikace na dálku, které neumožňují poskytnutí uvedených smluvních podmínek a informací, musí dodavatel splnit svou povinnost informace poskytnout okamžitě po uzavření smlouvy.

Zvláštní režim je stanoven pro případ hlasové telefonní komunikace. Spotřebiteli musí být na začátku hovoru zahájeného dodavatelem sdělen obchodní účel hovoru a informace sloužící k dostatečné identifikaci dodavatele. Jestliže s tím vysloví spotřebitel souhlas, je možné mu místo informací sdělit pouze omezené množství informací s tím, že musí být vyrozuměn o tom, že další informace jsou k dispozici na vyžádání.

Spotřebitel má dále právo obdržet kdykoli během trvání smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku na svou žádost obsah smlouvy v tištěné podobě, případně změnit způsob komunikace na dálku, pokud to není v rozporu s povahou poskytovaných finančních služeb nebo s uzavřenou smlouvou o finančních službách uzavíranou na dálku.

Pokud dodavatel při uzavírání smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku neposkytne spotřebiteli uváděné informace (nebo pokud mu poskytne informace klamavé³⁵⁵), nemá to dopad na platnost smlouvy. Spotřebitel má právo od uzavřené smlouvy odstoupit ve lhůtě 3 měsíců ode dne, kdy se o porušení povinností dodavatele dozví.

---

³⁵⁵ Vedle tohoto ustanovení se však pro případ omylu spotřebitele uplatní i obecná úprava dle ustanovení § 49a občanského zákoníku.

8.3.1. Odstoupení od smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku

Od smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku má spotřebitel právo odstoupit bez uvedení důvodů a bez jakékoli smluvní sankce, a to ve lhůtě 14 dnů ode dne uzavření takové smlouvy.³⁵⁶ Pokud však nejsou spotřebiteli předány zákonem vyžadované informace, počíná lhůta plynout až po předání těchto informací.³⁵⁷

Právo odstoupit je vyloučeno u smluv týkajících se finančních služeb, jejichž cena závisí na pohybech cen na finančních trzích, které dodavatel nemůže ovlivnit, jako jsou služby vztahující se k devizovým hodnotám a investičním nástrojům.³⁵⁸ Právo na odstoupení nemá spotřebitel rovněž u smluv, z nichž bylo zcela splněno oběma smluvními stranami na výslovnou žádost spotřebitele před tím, než spotřebitel svého práva na odstoupení využil (příčemž dodavatel může začít plnit smlouvu ve lhůtě pro odstoupení až poté, co s tím spotřebitel vyslovil souhlas).

Stejně jako v případě lhůty pro odstoupení dané ustanovením § 53 odst. 7 občanského zákoníku, je i lhůta pro odstoupení od smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku lhůtou hmotněprávní. Přesto pro zachování lhůty k uplatnění práva na odstoupení postačí (s ohledem na ustanovení § 54c odst. 3 občanského zákoníku), pokud bylo odstoupení před uplynutím této lhůty odesláno dodavateli.

V případě odstoupení spotřebitele se spolu se smlouvou, od které je odstupováno, od počátku ruší i další případné smlouvy uzavírané na dálku vztahující se ke službám poskytovaným dodavatelem nebo jinou osobou na základě smlouvy s dodavatelem,

---

³⁵⁶ Lhůta pro odstoupení od smlouvy počíná běžet dnem uzavření smlouvy, na rozdíl od odstoupení od spotřebitelské smlouvy uzavřené na dálku dle ustanovení § 53 odst. 7 občanského zákoníku, kdy je počátek lhůty dán okamžikem převzetí plnění.

³⁵⁷ U smluv o penzijním připojištění uzavíraných na dálku činí lhůta pro odstoupení nikoliv 14, ale 30 dnů ode dne uzavření smlouvy nebo ode dne, kdy jsou spotřebiteli poskytnuty informace dle zákona.

³⁵⁸ Srov. čl. 6 směrnice o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku.

a to bez nutnosti činění dalších právních úkonů ze strany spotřebitele či jiného subjektu.³⁵⁹

Pokud spotřebitel odstoupí od smlouvy, dodavatel po něm může požadovat neprodlené zaplacení částky pouze za do té doby skutečně poskytnutou službu. Požadovaná částka musí být přiměřená rozsahu již poskytnuté služby. Dodavatel však nesmí od spotřebitele požadovat zaplacení této částky, pokud zahájil plnění smlouvy před uplynutím lhůty pro odstoupení bez souhlasu spotřebitele, a také v případě, kdy neprokáže, že spotřebitele s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy informoval o nutnosti tuto částku hradit. Dodavatel je povinen bez zbytečného odkladu, nejpozději ve lhůtě 30 dnů ode dne odstoupení, vrátit spotřebiteli všechny peněžní prostředky od něj přijaté na základě smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku (s případnou výjimkou částky zaplacené spotřebitelem za již skutečně poskytnuté služby dle předchozí věty). Spotřebitel je povinen bez zbytečného odkladu, nejpozději ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy zaslal dodavateli oznámení o odstoupení, vrátit všechny poskytnuté peněžní prostředky nebo jiný majetek od něj přijatý na základě smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku.

8.3.2. Další práva a povinnosti stran

Pokud dodavatel poskytne spotřebiteli finanční službu bez výslovné objednávky spotřebitele, nemá spotřebitel povinnost za tuto službu zaplatit a neplynou mu z této skutečnosti ani žádné jiné povinnosti.³⁶⁰ ³⁶¹ Ustanovení § 54d odst. 1 občanského zákoníku, které tuto úpravu obsahuje, bohužel stejně jako ustanovení § 53 odst. 9 neuvádí nic o právech, která z poskytnutí neobjednaných finančních služeb mohou vzniknout. Bude tak možné dojít k obdobným závěrům, že spotřebitel není povinen

---

³⁵⁹ Zákon zrušení tzv. doplňkových smluv upravuje pouze pro případ odstoupení dle § 54c odst. 1, nikoliv však též pro případ odstoupení dle § 54b odst. 12.

³⁶⁰ Srov. čl. 9 směrnice o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku.

³⁶¹ Zákon zde, poněkud nadbytečně, zdůrazňuje, že „Mlčení spotřebitele nelze považovat za souhlas s poskytováním finančních služeb“. Stejný závěr lze vyvodit i z ustanovení § 44 odst. 1 občanského zákoníku.

činit žádné aktivní úkony k vydání případného bezdůvodného obohacení, není ani povinen dodavatele o plnění jakkoliv vyrozumívat, dodavatel však bude oprávněn odmítnout další plnění, na které by měl spotřebitel nárok v případě, že by k uzavření smlouvy došlo.

Inspirován čl. 13 odst. 3 směrnice o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku stanovil český zákonodárce,³⁶² že provozovatel prostředku komunikace na dálku zajistí, aby na jím provozovaném prostředku komunikace na dálku nebyly poskytovány finanční služby poskytované na dálku, pokud byly pravomocným soudním rozsudkem nebo správním rozhodnutím označeny jako nesplňující požadavky týkající se spotřebitelských smluv stanovené tímto zákonem. S ohledem na možné důsledky tohoto ustanovení, kdy může být ukládána povinnost osobě, která nebyla účastníkem řízení (soudního či správního), v němž došlo k označení finančních služeb za nesplňující požadavky, zasloužilo by si i toto ustanovení preciznější úpravu; např. není jasné, zda závěr nesplnění požadavků „musí vyplývat přímo z výroku rozhodnutí, či postačí obecná konstatace v odůvodnění rozhodnutí“.³⁶³ Domnívám se, že pro uložení povinnosti dle § 54d odst. 3 občanského zákoníku bude nutné, aby uvedený závěr byl učiněn ve výroku.³⁶⁴

Důkazní břemeno o splnění svých povinností informovat spotřebitele a důkazní břemeno o získání souhlasu spotřebitele s uzavřením, popřípadě s plněním smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku, nese dodavatel.

V odstavci 2 ustanovení § 54d uvádí občanský zákoník, že na smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku se obdobně použijí ustanovení o spotřebitelských smlouvách podle § 55 a § 56. Toto ustanovení je obsoletní, a spíše matoucí, neboť stejný závěr vyplývá ze systematiky hlavy páté části první občanského zákoníku.

---

³⁶² V ustanovení § 54d odst. 3 občanského zákoníku.

³⁶³ Hulmák M. in Švestka, J., Jehlička O., Škárová, M., Spáčil, J. a kol: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání. Praha, C.H. Beck 2006, str. 374.

³⁶⁴ Shodně viz tamtéž.

8.4. Závěr

Jak jsem již uvedl v úvodu k této části práce týkající se spotřebitelských smluv, zaměřil jsem se pouze na ty aspekty spotřebitelských smluv, které souvisejí s distančními smlouvami. Dalším hlediskům právní úpravy ochrany spotřebitele (zejm. úpravě zákazu odchylek v neprospěch spotřebitele, zákazu některých smluvních ujednání, smlouvám uzavíraným mimo provozovnu či ochraně spotřebitele při uzavírání smlouvy o užívání budovy nebo její části na časový úsek) se nevěnuji a lze odkázat na literaturu pojednávající o soukromoprávní ochraně spotřebitele a zapracování příslušných předpisů Evropských společenství.

Závěrem lze ještě upozornit, že k povinnosti eurokonformního výkladu se vyslovil i Ústavní soud ve svém rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 3/06 ze dne 6. listopadu 2007.³⁶⁵ Ačkoliv projednávaný právní vztah vznikl v roce 1995, tedy před účinností novely občanského zákoníku, která harmonizovala český právní řád s *acquis communautaire* v oblasti ochrany spotřebitele, a rovněž před samotným vstupem České republiky do EU (tedy před okamžikem možného působení norem komunitárního práva ve vnitrostátním právním řádu), nelze podle Ústavního soudu zcela přehlížet, že svým vznikem a povahou jde o vztah obdobný vztahům vzniklým na základě tzv. spotřebitelských smluv. Důvod ochrany spotřebitele lze spatřovat též v doktrinálním působení komunitárního práva. Obecné soudy v daném případě měly nalézt takový výklad ustanovení občanského zákoníku ve znění účinném v době uzavření předmětné smlouvy, který by, mimo jiné, reflektoval též i obsah a účel evropské ochrany spotřebitele obsažené v příslušných směrnících, byť v okamžiku vzniku vztahu

---

³⁶⁵ Ústavní soud se zabýval ústavní stížností, kdy napadeným rozhodnutím soudu prvního stupně byla stěžovateli uložena povinnost zaplatit vedlejšímu účastníkovi obchodní společnosti ZEPTEK INTERNATIONAL, s.r.o., částku ve výši 39.940,70 Kč s příslušenstvím, a to jako kupní cenu, kterou se stěžovatel zavázal vedlejšímu účastníkovi zaplatit na základě kupní smlouvy, jejímž předmětem bylo dodání blíže specifikovaného nádobí. Napadeným rozhodnutím odvolacího soudu byl rozsudek nalézacího soudu potvrzen a Nejvyšší soud ČR rozhodl o dovolání stěžovatele tak, že je posoudil jako nepřípustné z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu není po právní stránce zásadního významu. Ústavní soud stížnosti vyhověl a napadená rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 9, Městského soudu v Praze a Nejvyššího soudu ČR zrušil.

neexistovala v právním řádu výslovná úprava implementující tyto směrnice a Česká republika nebyla členem EU.³⁶⁶

Pro úplnost uvádím, že Ústavní soud by v předmětné věci shledal porušení základního práva stěžovatele na spravedlivý proces i v případě, kdy by nezohledňoval obsah a účel evropské ochrany spotřebitele obsažené v příslušných směrnicích. Ústavní soud sice v obecné rovině souhlasil s názorem Nejvyššího soudu ČR, který zdůraznil význam autonomie vůle v oblasti závazkových vztahů, a doplnil, že respekt a ochranu autonomie vůle považoval ve své předchozí judikatuře dokonce za zcela elementární podmínku fungování materiálního právního státu, avšak přesto shledal, že „ochrana autonomie vůle nemůže být absolutní tam, kde existuje jiné základní právo jednotlivce nebo ústavní princip či jiný ústavně aprobovaný veřejný zájem, které jsou způsobilé autonomii vůle proporcionálně omezit. Tímto druhým principem je zásadní ochrana té osoby, která činila právní úkon s důvěrou v určitý, jí druhou stranou prezentovaný skutkový stav. Ten, kdo vyvolal určité jednání, se nesmí ex post dovolávat vad jednotlivých úkonů, které sám způsobil ... Obecné soudy v daném případě proto pochybily, pokud nepřiznaly principu důvěry shora popsané postavení. V opačném případě by totiž musely s ohledem na zjištěné skutkové okolnosti dospět ke zcela opačnému závěru. Ze skutkových okolností zjištěných v řízení obecnými soudy lze totiž jednoznačně dovodit, že komplex jednání prodávajícího se snažil vyvolat důvěru stěžovatele ve výhodnost kupní smlouvy, avšak pomocí informací označitelných za přinejmenším nekorektní ... Shora uvedené skutečnosti vedou jednoznačně k závěru, že tvrzenému nároku nelze poskytnout soudní ochranu z důvodu rozporu naznačeného komplexu jeho jednání s principem důvěry, resp. s principem právní jistoty.“

---

³⁶⁶ I Nejvyšší správní soud již v rozhodnutí sp. zn. 2 Afs 92/2005 ze dne 29. září 2005 uvedl, že „i v případech, kdy se posuzují skutkové okolnosti, k nimž došlo před vstupem ČR do EU, a rozhodným právem je právo tehdy účinné, je nutno ustanovení českého právního předpisu, přijatého nepochybně za účelem sblížení českého práva s právem Evropských společenství a majícího svůj předobraz v právní normě obsažené v právu Evropských společenství, vykládat konformně s touto normou...“ České obecné soudy tak již ve své judikatuře akceptovaly, že i v případech skutkových okolností nastalých před přistoupením České republiky do EU, je třeba při aplikaci domácího práva implementujícího komunitární právo přihlížet k normám komunitárního práva.

S ohledem na výše uvedené je nutné se zamyslet i nad účelem úpravy spotřebitelských smluv. Dědič J. a Čech P. upozorňují, že je „nezbytné vyvrátit mýtus, který se v tuzemském prostředí vytvořil ohledně účelu filozofie úprav spotřebitelských smluv v komunitárním právu. Lze se setkat s názorem, že tento účel spočívá v ochraně spotřebitele jako takové. To ale neodpovídá skutečnosti ... předpisy sledují tuto ochranu jen potud, do jaké míry je nezbytná za účelem zajištění a fungování jednotného trhu.“³⁶⁷ Je však třeba vzít v úvahu i to, že Ústavní soud v uvedeném rozhodnutí sp. zn II. ÚS 3/06 zdůraznil, že společným znakem nové kogentní právní úpravy spotřebitelských smluv je snaha cestou práva vyrovnat faktickou nerovnost v postavení stran, a to formou omezení autonomie vůle.³⁶⁸

---

³⁶⁷ Dědič J., Čech P.: Obchodní právo po vstupu ČR do EU, 2. vydání, Bova POLYGON, Praha, 2005 – str. 374, 375

³⁶⁸ „Obecné soudy by zřejmě v daném případě měly nalézt takový výklad ustanovení občanského zákoníku ... který bude reflektovat ... i obsah a účel evropské ochrany spotřebitele obsažené v příslušných směrnicích“ „Společným znakem této nové kogentní právní úpravy je tedy snaha cestou práva vyrovnat tuto faktickou nerovnost, a to formou omezení autonomie vůle.“

9. ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU

V této části práce uvedu některé specifické případy vzniku odpovědnosti za škodu v souvislosti s činěním právních úkonů elektronickou formou a s poskytováním služeb informační společnosti.

9.1. Odpovědnost dle zákona o elektronickém podpisu

Při činění právních úkonů elektronickou formou a jejich podepisování elektronickým podpisem ve smyslu zákona o elektronickém podpisu jsou zúčastněným osobám uloženy zvláštní povinnosti, při jejichž porušení odpovídají za škodu tím způsobenou.

9.1.1. Odpovědnost podepisující osoby

Zákon o elektronickém podpisu vymezuje podepisující osobu jako fyzickou osobu, která je držitelem prostředku pro vytváření elektronických podpisů a jedná jménem svým nebo jménem jiné fyzické či právnické osoby.³⁶⁹ Podepisující osoba je povinna zacházet s prostředky, jakož i s daty pro vytváření zaručeného elektronického podpisu s náležitou péčí tak, aby nemohlo dojít k jejich neoprávněnému použití, a v případě, že hrozí nebezpečí zneužití jejích dat pro vytváření zaručeného elektronického podpisu, je povinna uvědomit o tom neprodleně poskytovatele certifikačních služeb.³⁷⁰ Pokud by podepisující osoba porušila tyto povinnosti, bude odpovídat za škodu tím způsobenou, a to za podmínek daných obecnými ustanoveními občanského zákoníku o odpovědnosti za škodu.

Uvedené odpovědnosti za škodu se podepisující osoba může zprostit, pokud prokáže, že ten, komu vznikla škoda, neprovedl veškeré úkony potřebné k tomu, aby si ověřil, že zaručený elektronický podpis je platný a jeho kvalifikovaný certifikát nebyl zneplatněn.

---

³⁶⁹ Ustanovení § 2 písm. e) zákona o elektronickém podpisu.

³⁷⁰ Srov. ustanovení § 5 zákona o elektronickém podpisu.

Nejčastěji se bude jednat o případy, kdy třetí osoba bude jednat v domněnku, že právní úkon opatřený elektronickým podpisem je platný, avšak tento platný nebude z důvodu, že k použití prostředků pro vytváření elektronického podpisu nedošlo se souhlasem podepisující osoby. Pokud v důsledku uvedené neplatnosti vznikne takovéto třetí osobě škoda, má právo, po prokázání „že podepisující osoba nesplnila některou z povinností shora uvedených a že existuje příčinná souvislost mezi porušením některé z těchto povinností a vznikem škody (v praxi patrně půjde nejčastěji o příčinnou souvislost zprostředkovanou neplatností právního úkonu, tj. podepisující osoba nesplní některou ze shora uvedených povinností, v důsledku toho bude učiněn neplatný právní úkon a v důsledku takového neplatného právního úkonu vznikne třetí osobě škoda)³⁷¹, na náhradu této škody vůči podepisující osobě.

9.1.2. Odpovědnost dalších subjektů

Zákon o elektronickém podpisu sice nemá zvláštní úpravu odpovědnosti osoby, která neoprávněně použila prostředků pro vytváření elektronického podpisu, je však zřejmé, že tato osoba bude odpovídat za případnou škodu vzniklou z jejího jednání v rozporu s právem. Odpovědnostní vztahy se budou řídit dle obecné úpravy odpovědnosti za škodu v občanském zákoníku.³⁷² Tuto odpovědnost je možné dovodit již z obecné povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.³⁷³

Zákon o elektronickém podpisu dále ve svých ustanoveních upravuje i odpovědnost označující osoby v souvislosti s uloženými povinnostmi při zacházení s prostředkem, jakož i s daty pro vytváření tzv. elektronických značek,³⁷⁴ ³⁷⁵ a dále odpovědnost kvalifikovaného poskytovatele certifikačních služeb.³⁷⁶

---

³⁷¹ Čermák K.: Elektronický podpis: pohled soukromoprávní, *Bulletin advokacie* 11-12/2002, str. 76.

³⁷² Vyloučit nelze ani vznik správní či trestněprávní odpovědnosti.

³⁷³ Srov. ustanovení § 415 občanského zákoníku.

³⁷⁴ Srov. ustanovení § 5a zákona o elektronickém podpisu.

9.2. Odpovědnost poskytovatelů zprostředkovatelských služeb

Okrajově upozorňuji též na zvláštní právní úpravu odpovědnosti v zákoně o některých službách informační společnosti. Jde o úpravu odpovědnosti poskytovatelů (providerů) tzv. zprostředkovatelských služeb informační společnosti. Službou informační společnosti je služba poskytovaná elektronickými prostředky na individuální žádost uživatele podanou elektronickými prostředky, a to zpravidla za úplatu.

Zákon o některých službách informační společnosti rozlišuje tři druhy odpovědnosti poskytovatelů zprostředkovatelských služeb, a to odpovědnost poskytovatele služby za obsah přenášených informací, odpovědnost poskytovatele služby za obsah automaticky dočasně meziukládaných informací a odpovědnost poskytovatele služby za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem. Pro všechny uvedené poskytovatele pak platí zásada, že nejsou povinni dohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací, ani aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah takovéto informace.³⁷⁷ „Jinými slovy se zde vychází z předpokladu, že není rozumné požadovat od poskytovatelů, aby při vysokém počtu uživatelů a vysokém objemu uložených dat zjišťovali a posuzovali legálnost či nelegálnost veškerého obsahu uložených informací.“³⁷⁸

9.2.1. Odpovědnost poskytovatele služby za obsah přenášených informací

Poskytovatel služby, jejíž podstata spočívá v přenosu informace poskytnuté uživatelem prostřednictvím sítí elektronických komunikací nebo ve zprostředkování přístupu

---

³⁷⁵ Označující osobou je dle ustanovení § 2 písm. f) třeba rozumět fyzickou osobu, právnickou osobu nebo organizační složku státu, která drží prostředek pro vytváření elektronických značek a označuje datovou zprávu elektronickou značkou.

³⁷⁶ Srov. ustanovení § 7 zákona o elektronickém podpisu.

³⁷⁷ Srov. ustanovení § 6 zákona o některých službách informační společnosti.

³⁷⁸ Matejka, J.: Co vlastně přinesl zákon o některých službách informační společnosti?, server lupa.cz, <http://www.lupa.cz/clanky/co-vlastne-prinesl-zakon-o-nekterych-sluzbach-informacni-spolecnosti>.

k sítím elektronických komunikací za účelem přenosu informací (např. tedy poskytovatel internetového připojení), odpovídá za obsah přenášených informací jen v případě, že přenos informace sám iniciuje (např. přenáší svá data), zvolí uživatele přenášené informace, či zvolí nebo změní obsah přenášené informace.³⁷⁹

9.2.2. Odpovědnost poskytovatele služby za obsah automaticky dočasně meziukládaných informací

Poskytovatel služby, jež spočívá v přenosu informací poskytnutých uživatelem, odpovídá za obsah informací automaticky dočasně meziukládaných (tzv. caching) rovněž jen výjimečně v případě, kdy změní obsah informace, nevyhoví podmínkám přístupu k informaci, nedodrží pravidla o aktualizaci informace, která jsou obecně uznávána a používána v příslušném odvětví, překročí povolené používání technologie obecně uznávané a používané v příslušném odvětví s cílem získat údaje o užívání informace, nebo ihned nepřijme opatření vedoucí k odstranění jím uložené informace nebo ke znemožnění přístupu k ní, jakmile zjistí, že informace byla na výchozím místě přenosu ze sítě odstraněna nebo k ní byl znemožněn přístup nebo soud nařídil stažení či znemožnění přístupu k této informaci.³⁸⁰

9.2.3. Odpovědnost poskytovatele služby za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem

Ani poskytovatel služby, jež spočívá v ukládání informací poskytnutých uživatelem (např. provozovatelé tzv. chatů a diskusních fór, provozovatelé serverů pro ukládání fotografií a videí uživatelem, apod.), zásadně neodpovídá za obsah informací uložených na žádost uživatele. Jeho odpovědnost bude vznikat, jen pokud mohl vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo pokud se prokazatelně dozvěděl o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo

---

³⁷⁹ Srov. ustanovení § 3 zákona o některých službách informační společnosti.

³⁸⁰ Srov. ustanovení § 4 zákona o některých službách informační společnosti.

znepřístupnění takovýchto informací. Poskytovatel služby odpovídá vždy za obsah uložených informací v případě, že vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na činnost uživatele.³⁸¹

---

³⁸¹ Srov. ustanovení § 5 zákona o některých službách informační společnosti.

10. NĚKTERÉ ASPEKTY UZAVÍRÁNÍ ROZHODČÍ SMLOUVY

Právní povaha rozhodčí smlouvy,³⁸² kterou strany stanoví, že o majetkových sporech mezi nimi má rozhodovat jeden nebo více rozhodců (anebo stálý rozhodčí soud), je v právní teorii sporná. Raban P. k tomu uvádí, že „v právní literatuře je povaha rozhodčí smlouvy jedním z úhelných kamenů sporu právních učenců.“³⁸³ Dle některých autorů je rozhodčí smlouva především smlouvou procesní,³⁸⁴ jiní (zejména zahraniční) trvají na povaze hmotněprávní,³⁸⁵ existují i teorie smíšené.

S ohledem na závažné důsledky („zásadní vyloučení možnosti podání žaloby podle občanského soudního řádu“³⁸⁶) pro strany smlouvy a dále s ohledem na značný rozmach množství uzavíraných rozhodčích smluv v praxi ve spotřebitelských věcech se v této práci zaměřím na tři aktuální otázky vznikající v souvislosti s rozhodčím řízením v České republice v současné době, a to na možnost uzavření rozhodčí smlouvy elektronickými prostředky na dálku, možnost uzavření rozhodčí smlouvy ve spotřebitelských věcech a možnost učinit „rozhodčí veřejnou nabídku“.³⁸⁷

---

³⁸² Srov. ustanovení § 2 zákona o rozhodčím řízení.

³⁸³ Raban P.: Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí, 1. vydání, Praha, C.H.Beck, 2004, str. 52

³⁸⁴ Např.: Bělohlávek A.: Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha, C.H.Beck, 2004, str. 49, shodně Zoulík F.: Některé problémy rozhodčího řízení, Bulletin advokacie 1/2007, str. 13-15, dále Lisse L.: Arbitrabilita v pracovněprávních sporech, <http://www.rozhodcisoud.net/dokumenty/arbitrabilita.doc>, str. 5, Hlavsa P. in Winterová A. a kol.: Civilní právo procesní, Praha, Linde Praha a.s., 1999, str. 616.

³⁸⁵ Rozhodčí smlouva je považována za narovnání svého druhu.

³⁸⁶ Winterová A. a kol.: Civilní právo procesní, 2. aktualizované a přepracované vydání, Praha, Linde Praha a.s., 2002, str. 651.

³⁸⁷ K vysvětlení pojmu „rozhodčí veřejná nabídka“ viz níže.

10.1. Možnost uzavřít rozhodčí smlouvu prostřednictvím elektronických prostředků komunikace na dálku

Dle ustanovení zákona musí být pod sankcí neplatnosti rozhodčí smlouva uzavřena písemně.³⁸⁸ Písemná forma je zachována i tehdy, je-li rozhodčí smlouva sjednána telegraficky, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení jejich obsahu a určení osob, které rozhodčí smlouvu sjednaly.

Jak již bylo výše uvedeno, úvahy o právní povaze rozhodčí smlouvy nejsou jednotné. Pokud bychom vycházeli z hmotněprávního pojetí, je zřejmé, že na posouzení smlouvy se použije ustanovení občanského zákoníku.³⁸⁹ V případě připuštění procesního pojetí vzniká další otázka, a to na základě jakých ustanovení takovouto procesněprávní smlouvu posuzovat. Procesní právní předpisy totiž neobsahují žádná ustanovení o náležitostech smluv ani o jejich vzniku, změně či zániku. Podle některých autorů nejsou „ustanovení občanského zákoníku...pro rozhodčí smlouvu použitelná, a to včetně jeho ustanovení o neplatnosti právních úkonů“.³⁹⁰ Podle jiných autorů „platnost rozhodčí smlouvy...bude posuzována podle obecné právní úpravy, tj. především podle úpravy právních úkonů“.^{391 392} Domnívám se, že je třeba dát za

---

³⁸⁸ Ustanovení § 3 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení; srov. též ustanovení čl. II odst. 1 a 2 Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů uzavřená 10. června 1958 v New Yorku (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 74/1959 Sb.)

³⁸⁹ Resp. též obchodního zákoníku, půjde-li o obchodně závazkový právní vztah.

³⁹⁰ Zoulík F.: Některé problémy rozhodčího řízení, Bulletin advokacie 1/2007, str. 13-15. Ustanovení občanského zákoníku nejsou pro rozhodčí smlouvu použitelná z důvodu, že „rozhodčí smlouva (ať už jde podle § 2 odst. 3 ZRR o smlouvu o rozhodci nebo o rozhodčí doložku) není hmotněprávní smlouvou, neboť neupravuje žádné z plnění, tvořící obsah závazků podle § 494 obč. zák., ale je předpokladem vzniku zvláštního procesního vztahu.“ Autor dále uvádí, že „Procesní povaha rozhodčí smlouvy znamená, že všechny její případné nedostatky a důsledky z nich vyplývající je třeba řešit právními prostředky, které poskytuje procesní právo...Zde jde o přípustnost rozhodčí smlouvy z hlediska jejího obsahu (§ 2 odst. 2 ZRR) a způsobu uzavření (§ 3 odst. 1 a odst. 2 ZRR).“.

³⁹¹ Bělohlávek A.: Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha, C.H.Beck, 2004, str. 35. Autor dále uvádí, že

pravdu těmto autorům a s využitím analogie podřídít právní poměry rozhodčí smlouvy právu hmotnému.

K posouzení formy smlouvy, jakož i procesu kontraktace, je tedy možné (nutné) použít ustanovení občanského zákoníku a je tak možné odkázat na výše uvedený podrobný výklad týkající se písemné formy právních úkonů činěných elektronickými prostředky, jakož i na výklad týkající se způsobů uzavírání smlouvy. Rozhodčí smlouvu je proto možné uzavírat prostřednictvím elektronických prostředků komunikace na dálku za podmínek jako smlouvy hmotněprávní.³⁹³

Zákon o rozhodčím řízení stanoví v ustanovení § 3 odst. 2 možnost platného ujednání rozhodčí doložky³⁹⁴ i v případě, že nedojde k uzavření smlouvy v písemné formě. Tvoří-li rozhodčí doložka součást podmínek, jimiž se řídí hlavní (hmotněprávní) smlouva, k níž se rozhodčí doložka vztahuje, je rozhodčí doložka platně ujednána i tehdy, jestliže písemný návrh hlavní smlouvy s rozhodčí doložkou byl druhou stranou přijat způsobem, z něhož je patrný její souhlas s obsahem rozhodčí smlouvy. V tomto případě je tedy nutné dodržet písemnou formu pouze u návrhu na uzavření smlouvy, přijetí je možné provést i konkludentně.

„rozhodčí smlouva bude muset být uzavřena svobodně, s určitým obsahem, vážně a srozumitelně.“

³⁹² Obdobně též Hlavsa P. in Winterová A. a kol.: Civilní právo procesní, Praha, Linde Praha a.s., 1999, str. 617 – „Vzhledem k tomu, že procesní právo neupravuje podmínky účinnosti processích smluv, je rozhodčí smlouva analogicky uzavírána podle ustanovení občanského zákoníku o smlouvách, jako nejbližšího právního odvětví“.

³⁹³ Nelze se tak ztotožnit s některými názory uvedenými v Maštálka I.: Uzavírání rozhodčí doložky/smlouvy na Internetu, server itpravo.cz, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=128493>.

³⁹⁴ Rozhodčí doložkou je třeba rozumět rozhodčí smlouvu, která je uzavírána v rámci uzavírání jiné (hmotněprávní) smlouvy (tzv. smlouvy hlavní) s tím, že všechny případné v budoucnu vzniklé spory vyplývající z této hlavní smlouvy budou projednány v rozhodčím řízení (druhou variantu rozhodčí smlouvy představuje tzv. smlouva o rozhodci, která je uzavírána až po vzniku sporu).

10.2. Možnost uzavření rozhodčí smlouvy ve spotřebitelských věcech

Dle ustanovení § 2 zákona o rozhodčím řízení se strany mohou dohodnout, že o majetkových sporech mezi nimi má rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud, s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a sporů vyvolaných prováděním konkursu nebo vyrovnání, k jejichž projednání a rozhodnutí by jinak byla dána pravomoc soudu, a dále s výjimkou sporů, ohledně jejichž předmětu by nebylo možné podle občanského soudního řádu uzavřít smír. Tímto ustanovením je vymezena tzv. arbitrabilita sporu, tj. možnost projednání sporu v řízení před rozhodci.

Zákon o rozhodčím řízení, občanský zákoník, ani jiný vnitrostátní právní předpis neobsahují žádnou zvláštní právní úpravu arbitrability ve spotřebitelských sporech (tedy ve sporech mezi spotřebitelem a dodavatelem ve smyslu dle ustanovení § 51a a násl. občanského zákoníku), a tuto tak (jde-li o majetkový spor) zásadně připouštějí.

V současné době je ochrana práv spotřebitele zajištěna poměrně dobře po hmotněprávní stránce (viz výše). V případě dohody stran o rozhodování jejich sporu rozhodcem však může být sjednáno, že namísto rozhodování v souladu s hmotným právem může rozhodce spor rozhodnout podle zásad spravedlnosti. Může tak dojít (v případě, že představy rozhodce o spravedlnosti nejsou shodné s hmotným právem³⁹⁵) k vyloučení ochrany spotřebitele, což je z pohledu komunitární úpravy nežádoucí situace.

Vzniká otázka, zda stav, kdy vnitrostátní právní předpisy umožňují uzavřít rozhodčí smlouvu ve spotřebitelských věcech pro řešení sporu, který teprve vznikne a navíc formou tzv. formulářové smlouvy, není v rozporu s právem Evropských společenství.

Dle čl. 3 směrnice o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách je smluvní podmínka, která nebyla individuálně sjednána, považována za nepřiměřenou v případě, kdy v rozporu s požadavkem přiměřenosti způsobuje významnou

---

³⁹⁵ Bělohlávek A. uvádí, že „postup rozhodování podle zásad spravedlnosti tak například umožňuje rozhodnout o přiznání nároku i tam, kde by jinak tento při rozhodování výlučně podle platného práva dán nebyl“ - Bělohlávek A.: Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha, C.H.Beck, 2004, str. 206.

nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z předmětné spotřebitelské smlouvy, v neprospěch spotřebitele. Podmínka je dle citované směrnice vždy považována za nesjednanou individuálně, jestliže byla sepsána předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na obsah podmínky,³⁹⁶ zejména v souvislosti s předem sepsanou běžnou smlouvou. Příkladem výčet podmínek, které mohou být pokládány za nepřiměřené, obsahuje příloha směrnice, která uvádí, že za takovéto podmínky je třeba považovat podmínky, jejichž cílem nebo následkem je, mimo jiné, zbavení spotřebitele práva podat žalobu, zejména požadovat na spotřebiteli, aby předkládal spory výlučně rozhodčímu soudu, na který se nevztahují ustanovení právních předpisů.³⁹⁷ Členské státy mají povinnost stanovit, že nepřiměřené podmínky použité ve smlouvě uzavřené se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazné.

Dle čl. VI. Doporučení Komise 98/257/ES o zásadách platných pro orgány odpovědné za mimosoudní řešení spotřebitelských sporů nesmí být rozhodnutí spotřebitele řešit spor prostřednictvím mimosoudního řízení výsledkem závazku předcházejícího vzniku sporu, pokud takový závazek má za následek zbavení spotřebitele jeho práva podat k řešení sporu žalobu u soudu.³⁹⁸

---

³⁹⁶ Typicky v tzv. adhezních, formulářových smlouvách.

³⁹⁷ Srov. ustanovení přílohy směrnice o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách bodu 1 písm. q) „zbavení spotřebitele práva podat žalobu nebo použít jiný opravný prostředek, zejména požadovat na spotřebiteli, aby předkládal spory výlučně rozhodčímu soudu, na který se nevztahují ustanovení právních předpisů, nebo bránění uplatnění tohoto práva, nepřiměřené omezování důkazů, které má spotřebitel k dispozici, nebo ukládání důkazního břemene, které by podle použitelných právních předpisů mělo příslušet druhé smluvní straně, spotřebiteli“; „excluding or hindering the consumer's right to take legal action or exercise any other legal remedy, particularly by requiring the consumer to take disputes exclusively to arbitration not covered by legal provisions, unduly restricting the evidence available to him or imposing on him a burden of proof which, according to the applicable law, should lie with another party to the contracts“.

³⁹⁸ The consumer's recourse to the out-of-court procedure may not be the result of a commitment prior to the materialisation of the dispute, where

Zde je nutné se zastavit u možnosti tzv. přímého horizontálního účinku směrnice. Přímým účinkem rozumíme „schopnost komunitární normy ovlivňovat právní postavení subjektů práva členských států přímo – bez prostřednictví recepce těchto norem vnitrostátním právním aktem.“³⁹⁹ ⁴⁰⁰ Soudy členských států pak musí normu s přímým účinkem aplikovat z úřední povinnosti.⁴⁰¹

Zatímco u nařízení je přímý účinek výslovně předpokládán již ustanovením článku 249 Smlouvy o založení Evropského společenství⁴⁰² (a recepce je nadbytečná a nežádoucí⁴⁰³) a následně byl potvrzen Evropským soudním dvorem,⁴⁰⁴ u směrnice je situace složitější. Pokud jde o tzv. vertikální přímý účinek směrnice, tedy

---

such commitment has the effect of depriving the consumer of his right to bring an action before the courts for the settlement of the dispute.

³⁹⁹ Tichý L. a kol.: Evropské právo, 3. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, str. 293.

⁴⁰⁰ Dle rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci Simmenthal ze dne 9. března 1978, č. 106/77 znamená „přímý účinek, že pravidla komunitárního práva musí vykazovat plné účinky jednotným způsobem ve všech členských státech od nabytí účinnosti po celou dobu jejich platnosti“, „the direct applicability of community law means that its rules must be fully and uniformly applied in all the member states from the date of their entry into force and for so long as they continue in force“.

⁴⁰¹ Srov. např. rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci van Schijndel a van Veen ze dne 14. prosince 1995, č. 430/93 a 431/93.

⁴⁰² „Nařízení má obecnou působnost. Je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.“, „A regulation shall have general application. It shall be binding in its entirety and directly applicable in all Member States.“

⁴⁰³ Dle rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci Variola ze dne 10. října 1973, č. 34/73 „the direct application of a regulation means that its entry into force and its application in favour of or against those subject to it are independent of any measure of reception into national law. A legislative provision of national law reproducing the content of a directly applicable rule of community law can in no way affect direct applicability, or the court's jurisdiction under the treaty.“

⁴⁰⁴ Srov. rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci Grad ze dne 6. října 1970, č. 9/70 a rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci Politi ze dne 14. prosince 1971, č. 43/71.

o účinek ve vztahu mezi jednotlivcem a členským státem (možnost jednotlivce dovolat se práv z neprovedené směrnice vůči státu), je tento směrnicí přiznáván (zejména od rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci van Duyn ze dne 4. prosince 1974, č. 41-74⁴⁰⁵). Horizontální účinek, tedy účinek mezi jednotlivci, umožňující dovolat se vzájemných práv z komunitárního práva, je u směrnice odmítán. Dle rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci Marshall ze dne 26. února 1986, č. 152/84 „nemůže (neprovedená) směrnice uložit povinnost jednotlivci.“⁴⁰⁶ „V odborné literatuře probíhá intenzivní diskuze o důvodech, které by mohly jednoho dne vést Soud k uznání horizontálního přímého účinku směrnice“⁴⁰⁷.

Za situace, kdy přímý horizontální účinek předmětné směrnice nepřichází zásadně v úvahu, je další možností, jak dosáhnout směrnicí zamýšleného záměru, využít tzv. nepřímého účinku. Nepřímým účinkem rozumíme povinnost členského státu vykládat normy svého vnitrostátního práva tak, aby byl dosažen cíl daný normou komunitární.⁴⁰⁸ K této povinnosti se Evropský soudní dvůr poprvé vyjádřil ve svých rozhodnutích ve věcech Von Colson a Harz,⁴⁰⁹ když judikoval, že „je na národním soudu, aby legislativu

---

⁴⁰⁵ „Bylo by neslučitelné se závazností, kterou článek 189 přiznává směrnicí, ze zásady vyloučit, že by se příslušné osoby nemohly dovolat jí uložené povinnosti... Článek 177, který dovoluje národním soudům obrátit se na Soud s otázkou platnosti či výkladu všech aktů orgánů bez rozdílu, zahrnuje ostatně i to, že takových aktů se jednotlivci před těmito soudy mohou dovolat.“, „It would be incompatible with the binding effect attributed to a directive by article 189 to exclude, in principle, the possibility that the obligation which it imposes may be invoked by those concerned... Article 177, which empowers national courts to refer to the Court questions concerning the validity and interpretation of all acts of the community institutions, without distinction, implies furthermore that these acts may be invoked by individuals in the national courts.“

⁴⁰⁶ directive may not of itself impose obligations on an individual.

⁴⁰⁷ Tichý L. a kol.: Evropské právo, 3. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, str. 303, srov. též argumentaci pro a proti zavedení horizontálního účinku směrnice tamtéž na str. 304 a násl.

⁴⁰⁸ Jde o tzv. eurokonformní výklad, též euroloajální, konzistentní či harmonický výklad.

⁴⁰⁹ Rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci Von Colson ze dne 10. dubna 1984, č. 14/83 a ve věci Harz ze dne 10. dubna 1984., č. 79/83.

přijatou za účelem implementace směrnice vykládal v souladu s komunitárním právem, a to do té míry, do jaké mu to umožňuje jeho diskreční pravomoc dle národního práva.⁴¹⁰ Povinnost eurokonformního výkladu je nutné vztáhnout nejen na vnitrostátní předpisy členského státu, kterými dochází k implementaci směrnice (jak tomu bylo v uvedeném případě Von Colson), ale na celé národní právo.⁴¹¹ Povinnost použít eurokonformního výkladu však nevede až za hranici nutnosti vykládat vnitrostátní právní předpis *contra legem*.⁴¹²

Domnívám se, že v případě sjednání rozhodčí doložky ve spotřebitelské smlouvě tak, že by naplňovala nepřiměřenost ve výše uvedeném smyslu, by byl namíste výklad konformní se směrnicí o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, a soud (rozhodce) by měl rozhodnout tak, že sjednaná rozhodčí doložka není pro spotřebitele závazná.⁴¹³

V případě neimplementování směrnice rovněž může vzniknout odpovědnost členského státu za škodu způsobenou jednotlivci porušením komunitárního práva. Dle rozhodnutí Evropského

---

⁴¹⁰ Rozhodnutí ve věci Von Colson: „It is for the national court to interpret and apply the legislation adopted for the implementation of the directive in conformity with the requirements of community law, in so far as it is given discretion to do so under national law.“

⁴¹¹ Srov. rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci Marleasing ze dne 13 listopadu 1990, č. 106/89. Dle tohoto rozhodnutí je nutné vykládat národní právo ve světle účelu a znění směrnice (interpret its national law in the light of the purpose and the wording of that directive).

⁴¹² Srov. Špicar P.: K povinnosti eurokonformního výkladu českého práva a k rozšíření jeho dopadu na oblast III. pilíře Evropské unie, server *ipravnik.cz*: „široce pojatá povinnost výkladu našla svůj limit nejzřetelněji až v rozhodnutí ESD C-334/92, Wagner Miret, ve kterém ESD uznal, že španělský soud nemůže své národní právo interpretovat v souladu s evropským, neboť tam existoval zcela protichůdný předpis. Povinnost eurokonformního výkladu tak končí u výkladu *contra legem*“.

⁴¹³ Domnívám se, že k obdobnému závěru by se mělo dojít i při použití ustanovení § 55 odst. 1 občanského zákoníku, dle kterého „smluvní ujednání spotřebitelských smluv se nemohou odchýlit od zákona v neprospěch spotřebitele. Spotřebitel se zejména nemůže vzdát práv, které mu zákon poskytuje, nebo jinak zhoršit své smluvní postavení.“

soudního dvora ve věci Francovich⁴¹⁴ jsou členské státy povinny „nahradit škodu způsobenou jednotlivci porušením komunitárního práva, za něž odpovídají“.⁴¹⁵

S ohledem na výše uvedený nesoulad vnitrostátní úpravy s právem Evropských společenství, a na možné důsledky z toho vyplývající (na které jsem se snažil alespoň rámcově upozornit), lze přivítat snahu České republiky o řešení. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR připravuje návrh mimosoudního řešení spotřebitelských sporů⁴¹⁶ tak, aby byl zajištěn „v ČR lepší přístup ke spravedlnosti v oblasti spotřebitelského práva“⁴¹⁷.

10.3. Rozhodčí veřejná nabídka

V této části práce se zaměřuji na posouzení možnosti uzavřít distančně rozhodčí smlouvu s využitím veřejného návrhu na uzavření smlouvy. Tomuto tématu se věnuji zejména s ohledem na praxi CZ.NIC, zájmového sdružení právnických osob (dále jen „sdružení CZ.NIC“) z poslední doby, kdy je držitel doménového jména nucen při registraci doménového jména činit „rozhodčí veřejnou nabídku“.

Při uzavírání smlouvy žadatele o registraci doménového jména se sdružením CZ.NIC (resp. s registrátorem – podrobněji viz výše) vyslovuje žadatel souhlas s aktuálním zněním Pravidel registrace doménových jmen a dále s dokumentem nazvaným „Pravidla alternativního řešení sporů“. Budoucí držitel doménového jména souhlasem s obsahem Pravidel alternativního řešení sporů prohlašuje, že se „neodvolatelně veřejně podrobuje pravomoci Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen „rozhodčí soud“), v rozhodčím řízení před tímto rozhodčím soudem podle zvláštního

---

⁴¹⁴ Rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci Francovich, ze dne 19. listopadu 1991, č. 6/90 a 9/90.

⁴¹⁵ Rozhodnutí ve věci Francovich: „State must be liable for loss and damage caused to individuals by breaches of Community law for which the State can be held responsible“.

⁴¹⁶ Blíže viz např. <http://www.mpo.cz/dokument33735.html>.

⁴¹⁷ Návrh mimosoudního řešení spotřebitelských sporů, pracovní návrh, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, červen 2007 – str. 3.

dodatku Řádu rozhodčího soudu pro rozhodčí řízení on-line zveřejněného v Obchodním věstníku (dále jen „Řád on-line“), a to ve věci majetkového sporu, o němž lze uzavřít smír, v němž třetí osoba napadne jakékoliv Doménové jméno Držitele, zařazené v elektronické databázi doménových jmen v národní doméně ccTLD .cz spravované sdružením CZ.NIC, pokud třetí osoba písemně projeví vůči Držiteli vůli podrobit se pravomoci tohoto rozhodčího soudu v dané věci zejména tím, že písemně zahájí takový spor u tohoto rozhodčího soudu v souladu s Řádem on-line.“⁴¹⁸ Tato rozhodčí veřejná nabídka se má vztahovat na veškerá doménová jména držitele, a to i doménová jména, která držitel zaregistruje poté, kdy učinil rozhodčí veřejnou nabídku.⁴¹⁹

Při absenci úpravy institutu veřejného návrhu v zákoně o rozhodčím řízení je nutné použít obecnou úpravu tohoto institutu, tedy úpravu obchodního zákoníku v ustanovení § 276 a násl.⁴²⁰ Z uvedeného tedy vyplývá, že i v případě platnosti veřejné rozhodčí nabídky bude tato omezena pouze na obchodní závazkové vztahy ve smyslu dle ustanovení § 261 obchodního zákoníku (jak bylo uvedeno podrobněji v části věnující se veřejnému návrhu na uzavření smlouvy, nebude ustanovení obchodního zákoníku o veřejném návrhu na uzavření smlouvy použitelné pro obchodní závazkové vztahy dle ustanovení § 262 obchodního zákoníku).

Spory definované v rozhodčí veřejné nabídce jsou arbitrabilní a nabídka obsahuje podstatné náležitosti (podstatné části) navrhované rozhodčí smlouvy. Potud se může jevit učinění rozhodčí veřejné nabídky jako bezproblémové.

---

⁴¹⁸ Článek 2.1 Pravidel alternativního řešení sporů, ve znění platném od 1.10.2007. Ustanovení dále pokračuje: „Spor bude rozhodován jediným rozhodcem určeným předsedou rozhodčího soudu. E-mailová adresa Držitele uvedená v záznamu o registraci kteréhokoliv z Doménových jmen, o nichž je veden spor, slouží při vedení řízení on-line pro účely doručování Držiteli.“

⁴¹⁹ Srov. článek 2.2 Pravidel alternativního řešení sporů, ve znění platném od 1.10.2007.

⁴²⁰ Již výše jsme došli k závěru, že i když rozhodčí smlouva je smlouvou procesní, je třeba podívat právní poměry procesu kontraktace právu hmotnému.

Veřejným návrhem na uzavření smlouvy se navrhovatel obrací na neurčité osoby a návrh tak musí být zveřejněn.⁴²¹ Z údajů v databázi o doménových jménech vedené sdružením CZ.NIC však nelze jednoznačně rozeznat, který z držitelů učinil rozhodčí veřejnou nabídku a který nikoliv. I když cílem sdružení CZ.NIC je stav, kdy rozhodčí veřejná nabídka bude učiněna všemi držiteli doménových jmen, je zřejmé, že v současné době ne všichni držitelé tuto nabídku učinili (např. z důvodu, že při procesu registrace doménového jména u registrátora nebyl získán souhlas žadatele s Pravidly alternativního řešení sporů). Domnívám se tak, že rozhodčí veřejná nabídka těch držitelů doménových jmen, kteří ji učinili, není zveřejněna.

Text rozhodčí veřejné nabídky označuje tuto jako neodvolatelnou. Dle kogentního ustanovení obchodního zákoníku⁴²² však lze veřejný návrh odvolat. Je zde uplatněna zásada „odvolatelnosti návrhu smlouvy i pro veřejný návrh“⁴²³. Veřejný návrh lze odvolat, jestliže navrhovatel odvolání oznámí před přijetím veřejného návrhu. Z důvodu ochrany oprávněných zájmů osob, které o přijetí návrhu uvažují, musí být návrh odvolán způsobem, kterým byl veřejný návrh zveřejněn. Vyjádřená neodvolatelnost návrhu držitele na „veřejné podrobení se pravomoci Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky“ je tak neplatná pro rozpor se zákonem a návrh je možné kdykoliv odvolat. Pokud by tedy sdružení CZ.NIC zajišťovalo zveřejnění učiněných rozhodčích veřejných nabídek, mělo by následně i zajišťovat možnost zveřejnění jejich odvolání.⁴²⁴

Lze tedy shrnout, že i když nelze (pro oblast obchodně závazkových vztahů ve smyslu ustanovení § 261 obchodního

---

⁴²¹ Nejde o povinnost zveřejnění v Obchodním věstníku – argumentace viz výše.

⁴²² Ustanovení § 277 obchodního zákoníku.

⁴²³ Štenglová I., Plíva S., Tomsa M.a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 10. vydání. Praha, C.H. Beck 2005, str. 1017.

⁴²⁴ V části této práce nazvané Další okolnosti registrace doménového jména – uzavírání smlouvy s CZ.NIC bylo uvedeno, že sdružení CZ.NIC nesmí zneužívat svého dominantního postavení na újmu jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů – domnívám se, že neumožnění zveřejnění odvolání nabídky by takovýmto zneužitím bylo.

zákoníku) možnost učinit veřejný návrh na uzavření rozhodčí smlouvy odmítnout, je konstrukce zvolená v současnosti sdružením CZ.NIC značně problematická a rozhodci by vždy v každém konkrétním případě měli důkladně zkoumat svoji pravomoc, zejm. bude-li některou ze stran rozhodčího řízení vnesena námitka nedostatku pravomoci, zakládající se na neexistenci nebo neplatnosti rozhodčí smlouvy.⁴²⁵

---

⁴²⁵ Srov. ustanovení § 15 zákona o rozhodčím řízení.

11. MEZINÁRODNÍ PRVEK V PRÁVNÍCH VZTAZÍCH Z DISTANČNĚ UZAVÍRANÝCH SMLUV

Distanční smlouvy uzavírané elektronicky často obsahují mezinárodní (zahraniční, cizí) prvek. Tento prvek může být dán u některého ze subjektů právního vztahu (např. fyzická osoba je cizím státním příslušníkem či bydlí v zahraničí, právnická osoba má sídlo v zahraničí či byla založena dle cizího práva), u předmětu vztahu (např. movitá či nemovitá věc umístěná v zahraničí), u právní skutečnosti směřující ke vzniku, změně nebo zániku vztahu (např. uzavření smlouvy či učinění jiného právního úkonu, protiprávní jednání) popř. u právního vztahu záviselého či jinak souvisejícího s posuzovaným právním vztahem.

Jednotlivé státy mají pro úpravu vztahů s mezinárodním prvkem zvláštní právní normy, jejichž soubor tvoří mezinárodní právo soukromé. „Mezinárodním právem soukromým se tak rozumí soubor právních norem, které výlučně upravují soukromoprávní vztahy (tj. vztahy práva občanského, obchodního, rodinného a pracovního) s mezinárodním prvkem, včetně právních norem upravujících postup soudů a jiných orgánů a účastníků, příp. i jiných osob, a vztahy mezi nimi vznikající v řízení o soukromoprávních věcech, v němž je obsažen mezinárodní prvek.“⁴²⁶ V jednotlivých současných právních řádech existují dva základní způsoby úpravy vztahů s mezinárodním prvkem – metoda kolizní a metoda přímá. Právní řády obsahují zvláštní normy, na jejichž základě se určí (vybere), který právním řádem se bude daný právní vztah s mezinárodním prvkem řídit. Tyto normy bývají nazývány kolizními normami. Kolizní normy tak samy neobsahují věcnou úpravu práv účastníků vztahu, ale „pouze“ určí, pomocí hraničního určovatele⁴²⁷, právní řád některého státu, podle jehož norem bude právní vztah posuzován.

Pro metodu přímou je charakteristická existence hmotněprávních norem, které samy přímo stanoví práva účastníků právního vztahu s mezinárodním prvkem.

---

⁴²⁶ Kučera Z.: Mezinárodní právo soukromé – 6. opravené a doplněné vydání, Doplněk, Brno 2004, str. 22.

⁴²⁷ Též hraniční ukazatel, kolizní kritérium.

11.1. Závazkové právní vztahy

V závazkových vztazích umožňuje české mezinárodní právo soukromé, konkrétně zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním, volbu práva.⁴²⁸ Zákon uvádí, že účastníci smlouvy si mohou zvolit právo (lex electa), jímž se mají řídit jejich vzájemné majetkové vztahy; mohou tak učinit i mlčky, není-li vzhledem k okolnostem o projevené vůli pochybnost.⁴²⁹ Zákon tak upřednostňuje autonomii vůle stran před ostatními hraničními určovateli, avšak smluvní volnost ve vztahu k volbě práva není zcela neomezená. Účastníci si mohou zvolit jako rozhodné právo pouze existující právní řád některého státu (tzn. pozitivní právo určitého státu)^{430 431} a dále je volba omezena institutem výhrady veřejného pořádku. Volba práva je pak dále omezena i v případě spotřebitelských vztahů.

Možnost volby práva v spotřebitelských vztazích upravuje v rámci Evropských společenství Římská úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy. Dle článku 5. odst. 2 této dohody nesmí být spotřebitel v důsledku volby rozhodného práva provedené stranami zbaven ochrany, kterou mu poskytují imperativní ustanovení práva země, v níž má obvyklé bydliště (za podmínek uvedených v citovaném odstavci). Tato úprava platí pochopitelně i v případě, kdy právo, které je zvoleno, je právem nesmluvního státu.

Nezvolí-li si účastníci smlouvy právo, kterým se mají jejich vztahy řídit, musí být rozhodné právo určeno na základě jiných hraničních určovatelů. Dle ustanovení § 10 zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním se vztahy účastníků při absenci volby

---

⁴²⁸ Ustanovení § 9 a násl. zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním.

⁴²⁹ Literatura uvádí, že „jako konkludentní volba práva by mohlo působit stanovení měny třetího státu, ve které má být spotřebitelem plněno“ - Brodec J.: Spotřebitelské e-smlouvy, server itpravo.cz, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=208030>). Domnívám se, že v uvedeném případě, není „volba práva“ vzhledem k okolnostem prostá pochybností o projevené vůli, a proto není možné dovodit lex electa.

⁴³⁰ Kučera Zdeněk, Mezinárodní právo soukromé – 5. opravené a doplněné vydání, Doplněk, Brno 2001, str. 120 - 127.

⁴³¹ Není možné ani stanovit, že se daný právní vztah bude řídit zásadami poctivého obchodního styku, pravidly ekvity apod.

řídí právním řádem, jehož použití odpovídá rozumnému uspořádání daného vztahu (samozřejmě rozumnému uspořádání v kolizním smyslu, nikoliv ve smyslu hmotněprávním). Po uvedení této obecné zásady následuje příkladmo uvedený výčet hraničních určovatелů zpravidla aplikovatelných u některých často užívaných smluvních typů (smlouvy kupní a smlouvy o dílo, smlouvy o nemovitostech, smlouvy o dopravě, smlouvy pojistné, smlouvy, příkazní a jim podobné, smlouvy o obchodním zastoupení a smlouvy o zprostředkování a smlouvy o vícestranných výměnných obchodech). Jiné, z hlediska kolizního inominační, smlouvy se spravují zpravidla právním řádem státu, v kterém obě strany mají sídlo (bydliště); nemají-li sídlo (bydliště) v témže státě a uzavírá-li se smlouva mezi přítomnými, právním řádem místa, kde byla smlouva uzavřena; byla-li uzavřena mezi nepřítomnými, právním řádem sídla (bydliště) příjemce návrhu na uzavření smlouvy.

České mezinárodní právo soukromé vychází ze zásady jednotného statutu pro platnost právního úkonu i jeho účinky – vše má zásadně podléhat stejnému právu, určenému pro závazkový vztah (*lex cause*). Je-li to však nezbytné pro rozumné uspořádání vztahů,⁴³² použije se jiného hraničního určovatele. Příkladem této nezbytnosti pro rozumné uspořádání vztahů je otázka závaznosti projevů vůle účastníka při uzavírání smlouvy – ta se bude řídit právem určeným podle místa bydliště (sídla) příslušného účastníka.⁴³³ Úkony účastníků (pocházejících z jiných států) při uzavírání smlouvy se tak mohou řídit jiným rozhodným právem.

Při změně závazku se použije (není-li účastníky zvoleno či nebude-li z povahy věcí vyplývat jiné právo) *lex cause*, stejně jako v případě akcesorických zajišťovacích vztahů následků porušení závazků⁴³⁴ a zásadně i zániku závazku.

Na základě některých smluv dochází i k přechodu vlastnického práva k věcem, které jsou předmětem smlouvy. Zásadně se věcněprávní účinky smlouvy řídí právem určeným dle kritéria místa polohy věci, movité i nemovité, (*lex rei sitae*) v době, kdy nastala skutečnost, která zakládá vznik nebo zánik tohoto práva.⁴³⁵

---

⁴³² Ustanovení § 4 zákona o mezinárodním právu soukromém

⁴³³ Kučera Zdeněk, Mezinárodní právo soukromé, 6. opravené a doplněné vydání, Doplněk Brno 2004, str. 298

⁴³⁴ Ustanovení § 11 zákona o mezinárodním právu soukromém

⁴³⁵ Ustanovení § 5, 6 zákona o mezinárodním právu soukromém

Obligačním statutem (*lex cause*) se však (jde-li o věci movité) budou řídit otázky okamžiku, od kterého na nabyvatele přechází oprávnění nakládat věcí, okamžiku, od kterého má nabyvatel právo na plody a užitky převáděné věci, okamžiku, kterým nebezpečí škody na převáděné věci přechází na nabyvatele, okamžiku, kterým právo na náhradu škody vzniklé v souvislosti s převáděnou věcí přechází na nabyvatele a otázka výhrady vlastnického práva k převáděné věci.

11.2. Výhrada veřejného pořádku

Možnost použití cizího práva jako práva rozhodného práva (určeného volbou smluvních stran či na základě jiných hraničních určovatelů), není, jak bylo výše uvedeno, neomezená. S použitím cizího práva mohou být spojena nebezpečí vyplývající z rozdílů jednotlivých právních řádů. Proti těmto účinkům se většina států obvykle brání institutem známým pod označením výhrada veřejného pořádku. Dle ustanovení zákona o mezinárodním právu soukromém⁴³⁶ nelze právního předpisu cizího státu použít, pokud by se účinky tohoto použití přičily takovým zásadám společenského a státního zřízení České republiky a jejího právního řádu, na nichž je nutno bez výhrady trvat.

Výhrada veřejného pořádku se uplatní až po určení rozhodného práva na základě kolizní normy. Od nemožnosti použít cizího práva z důvodu výhrady veřejného pořádku je nutno odlišovat případy použití nutně použitelných, imperativních norem.^{437 438}

---

⁴³⁶ Ustanovení § 36 zákona o mezinárodním právu soukromém

⁴³⁷ Jde o normy, které nemohou být zásadně zaměněny či nahrazeny cizím právem a které musí být užity vždy, bez ohledu na to, kterým právním řádem (určeným na základě kolizní normy) se řídí předmětný vztah.

⁴³⁸ Jako příklad imperativní normy lze uvést nutnost použití prvního dodatku americké ústavy, který zaručuje svobodu projevu, v případě *LICRA v. Yahoo!* Francouzský soud vydal rozhodnutí, kterým uložil společnosti *Yahoo! Inc.*, aby ze svých internetových stránek odstranila nabídku prodeje nacistických předmětů či technicky znemožnila přístup občanů Francie na tyto stránky z důvodu, že prodej předmětů s nacistickou tematikou je ve Francii zakázán. Společnost *Yahoo! Inc.* povinnost uloženou rozhodnutím

V dalším výkladu se zaměřím na nejčastější smluvní typy uzavírané distančně prostřednictvím elektronických prostředků – kupní smlouvu, smlouvu o dílo a licenční smlouvu dle autorského zákona.

11.3. Kupní smlouva

V prostředí internetu mají jeho uživatelé širokou možnost nakupovat v elektronických obchodech celého světa, a proto budou často uzavírány kupní smlouvy s cizím prvkem.

Nedojde-li k volbě práva stranami kupní smlouvy, bude se smlouva zpravidla řídit právem místa, kde je sídlo (bydliště) prodávajícího v době uzavření smlouvy. V zájmu rozumného uspořádání právního poměru může dojít k nahrazení uvedeného hraničního určovatele jiným.⁴³⁹

Významnou unifikací hmotněprávní úpravy kupní smlouvy v mezinárodním styku je Vídeňská úmluva o mezinárodní koupi zboží. Tato Úmluva upravuje smlouvy o koupi zboží mezi stranami, které mají místa podnikání v různých státech, jestliže tyto státy jsou smluvními státy nebo jestliže podle ustanovení mezinárodního práva soukromého se má použít právního řádu některého smluvního státu.⁴⁴⁰ Ke skutečnosti, že strany mají místa podnikání v různých státech, se nepřihlíží, jestliže tato skutečnost nevyplývá buď ze smlouvy nebo z jednání mezi stranami nebo z informací poskytnutých stranami kdykoli do uzavření smlouvy nebo při jejím uzavření. Při určování použitelnosti této Úmluvy se nepřihlíží

---

nesplnila. Soud v USA následně nevyhověl žádosti o výkon předmětného francouzského rozhodnutí z důvodu, že výkon by odporoval prvnímu dodatku americké ústavy, který zaručuje svobodu projevu - http://en.wikipedia.org/wiki/LICRA_v._Yahoo!

⁴³⁹ Literatura (Kučera Z.: Mezinárodní právo soukromé, 6. opravené a doplněné vydání, Doplněk Brno 2004, str. 309) uvádí jako příklad uzavření kupní smlouvy na burze, kdy rozumnému uspořádání bude odpovídat použití práva určeného dle místa sídla burzy.

⁴⁴⁰ Česká republika prohlásila v souladu s ustanovením čl. 95, že nebude vázána ustanovením vyplývajícím z čl. 1 odst. 1 písm. b), tedy článku, dle kterého Úmluva upravuje smlouvy o koupi zboží mezi stranami, které mají místa podnikání v různých státech, jestliže podle ustanovení mezinárodního práva soukromého se má použít právního řádu některého smluvního státu.

k státní příslušnosti stran a ani k tomu, zda strany nebo smlouva mají občanskoprávní nebo obchodní povahu. Čl. 2 Úmluvy stanoví výjimky, kdy se Úmluva nepoužije. Z pohledu distančních smluv uzavíraných elektronickými prostředky stojí za zmínku zejména koupě zboží kupovaného pro osobní potřebu, potřebu rodiny nebo domácnosti a koupě cenných papírů nebo peněz.

11.3.1. Sídlo (bydliště, nebo místo podnikání) prodávajícího v době uzavření smlouvy jako hraniční určovatel

U distančních smluv uzavíraných elektronickými prostředky, zejména při použití internetu, je nutné vyjasnit, co se rozumí pod pojmem místo podnikání. Je třeba odmítnout názor, že tímto místem je místo, kde je fyzicky umístěn server, na němž jsou provozovány stránky, prostřednictvím kterých je smlouva uzavírána. Tímto místem, jak je vyjádřeno i v směrnici o elektronickém obchodu, je místo „účinného výkonu hospodářské činnosti prostřednictvím stále provozovny po neurčitou dobu. Místem usazení společnosti poskytující služby prostřednictvím internetových stránek na internetu není místo, kde se nachází technické zařízení, jehož prostřednictvím společnost provozuje internetové stránky, ani místo, kde jsou internetové stránky přístupné, ale místo, kde společnost vykonává svou hospodářskou činnost. V případech, kdy má poskytovatel několik míst usazení, je důležité určit, z kterého místa usazení je daná služba poskytována. V případech, kdy je obtížné určit z několika míst usazení místo, ze kterého je daná služba poskytována, je místem usazení místo, kde má poskytovatel pro danou službu středisko činnosti“.⁴¹

---

⁴¹ Ustanovení bodu 19 preambule směrnice o elektronickém obchodu: „The place at which a service provider is established should be determined in conformity with the case-law of the Court of Justice according to which the concept of establishment involves the actual pursuit of an economic activity through a fixed establishment for an indefinite period; this requirement is also fulfilled where a company is constituted for a given period; the place of establishment of a company providing services via an Internet website is not the place at which the technology supporting its website is located or the place at which its website is accessible but the place where it pursues its economic activity; in cases where a provider has several places of establishment it is important to determine from which place of establishment the service concerned is provided; in cases where it is

11.4. Smlouva o dílo

Smlouva o dílo bude distanční formou s využitím elektronických prostředků uzavírána mnohdy v souvislosti s tvorbou počítačových programů či jiných nehmotných statků. U smluv s cizím prvkem se bude právní vztah vzniklý ze smlouvy o dílo řídit (nebude-li volbou účastníků zvoleno jiné právo) zpravidla právem místa, kde je sídlo (bydliště) zhotovitele díla v době uzavření smlouvy. K pojmu sídla (bydliště, místa podnikání) lze odkázat na výklad uvedený u kupní smlouvy.

11.5. Licenční smlouva dle autorského zákona k počítačovému programu

V případě právních vztahů s cizím prvkem z licenčních smluv k počítačovému programu v praxi často nastávají situace, kdy si účastníci závazkového právního vztahu nezvolili rozhodné právo (a právní vztah se neřídí ani tzv. přímými normami). Rozhodné právo je tak nutné určit dle dalších hraničních určovatelů. Vzhledem k tomu, že z hlediska kolizního je licenční smlouva podle autorského zákona nepojmenovanou smlouvou, určí se rozhodné právo dle hraničních určovatelů uvedených v ustanovení § 10 odst. 3 zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním. Zaměříme-li se na případ, kdy smlouva byla uzavřena mezi nepřítomnými osobami a tyto osoby nemají sídlo (bydliště) ve stejném státu, pak se aplikuje třetí hraniční určovatel uvedený v předmětném ustanovení § 10 odst. 3, vedoucí k určení právního řádu sídla (bydliště) příjemce návrhu na uzavření smlouvy. Uvedený právní řád však ne vždy bude odpovídat rozumnému uspořádání právního vztahu.

Doktrína mezinárodního práva soukromého doporučuje pro licenční smlouvu používat právo určené podle místa sídla (bydliště) toho, kdo licenci nabývá, v době uzavření smlouvy, neboť hospodářským důvodem uzavření licenční smlouvy je užití díla ze

---

difficult to determine from which of several places of establishment a given service is provided, this is the place where the provider has the centre of his activities relating to this particular service."

strany nabyvatele a toto užití díla ze strany nabyvatele může mít důležitý ekonomický význam i pro poskytovatele licence.⁴⁴²

Existují však i opačné názory považující za hraniční určovateli vedoucí k rozumnému uspořádání právního vztahu sídlo (bydliště) poskytovatele. To je odůvodňováno faktem, že subjekt, který poskytuje licence k software prostřednictvím internetu, by se totiž ocitl v nesnadné situaci, kdy jeho licenční vztahy ohledně nabízeného software by se řídily různými právními řády podle toho, odkud by si jednotliví nabyvatelé licence software stahovali (zhotovovali jeho rozmnoženiny).⁴⁴³

---

⁴⁴² Kučera Z.: Mezinárodní právo soukromé – 6. opravené a doplněné vydání, Doplněk, Brno 2004, str. 318.

⁴⁴³ K problematice aspektů vztahu autorského práva a internetu srov. též Čermák J.: Vztah principu teritoriality a polohy serveru při určení rozhodného autorského práva na Internetu, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=47573>, a Čermák J.: Internet a autorské právo - otázka určení rozhodného práva a jiné autorskoprávní aspekty Internetu, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=45621>.

12. ZÁVĚR

Právní řád České republiky v současné době obsahuje, a to i díky zapracování příslušných právních předpisů Evropských společenství, právní normy zásadně umožňující uzavírání distančních smluv elektronickými prostředky. Na konkrétní nedostatky úpravy jsem upozorňoval v jednotlivých částech této disertační práce, nicméně nejde o nedostatky podstatné, které by bránily rozvoji využívání elektronických prostředků při činění právních úkonů. Domnívám se, že tento rozvoj je brzděn spíše neznalostí aktuální právní úpravy ze strany adresátů právních norem a mnohdy možná iracionální opatření, která nutí účastníky právních vztahů zbytečně lpět na tradiční tištěné podobě písemných právních úkonů.⁴⁴⁴

De lege ferenda lze doporučit novelizovat některá ustanovení týkající se spotřebitelských smluv tak, aby byly odstraněny výkladové problémy, vzniklé především tím, že při zapracování příslušných směrnic Evropských společenství se v určitých případech spíše „jedná o prosté zkopírování textu norem ES“.⁴⁴⁵ Dále by měl být vyjasněn vztah mezi vlastnoručním podpisem a úředně ověřeným podpisem na jedné straně a zaručeným elektronickým podpisem⁴⁴⁶ na straně druhé.⁴⁴⁷ Lze do budoucna doufat, že zákonodárce nebude při přípravě nových právních předpisů zapomínat brát „v úvahu existenci jiných, než klasických papírových technologických postupů“.⁴⁴⁸

---

⁴⁴⁴ V situaci, kdy naprostá většina právních dokumentů je vytvářena za pomoci výpočetní techniky v elektronické podobě, se může jevit převod převážné části těchto dokumentů do tištěné podoby jako nadbytečný, a to například i s ohledem na transakční náklady či environmentální dopady s tím spojené.

⁴⁴⁵ Hulva T.: Ochrana spotřebitele, Aspí, a.s., Praha, 2005, str. 419

⁴⁴⁶ Zejména zaručeným elektronickým podpisem, který je založen na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb.

⁴⁴⁷ A rovněž např. umožněno vydávání notářských zápisů v elektronické podobě.

⁴⁴⁸ Smejkal V. a kol.: Právo informačních a telekomunikačních systémů, C.H.Beck, Praha, 2004, str. 765

Ohledně výkladu některých ustanovení právních předpisů upravujících vztahy vznikající při uzavírání distančních smluv elektronickými prostředky není mezi odbornou veřejností shoda. Na takovéto případy, kdy jsem se setkal s více rozdílnými názory právní teorie, či na případy, kdy právní nauka žádný výklad neposkytovala,⁴⁴⁹ jsem upozornil a snažil se vhodnou argumentací a použitím výkladových metod zaujmout jasný názor. Hlavním cílem této práce však nebylo poskytnout konečné a neměnné odpovědi na veškeré související otázky, ale (v situaci, kdy není možné se opírat ani o příslušnou judikaturu) zejména přispět k další diskuzi o dotčených právních institutech, která nás čeká.

---

⁴⁴⁹ Či poskytovala, avšak pouze formou konstatování bez náležité argumentace.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

12.1. Monografie, učebnice a komentovaná znění zákonů

Bělohávek A.: Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, C.H.Beck, Praha, 2004

Boguszak J., Čapek J.: Teorie práva, Codex Bohemia, Praha 1997

Bosáková, D. a kol.: Elektronický podpis, ANAG, 2002

Čermák J.: Internet a autorské právo, 2. rozšířené a aktualizované vydání, Linde Praha a.s., 2003

Dědič J.: Obchodní zákoník, komentář, díl IV., POLYGON, Praha, 2002

Dědič J., Čech P.: Obchodní právo po vstupu ČR do EU, 2. vydání, Bova POLYGON, Praha, 2005

Fejo, J.: Legal Aspekts of Electronic Commerce, Jurist og Okonomforbundets Forlag, Denmark, 2001

Fiala J. a kol.: Občanské právo, Meritum, Aspi, a.s., Praha, 2006

Fiala J., Kindl M. a kol.: Občanské právo hmotné, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2007

Frimmel. M: Elektronický obchod/právní úprava, PROSPEKTRUM, 2002

Hoeren T.: Grundzüge des Internetrechts – E-Commerce, Domains, Urheberrecht, 2. Auflage, C.H.Beck, München, 2002

Holub M. a kol.: Občanský zákoník, komentář, Linde Praha a.s., Praha, 2002

Hulva T.: Ochrana spotřebitele, Aspi, a.s., Praha, 2005

Jehlička O., Švestka, J., Škárová, M. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. 8. vydání., C.H. Beck, Praha, 2003

Kanda A.: Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku (úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží), Linde Praha a.s., Praha, 1999

Kincl, J., Urfus V.:Římské právo, Panorama, Praha, 1990

Knapp V., Švestka J. a kol.: Občanské právo hmotné, Codex, Praha, 1997

- Knappová M., Švestka J., Dvořák J. a kol.: Občanské právo hmotné 1, 4., aktualizované a doplněné vydání, ASPI, a.s., Praha, 2005
- Knappová M., Švestka J., Dvořák J. a kol.: Občanské právo hmotné 2, 4., aktualizované a doplněné vydání, ASPI, a.s., Praha, 2006
- Knappová M., Švestka J., Dvořák J. a kol.: Občanské právo hmotné 3, 4., aktualizované a doplněné vydání, ASPI, a.s., Praha, 2007
- Kříž J.: Ochrana autorských práv v informační společnosti, Linde Praha a.s., Praha, 1999
- Kučera Z. a kol.: Úvod do práva mezinárodního obchodu, Pelhřimov, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2003
- Kučera Z.: Mezinárodní právo soukromé – 6. opravené a doplněné vydání, Doplněk, Brno 2004 a 5. opravené a doplněné vydání, Doplněk, Brno, 2001
- Laurent A. M. St.: Understanding OPEN SOURCE & FREE SOFTWARE LICENSING, O'Reilly Media, Inc., 2004
- Lee H.S.: Open Source Software Licensing, 1999 - <http://cyber.law.harvard.edu/openlaw/gpl.pdf>
- Pelikánová a kol.: Obchodní právo, Codex Bohemia, Praha, 1998
- Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku, 1. díl, 4. aktualizované vydání, ASPI, a.s., Praha, 2004
- Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku, 2. díl, 3. vydání, ASPI, a.s., Praha, 2004
- Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku, 3. díl, 2. upravené vydání, Linde Praha a.s., Praha, 1998
- Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku, 4. díl, Linde Praha a.s., Praha, 1997
- Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku, 5. díl, Linde Praha a.s., Praha, 1999
- Pelikánová, R.: Právní povaha doménových jmen, Linde Praha a.s., Praha, 2000
- Pinkava J.: Úvod do Kryptologie, AEC, spol. s r.o., 1998
- Pokorný M.: Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním, komentář, 2., doplněné a přepracované vydání, C.H.Beck, Praha, 2004

- Raban P.: Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí, 1. vydání, C.H.Beck, Praha, 2004
- Raban P., Moravcová M.: .eu domain name .eu doména, C.H.Beck, Praha, 2006
- Ressler M. (edit): Informační věda a knihovnictví: Výkladový slovník české terminologie z oblasti informační vědy a knihovnictví, Vydavatelství VŠCHT, Praha, 2006 - Elektronická verze 1.0, 2006
- Smejkal V. a kol: Právo informačních a telekomunikačních systémů, C.H.Beck, Praha, 2004
- Štenglová I., Plíva S., Tomsa M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 8. vydání, C.H. Beck, Praha, 2003
- Štenglová I., Plíva S., Tomsa M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 10. vydání, C.H. Beck, Praha, 2005
- Švestka, J., Jehlička O., Škárová, M., Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání, C.H. Beck, Praha, 2006
- Telec I., Tůma P.: Autorský zákon, komentář, 1. vydání, C.H.Beck, Praha, 2007
- Telec I., Přehled práva duševního vlastnictví, Lidskoprávní základy, Licenční smlouva, Doplněk, Brno, 2002
- Telec I., Tůma P.: Přehled práva duševního vlastnictví, Česká právní ochrana, Doplněk, Brno, 2006
- Tichý L. a kol.: Evropské právo, 3. vydání, C. H. Beck, Praha, 2006
- Tůma P.: Smluvní licence v autorském právu, 1. vydání, C.H. Beck, Praha, 2007
- Turban, E.: Electronic Commerce 2002 - A Managerial Perspective, PEARSON EDUCATION, New Jersey, USA 2002
- Winterová A. a kol.: Civilní právo procesní, Linde Praha a.s., Praha, 1999
- Winterová A. a kol.: Civilní právo procesní, 2. aktualizované a přepracované vydání, Linde Praha a.s., Praha, 2002

12.2. Odborné práce a články

- Aujezdský J.: Autorskoprávní problematika volně šiřitelných počítačových programů, rigorózní práce, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Aujezdský, J.: Odpovědnost provozovatelů diskusí za příspěvky uživatelů, server lupa.cz, <http://www.lupa.cz/clanky/odpovednost-provozovatelu-diskusi-za-prispevky-uzivatelu>

Aujezdský, J.: Právní aspekty prodeje krabicového software, server itpravo.cz, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=156548>

Aujezdský, J.: Proč nelze se soudy komunikovat v elektronické podobě?, server lupa.cz, <http://www.lupa.cz/clanky/proc-nelze-se-soudy-komunikovat-v-elektronicke-podobe>

Bitto, O: Historie Kryptologie -
<http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2003/xbitto.htm>

Boháček, M.: Licenční smlouvy ve vztahu ke knihovnám, server Národní knihovny České republiky,
<http://full.nkp.cz/nkk/NKKR0104/0104242.html>

Brodec J.: Spotřebitelské e-smlouvy, server itpravo.cz,
<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=208030>

Čermák J.: Internet a autorské právo - otázka určení rozhodného práva a jiné autorskoprávní aspekty Internetu, server itpravo.cz,
<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=45621>

Čermák J.: Licence a licenční smlouvy k software - otázky a odpovědi, server itpravo.cz,
<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=138962>

Čermák J.: Ústavní soud k podání v elektronické podobě, server itpravo.cz, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=1906566>

Čermák J.: Vztah principu teritoriality a polohy serveru při určení rozhodného autorského práva na Internetu,
<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=47573>

Čermák K.: Elektronický podpis: pohled soukromoprávní, Bulletin advokacie 11-12/2002, str. 64-77

Kanda A.: Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží jako součást našeho právního řádu, Právník č. 1/99, s. 1 a násl.

Kočí P.: Mohou banky jednostranně měnit poplatky?, server mesec.cz, <http://www.mesec.cz/clanky/mohou-banky-jednostranne-menit-poplatky/>

Král R.: K možnosti odchylek od směrnic ES při jejich transpozici, Právník č. 5/2001, str. 455

Král R.: K přesahující transpozici směrnic ES, Právník č. 9/2001, str. 903 a násl.

- Lisse L.: Arbitrabilita v pracovněprávních sporech,
<http://www.rozhodcisoud.net/dokumenty/arbitrabilita.doc>
- Loebl Z., Vučka J.: Právo elektronických smluv, server Central European Advisory Group,
http://www.ceag.cz/download/004_cz.pdf
- Maštálka I.: Uzavírání rozhodčí doložky/smlouvy na Internetu,
server itpravo.cz, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=128493>
- Matejka J., Chum V.: K právní úpravě elektronického podpisu,
Bulletin advokacie 3/2002, str. 27 – 41
- Matejka J.: Foneticky zaměnitelné domény a související otázky -
aktuální vývoj a stav v právu ČR, server itpravo.cz,
<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=98892>
- Matejka, J.: Co vlastně přinesl zákon o některých službách
informační společnosti?, server lupa.cz,
[http://www.lupa.cz/clanky/co-vlastne-prinesl-zakon-o-nekterych-
sluzbach-informacni-spolecnosti](http://www.lupa.cz/clanky/co-vlastne-prinesl-zakon-o-nekterych-sluzbach-informacni-spolecnosti)
- Matejka, J.: K pojmu „listina“, „písemnost“ a jejich „podpis“,
server ITpravo.cz, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=105166>
- Matejka J.: Úprava elektronického podpisu v právním řádu ČR,
Právník č. 6/2001, str. 557 a násl
- Mejzlík J.: Elektronický podpis a jeho současné a budoucí
uplatnění Bulletin advokacie 1/2001, str. 17-34
- Otevřel P.: E-aukce a právo spotřebitele odstoupit od kupní
smlouvy, server pravoit.cz,
[http://www.pravoit.cz/view.php?nazevclanku=e-aukce-a-pravo-
spotrebitel-odstoupit-od-kupni-smlouvy&cisloclanku=2007050002](http://www.pravoit.cz/view.php?nazevclanku=e-aukce-a-pravo-spotrebitel-odstoupit-od-kupni-smlouvy&cisloclanku=2007050002)
- Otevřel P.: Neplatnost kupní smlouvy uzavřené na internetu pro
omyl prodávajícího, server pravoit.cz,
[http://www.pravoit.cz/view.php?nazevclanku=neplatnost-kupni-
smlouvy-uzavrene-na-internetu-pro-omyl-
prodavajiciho&cisloclanku=2006110001](http://www.pravoit.cz/view.php?nazevclanku=neplatnost-kupni-smlouvy-uzavrene-na-internetu-pro-omyl-prodavajiciho&cisloclanku=2006110001)
- Otevřel P.: Odpovědnost provozovatele e-aukcí, server pravoit.cz,
[http://www.pravoit.cz/view.php?nazevclanku=odpovednost-
provozovatele-e-aukci&cisloclanku=2006120002](http://www.pravoit.cz/view.php?nazevclanku=odpovednost-provozovatele-e-aukci&cisloclanku=2006120002)
- Philippi T.: Právní účinky odstoupení od smlouvy realizovaného
prostřednictvím smluvní fikce doručení, Právní rozhledy 11/2005
- Polčák R., Štědroň B.: K některým právním otázkám e-kontraktace,
Právních rozhledy 18/2004

- Pospíšil M.: Německo: Uzavírání smluv prostřednictvím Internetu a online aukce, server itpravo.cz,
http://www.itpravo.cz/index.shtml?AA_SL_Session=9a9ff1189851eb3c91a5b5b621d59311&nocache=invalidate&sh_itm=4f2120c38618bae43f2b9b0c3576d45d&all_ids=1#disc
- Sehnalek D.: Právní povaha doménového jména, server itpravo.cz,
<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=132115>
- Smejkal V.: Elektronický podpis
[http://pravnicaradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article\[id\]=15370650&article\[what\]=elektronick%FD](http://pravnicaradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article[id]=15370650&article[what]=elektronick%FD)
- Sokol T.: Ještě k elektronickému dokumentu, Bulletin advokacie 3/2002, str. 41 – 46
- Sokol, T.: Podpis, jeho podstata a role při právních úkonech,
[http://pravnicaradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article\[id\]=15370640&article\[what\]=elektronick%FD](http://pravnicaradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article[id]=15370640&article[what]=elektronick%FD)
- Strnad M.: Pirátský shareware aneb chybovat je lidské, server itpravo.cz, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=115428>
- Svoboda P. a kol: Právní a daňové aspekty e-obchodu, 1.vydání, LINDE 2002
- Špicar P.: K povinnosti eurokonformního výkladu českého práva a k rozšíření jeho dopadu na oblast III. pilíře Evropské unie, server ipravnik.cz,
<http://www.ipravnik.cz/ipravnik/ipravnik.nsf/0/44737047C7DF5211C12570B400333216>
- Štědroň, B: O právu a Open Source, server itbiz.cz,
<http://www.itbiz.cz/o-pravu-a-open-source>
- Vučka J.: Elektronické smlouvy - část I: Obecně o uzavírání smluv elektronickou cestou, server itpravo.cz,
<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=71656>
- Vučka J.: Elektronické smlouvy - část II: Click-through smlouvy, server itpravo.cz, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=72344>
- Vučka J.: O povaze práva elektronického obchodu, server itpravo.cz, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=63672>
- Zoulík F.: Některé problémy rozhodčího řízení, Bulletin advokacie 1/2007, str. 13-15

12.3. Další zdroje informací

Archiv článků a přednášek Jiřího Peterky – <http://www.earchiv.cz>,
sekce elektronický podpis – http://www.earchiv.cz/i_digsig.php3

Asociace pro elektronickou komerci (APEK) – Právní oběžník rok
2007, 2008, autoři Aujezdský J., Kočí P.

Pace Law School Institute of International Commercial Law - Pace
database on the CISG and International Commercial Law –
databáze rozhodnutí týkajících se Vídeňské úmluvy o mezinárodní
koupi zboží – <http://cisgw3.law.pace.edu/>

UNCITRAL Digest of case law on the United Nations Convention
on the International Sales of Goods – výběr rozhodnutí týkajících
se Vídeňské úmluvy o mezinárodní koupi zboží
http://www.uncitral.org/uncitral/en/case_law/digests/cisg.html

Úřad pro ochranu osobních údajů: K problémům z praxe č. 1/2004:
„Poskytnutí informací a získání souhlasu subjektu údajů
v elektronické komunikaci“ -
<http://www.uoou.cz/index.php?l=cz&m=top&mid=02:02:16&u1=&u2=&t>

Wikipedia, the free encyclopedia – internetová encyklopedie –
http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page